

น้กการเมืองดินจังหวัดนครศรีธรรมราช

ณรงค์ บุณยสวยขวัญ

สถาบันพระปกเกล้า

กรกฏาคม 2549

นักการเมืองถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช

โดย นายณรงค์ บุญสวยขวัญ

สถาบันพระปกเกล้า

สงวนลิขสิทธิ์ © 2549

ISBN 974-449-289-9

พิมพ์ครั้งที่ 1 กรกฎาคม 2549

จำนวน 1,000 เล่ม

ราคา 110 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

Nation : Library of Thailand Cataloging in Publication Data

สถาบันพระปกเกล้า

นักการเมืองถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช. กรุงเทพฯ :

สถาบัน, 2549. 208 หน้า

1. นักการเมือง. 2. ไทย -- การเมืองและการปกครอง
324.2092

ISBN 974-449-289-9

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์นรนิติ เศรษฐบุตร

รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม รัฐอมฤต

ดร.ถวิลวดี บุรีกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ

รองศาสตราจารย์พรชัย เทพปัญญา

ผู้แต่ง

นายณรงค์ บุญสวยขวัญ

ภาพปก

นายวิศิษฐ์ ชัชวาลทิพากร

จัดพิมพ์โดย

สถาบันพระปกเกล้า

47/101 อาคารศูนย์สัมมนา 3 ชั้น 5

ในบริเวณสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน

หมู่ 4 ตำบลลาดขัวญ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์ 0-2527-7830-9 <http://www.kpi.ac.th>

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<http://www.cuprint.chula.ac.th> 4911-168/1,000

คำนำสถาบันพระปกเกล้า

การศึกษาการเมืองการปกครองไทยที่ผ่านมาคงมีอาจปฏิเสธได้ว่ายังมุ่งเน้นไปที่การเมืองระดับชาติเป็นส่วนใหญ่ สถาบันพระปกเกล้า โดยสำนักวิจัยและพัฒนาจึงได้ริเริ่มและดำเนินการโครงการวิจัยสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมือง ถิ่นชั้น เพื่อเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไปของภาคการเมืองที่มีการศึกษากันน้อยก็คือสิ่งที่เรียกว่า “การเมืองถิ่น” หรือ การเมืองในจังหวัดต่าง ๆ เป็นการศึกษาเรื่องราวของการเมืองที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณของท้องถิ่นที่เป็นจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทย อันเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นภาพคู่ขนานไปกับการเมืองระดับชาติอีกระนาบหนึ่ง

หนังสือ “นักการเมืองถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช” เป็นผลผลิตชิ้นหนึ่งของโครงการดังกล่าว ซึ่งทางสถาบันพระปกเกล้าต้องขอขอบคุณอาจารย์ณรงค์ บุญสวยขวัญ ในการทำวิจัยจนได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ของการเมืองถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะช่วยเติมเต็มเรื่องราวทางการเมืองในส่วนที่ยังขาดอยู่ และหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการช่วยทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยในระดับจังหวัดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งจะเป็นแรงกระตุ้นให้มีการศึกษาวิจัยการเมืองการปกครองไทยเพิ่มเติมต่อไป



รองศาสตราจารย์นรนิติ เศรษฐบุตร
เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

คำนำผู้แต่ง

งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงด้วยความสมบูรณ์เป็นเบื้องต้น เพื่อรอการพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีกในขั้นตอนต่อไป โดยผู้วิจัยเองหรือนักวิชาการบุคคลอื่นๆ งานวิจัยนี้จึงเป็นเหมือนโครงสร้างพื้นฐานทางวิจัยเกี่ยวกับการเมืองนครศรีธรรมราช พยายามทำความเข้าใจการเมืองไทยผ่านการเมืองในถิ่นต่างๆ หรือเป็นมุมมองใหม่ที่เน้นปรากฏการณ์การเมือง อันเกิดจากชุมชนพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ที่สถาบันพระปกเกล้า พยายามริเริ่มสร้างขึ้นมานี้ใหม่

ความสำเร็จจึงขอขอบคุณสถาบันพระปกเกล้าในฐานะ แหล่งทุน และที่ไกล่กล่วนั้น คือ สถาบันฯ ที่เป็นแหล่งเปิด มุมมองทางการเมืองไทยในมุมมองใหม่ที่เน้นปรากฏการณ์ การเมืองมาจากชุมชนพื้นที่ต่างๆ นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้พิจารณาผลงานวิจัยชิ้นนี้ ประกอบด้วย รศ.นรนิติ เศรษฐบุตร และ รศ.ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ที่พิจารณาและให้คำแนะนำงานชิ้นนี้ปรากฏอยู่ ตลอดจน ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา ดร.ถวิลวดี บุรีกุล ผู้วิจัยจึง ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณนักศึกษาโปรแกรม รัฐประศาสนศาสตร์ ภาค กศ.บป. ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราชที่มีส่วนช่วยการเก็บข้อมูลด้วยการช่วยสัมภาษณ์ เพิ่มเติม ขอขอบคุณนายอิสระพงศ์ ผางสรรระน้อย นักศึกษาจาก โปรแกรมธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ที่

ช่วยดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม และจัดระบบรายงานวิจัย
จนเสร็จ ขอขอบคุณคุณพงษ์ยุทธ สีฟ้า คุณวัชรวิภา ธิติพันธ์ และ
คุณวรวิภา เขินประดิษฐ์ ผู้ประสานงานโครงการวิจัยจาก
สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า ที่พยายามอย่าง
ไม่ท้อถอยในการติดตามงาน แม้ว่าผู้วิจัยจะผัดนัดการส่งอยู่
หลายคราวก็ตาม

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้ที่มี
ประสบการณ์จากผลการเมืองถิ่นนครฯ ในลักษณะต่างๆ และ
ขอขอบคุณเจ้าของแหล่งข้อมูลหรือเอกสารที่มีค่อนข้างจำกัด ที่
ทำให้งานมีความชัดเจนขึ้นในบางประเด็น สุดท้ายขอขอบคุณ
สุธาสิณี บุญสวยขวัญ ที่พยายามกระตุ้นเร่งรัดงานและสร้าง
คุณภาพของงาน น้องลิฟ น้องหยก ที่อยากมีส่วนร่วมในการ
เรียนรู้ในการร่วมเดินทางไปสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็น
การเรียนรู้ทางสังคมศาสตร์ทางตรงรูปแบบหนึ่ง ที่จะนำ
ไปเป็นวิธีการ เครื่องมือที่จะใช้ในอนาคต

อย่างไรก็ตาม หากงานนี้มีความผิดพลาดในส่วนใดก็ตาม
ผู้วิจัยยินดีรับคำติชม คำแนะนำ เพื่อแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นใน
โอกาสต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานนี้เป็นงานบุกเบิกในการ
อธิบายการเมืองประชาธิปไตยผ่านมุมมองนักการเมืองถิ่น
ซึ่งยังมีข้อบกพร่องไม่มากนักน้อย ผู้วิจัยน้อมรับและจะมีความสุข
กับการทำงานชิ้นนี้และมีความสุขมากขึ้นที่จะใช้งานชิ้นนี้เพื่อ
พัฒนางานวิจัยลักษณะนี้ให้เข้มแข็งมากขึ้น พร้อม ๆ กับ
แก้ไขข้อบกพร่องต่อไป

ณรงค์ บุญสวยขวัญ

กันยายน 2548

บทคัดย่อ

การเมืองถิ่นกรณีศึกษานักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราชนี้มีวิวัฒนาการการศึกษา ประกอบด้วย 1). เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของนักการเมืองระดับชาติในจังหวัดนครศรีธรรมราช 2). เพื่อศึกษาถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ของนักการเมืองระดับชาติในจังหวัดนครศรีธรรมราช กับประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบคุณภาพ เน้นการศึกษาจากเอกสารและสัมภาษณ์นักการเมืองและบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือรับรู้ปรากฏการณ์ทางการเมือง

พบว่า ปฏิบัติการทางการเมืองนครศรีธรรมราชนั้นสัมพันธ์กับบริบทการเมืองระดับชาติและบริบทสังคมวิทยาการเมืองแบบดั้งเดิมตามวิถีของชาวนครศรีธรรมราช โดยแบ่งช่วงเวลาการเมืองในระบบประชาธิปไตยออกเป็นสามช่วง โดยมีคุณลักษณะของแต่ละช่วงต่างกันไป ประกอบด้วย ช่วงแรก พ.ศ. 2475 - 2500 ยุคเทคนิควิธีการหาเสียง ช่วงที่สอง พ.ศ. 2500 - 2535 ยุคสถาปนาพรรคประชาธิปัตย์ เน้นการปราศรัยอภิปราย ด้วยลีลาดูดดื่ม กลายเป็นดาวสภา ทางบประมาณลงสู่เขต ต่อสู้กับลัทธิและอิทธิพลเพื่อประชาธิปัตย์ ช่วงที่สาม หลัง พ.ศ. 2535 ยุคการจรรโลงประชาธิปัตย์และยุคจรรโลงความเป็นประชาธิปัตย์ในนครศรีธรรมราช ดังนั้น การกล่าวถึงการเมืองนครศรีธรรมราชต้องพุ่งพินิจไปที่นักการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ เพราะความต่อเนื่องในการชนะเลือกตั้งโดยมีลักษณะพัฒนาการจากระบบแบบเดิมหรือสังคมนิยม

การเมืองไทยแบบโบราณที่มีตัวแทนแบบอำนาจนิยมที่มี
สายใยทางศาสนาไปสู่การเมืองระบบตัวแทนในระบบ
ประชาธิปไตยอย่างเข้มข้น ที่มีการใช้ศาสนาเป็นกลไกในการ
สร้างอุดมการณ์ในการช่วยขับเคลื่อนให้เกิดอุดมการณ์ของ
การเมืองประชาธิปไตยด้วยตัวแทนโดยนักการเมืองและ
พรรคการเมือง การเมืองแบบใหม่ที่เน้นความสำคัญต่อ
ระบบตัวแทนจึงสำเร็จในนครศรีธรรมราชสูงมาก ส่งผลให้
ประชาชนกลายเป็นผู้รับอุปถัมภ์ โดยมีผู้ให้อุปถัมภ์รายใหม่
คือ นักการเมืองที่ชนะเลือกตั้ง

อัตลักษณ์ทางการเมืองของนักการเมืองถิ่น คือ มีความ
รู้สูงหรือมีการศึกษาค้นคว้าอยู่ตลอด พร้อมกับมีความใกล้ชิด
ประชาชนอย่างมาก การอุปถัมภ์ด้วยการสร้างโครงการพัฒนา
ทางกายภาพ สร้างวาทกรรมทางการเมือง ความกล้าหาญที่
ชี้หน้าประชาชนให้เห็นถึงความไม่ถูกต้อง ความไม่เหมาะสม
ของราชการและคู่ต่อสู้ทางการเมืองอย่างไม่เกรงกลัว จึงเน้น
กลวิธีการหาเสียงมากกว่าการเมืองเชิงนโยบาย อย่างไรก็ตาม
นักการเมืองถิ่นในนครศรีธรรมราชจะมีการแย่งชิงการนำ
ระหว่างกันภายในจังหวัดฯ เพื่อหวังเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัด
นครศรีธรรมราชและประเทศ แม้นว่าทุกกลุ่มการเมืองแย่งชิง
การนำกันแต่ไม่ยอมพ่ายแพ้ออกจากความเป็นประชาธิปไตย

กระบวนการสร้างเครือข่ายการหาเสียง ในช่วงแรกมี
การใช้พรรคพวก ญาติ เครือข่ายวิชาชีพครู เครือข่ายสถาบัน
การศึกษาหรือชมรมศิษย์เก่าของสถาบันการศึกษา ในช่วงการ
จรรโลงประชาธิปไตย นั้นมีการใช้เครือข่ายสตรี ซึ่งเป็นกลุ่มที่

ต่อยอดกลุ่มทางสังคมที่ทางราชการสร้างขึ้นมา การใช้กลไก
ศาสนาเป็นกลไกสร้างความเป็นนักการเมืองแบบประชาธิปไตย
จากนั้นก็สร้างอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยขึ้นมา และ
นักการเมืองท้องถิ่นที่พยายามสร้างความเป็นประชาธิปไตย
นี่คือ มาตรฐานทางการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราชที่สามารถ
จรรโลงอำนาจทางการเมืองด้วยการชนะการเลือกตั้งตลอดมา



สารบัญ

หน้า

คำนำสถาบันพระปกเกล้า

คำนำผู้แต่ง

บทคัดย่อ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญแผนภูมิ

บทที่ 1 บทนำ: การศึกษา “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จังหวัดนครศรีธรรมราช	1
เกริ่นนำ	1
การศึกษาเกี่ยวกับ “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” ของจังหวัดนครศรีธรรมราช	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดและทฤษฎี	7
การเมือง : ความหมาย	7
การเชื่อมโยงเครือข่าย	12
ระบบอุปถัมภ์ - ผู้รับอุปถัมภ์	16
อุดมการณ์และอุดมการณ์ทางการเมือง	24
การหาเสียง	28
กลุ่มทางการเมือง	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดนครศรีธรรมราช	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ประวัติการเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช	45
ประวัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของจังหวัดนครศรีธรรมราช	45
ประวัตินักการเมืองถิ่น: กรณีศึกษา นักการเมืองถิ่นเมืองคอน	62
นายฉ่ำ จำรัสเนตร	63
นายไสว สุทธิพิทักษ์	70
นายน้อม อูปรมัย	78
นายสุรินทร์ มาศดิตถ์	87
นายสัมพันธ์ ทองสมัคร	95
นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ	109
นายตรีพล เจาะจิตต์	116
นายวิทยา แก้วภราดัย	126
บทที่ 4 วิเคราะห์และสรุป: ภาพรวมของ “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จังหวัดนครศรีธรรมราช	137
ยุคสมัยของการเมืองในนครศรีธรรมราช	137
อัตลักษณ์ของนักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช	160
เครือข่ายความสัมพันธ์ของนักการเมือง ถิ่นนครฯ กับประชาชนนครฯ	169
สรุป	177
บรรณานุกรม	185
ประวัติผู้วิจัย	195

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตาราง 1	การยื่นกระทู้ถามของสมาชิกสภา- ผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่าง พ.ศ. 2512-2535	145
ตาราง 2	ความนิยมของนักการเมืองพรรค ประชาธิปัตย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช กับนักการเมืองจากพรรคคู่แข่งชั้น อันดับรอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่าง พ.ศ. 2518- ปัจจุบัน	183

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1	รูปแบบเครือข่ายที่มีศูนย์กลาง และกระจายไปยังสมาชิกหรือองค์กร สมาชิก 16
แผนภูมิที่ 2	แสดงความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์- ผู้ใต้อุปถัมภ์ 19
แผนภูมิที่ 3	แสดงคุณลักษณะนักการเมืองถิ่น นครศรีธรรมราช 164
แผนภูมิที่ 4	แสดงลักษณะฐานคะแนนเสียงของ นักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช 173

บทที่ 1

บทนำ: การศึกษา “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จังหวัดนครศรีธรรมราช

เกริ่นนำ

การอธิบายการเมืองไทยทั้งในมิติทางรัฐศาสตร์และมิติปรากฏการณ์ในระยะเวลาที่ผ่านมาจะมีการกระทำผ่านปรากฏการณ์หรือกิจกรรมการเมืองในเมืองหลวง เช่น นักการเมืองพรรคการเมืองเป็นของเมืองหลวงทั้งสิ้น รัฐศาสตร์ในมิติปรากฏการณ์หรือกิจกรรมจึงเป็นรัฐศาสตร์เมืองหลวงและกิจกรรมทางการเมืองของเมืองหลวง ไม่ครอบคลุมการเมืองไทยซึ่งอาจจะไม่สมบูรณ์หรือมีความคลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริงตรงกันข้าม หากจะหาเหตุของพัฒนาการทางการเมืองไทยในลักษณะการจะดำหนิติโทษว่าการเมืองไทยไม่พัฒนา หรือพัฒนาการเมืองแบบประชาธิปไตยล่าช้าก็จะต้องตีความว่าเพราะเมืองไทยเป็นสังคมของผู้คนเกษตรกรรม คนอยู่ในชนบทมีการศึกษาน้อยจึงทำให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองต่ำ พัฒนาการทางการเมืองจะล่าช้า แต่ไม่ได้มีการศึกษาการเมืองในถิ่นต่างๆ อย่างจริงจัง ส่งผลให้การเมืองไทยจึงเป็นแบบไทยๆ ตามที่เข้าใจ

แต่ในระยะเวลาทศวรรษที่ผ่านมา ก็มีความพยายามมากขึ้นในการทำความเข้าใจการเมืองหรือกิจกรรมทางการเมืองที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะชนบท มีความรับรู้ที่เปลี่ยนไปจากฐานคติที่ว่าแล้ว พบว่า ในชนบทมีศักยภาพพลัง มีกิจกรรมและมีมิติความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อน ภายใต้อาณานิคม วัฒนธรรมที่ปรับตัวอยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกับการเมืองในชนบทก็มีความสำคัญ ดังนั้นการทำความเข้าใจสังคมการเมืองไทยในพื้นที่ชนบทหนึ่งๆ ผ่านกลไก กระบวนการทางการเมืองในพื้นที่นั้นๆ สามารถที่จะเข้าใจความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงทั้งมิติสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจได้ เช่นเดียวกับสามารถเพิ่มหรือปรับเปลี่ยนความเข้าใจใหม่ของการเมืองที่เป็นจุดเริ่มต้น หรือต้นน้ำของการเมืองได้ ส่วนปลายน้ำของปรากฏการณ์ทางการเมือง คือ ปรากฏการณ์การเมืองที่เมืองหลวงสามารถเข้าใจการเมืองไทยผ่านนักการเมืองในถิ่นต่างๆ และปรากฏการณ์การเมืองไทยในทศวรรษดั้งเดิมที่เพิ่งพินิจเฉพาะในเมืองหลวงก็จะให้ภาพของการเมืองที่สมบูรณ์ขึ้นได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

ดังนั้น การเมืองระดับชาติในจังหวัดนครศรีธรรมราช หรือนักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช คือ นักการเมืองที่ในถิ่นแห่งนี้จะมีลักษณะอย่างไร จัดความสัมพันธ์กันอย่างไรกับประชาชนในถิ่นนั้น จึงเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ เช่นเดียวกับการศึกษาในถิ่นอื่นๆ หรือนักการเมืองระดับชาติในถิ่นจังหวัดอื่นๆ เพื่อเอาปรากฏการณ์มาเสริมกันและกัน ดังที่สถาบันพระปกเกล้ากำลังดำริดำเนินการอยู่ก็จะเพิ่มความเข้าใจการเมืองไทยได้สมบูรณ์

การศึกษาเกี่ยวกับ “การเมืองถิ่น” และ “นักรการเมืองถิ่น” ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ด้วยเหตุผลดังกล่าวในข้างต้น ดังนั้น หนังสือ “นักรการเมืองถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช” นี้ จึงมุ่งเน้นทำการศึกษาถึงอัตลักษณ์ของนักรการเมืองระดับชาติในจังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อศึกษาถึงเครือข่ายและความสัมพันธ์ของนักรการเมืองระดับชาติในจังหวัดนครศรีธรรมราชกับประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยวิธีวิทยาการศึกษานักรการเมืองถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น เน้นไปที่ประวัติศาสตร์นักรการเมืองแต่ละราย ดังนั้น การศึกษาค้นคว้ากับการศึกษาอัตชีวประวัติของนักรการเมืองแต่ละคน (Personal & Life History) ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพียงแต่ไม่เน้นในรายละเอียดอัตชีวประวัติในเชิงประวัติบุคคลสำคัญมากเกินไป แต่การศึกษาครั้งนี้เน้นไปที่กระบวนการให้ได้ตำแหน่งทางการเมืองและนักรการเมืองปฏิสัมพันธ์กับประชาชนในจังหวัดหรือเขตหรือพื้นที่เลือกตั้ง ดังนั้น วิธีวิทยาการศึกษานักรการเมืองถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราชจึงประกอบด้วย

ประการแรก การศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่มีการเขียนบันทึกขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการ โดยสังเคราะห์มาจากแหล่งนี้ให้มากที่สุด

ประการที่สอง การสัมภาษณ์ เจาะลึก (Indept interviews) กับ 1) นักรการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราชแต่ละ

รายที่สามารถจัดการสัมภาษณ์¹ โดยนักวิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์และได้ให้ผู้ช่วยวิจัยช่วยในการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ 2) สัมภาษณ์จากผู้ใกล้ชิด หัวคะแนนหรือบุคคลที่เป็นกรรมการในระดับสำคัญของนักการเมืองและพรรคการเมืองในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช หรือเขต หรือพื้นที่เลือกตั้งนั้นๆ โดยการสัมภาษณ์บุคคลทั้งสองกลุ่มนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือประกอบการสัมภาษณ์ 3) การสัมภาษณ์บุคคลอื่นๆ ที่มีความรู้ประสบการณ์กับนักการเมืองแต่ละราย เพื่อเพิ่มเติมด้วยทั้งนี้ทั้งนั้น ในขั้นตอนนี้อาจจะมีการบันทึกเทปเสียงในบางรายด้วย

ในการศึกษานักการเมืองถึนครังนี้มีข้อจำกัดในการศึกษาทั้งในเรื่อง “เวลา” เนื่องจากการสัมภาษณ์นักการเมืองแต่ละรายได้โดยตรง ไม่อาจจะทำได้ครบเพราะเสียชีวิตไปแล้ว และส่วนนักการเมืองที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ก็ไม่มีเวลาให้สัมภาษณ์และบางรายก็ไม่อยากให้สัมภาษณ์ และในเรื่องของ “ประเด็น” การสัมภาษณ์ ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เครือข่ายความสัมพันธ์ของนักการเมืองกับประชาชนในจังหวัดหรือเขต หรือพื้นที่เลือกตั้ง เป็นประเด็นอ่อนไหวมาก เพราะเท่ากับไปศึกษาตรวจสอบกลไก กระบวนการหาเสียงของนักการเมืองแต่ละราย การสัมภาษณ์หรือการให้คำตอบจึงไม่สามารถเชื่อมั่นได้ และก็เป็นเหตุให้บ่ายเบี่ยงการให้

¹ ต้องเป็นนักการเมืองที่ยังมีชีวิตอยู่ ซึ่งก็ไซ่จะสามารถสัมภาษณ์ได้ง่ายนัก

สัมภาษณ์ในที่สุด หรือ นักการเมืองอาจจะตอบในเชิงหลักการมากกว่าตอบในรายละเอียดของปฏิบัติการ

อย่างไรก็ตาม ผู้แต่งมีความคิดว่าหนังสือเล่มนี้น่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านเป็นอย่างมาก ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงกลไกทางการเมืองในจังหวัดนครศรีธรรมราช รวมถึงอัตลักษณ์ของนักการเมืองระดับชาติในจังหวัดนครศรีธรรมราช และทำให้ทราบถึงเครือข่ายและความสัมพันธ์ของนักการเมืองระดับชาติในจังหวัดนครศรีธรรมราช นอกจากนี้ยังได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” สำหรับเป็นองค์ความรู้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยต่อไป



บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานชิ้นนี้ได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีสองประเด็น คือ การเชื่อมโยงเครือข่าย อัตลักษณ์ เพื่อการอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งกับประชาชนในพื้นที่เลือกตั้ง โดยสุดท้ายจะนำเสนองานวิจัยหรือผลการศึกษารวมโดยทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นพื้นที่วิจัยในคราวนี้ โดยเน้นที่การเมือง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎี

1.1 การเมือง : ความหมาย

การจะเข้าใจการเมืองนับว่ามีความเข้าใจและให้ความหมายต่างกันไป เป็นต้นว่า การเมือง คือ ศิลปะของการใช้อำนาจ², การเมือง คือ กระบวนการจัดสรรผลประโยชน์และสิ่งที่มีมูลค่าทางสังคม โดยผ่านการใช้อำนาจ, การเมือง คือ การดำรงอยู่ของรัฐ ทั้งเนื่องจากรัฐเป็นศูนย์รวมความสัมพันธ์ทางอำนาจอื่นๆ ความสัมพันธ์ทางอำนาจอื่นๆ ย่อมขึ้นกับการ

² เป็นการกล่าวของ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ. ในการบรรยายทางวิชาการแก่สัมมนา “โครงการพัฒนาผู้นำพรรคการเมืองยุคใหม่” ของ กกต.และ มวล. ที่โรงแรมขอนแก่นบีช วันที่ 4 กรกฎาคม 2546

ยอมรับของรัฐ หรืออำนาจอื่นไม่อาจเท่าเทียมหรือมากกว่าอำนาจรัฐ³ จากทัศนะที่แตกต่างกันเหล่านี้ พบว่ามีประเด็นร่วมกัน คือ “อำนาจ” โดยที่ในสังคมการเมืองปัจจุบันกำลังพัฒนาจากระบบรวมศูนย์อำนาจหรือผูกขาดการใช้อำนาจไปสู่ระบบการกระจายอำนาจหรือจากระบบอำนาจนิยมไปสู่ระบอบเสรีประชาธิปไตย เช่นเดียวกันก็จะพบการพัฒนาจากประชาธิปไตยแบบตัวแทนไปสู่ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง เช่นนั้น การกล่าวถึงการเมืองจึงกว้างขวางหลากหลายมากขึ้น นำไปสู่ความสนใจในประเด็นต่างๆ มากขึ้น ไม่นั้นที่การเมืองเชิงสถาบันเพียงอย่างเดียว เฉกเช่นอดีต หรือหากเน้นที่การเมืองเชิงสถาบันก็จะเน้นมิติที่เป็นการเฉพาะมากขึ้นตามการพัฒนาการเมืองของระบอบนั้นๆ

ประเด็นแนวคิดที่น่าสนใจที่ควรเข้าใจระหว่างแนวคิด “การเมือง” (Politics) กับ แนวคิด “ความเป็นการเมือง”⁴ (The Political) นั้นคือคำว่าแนวคิด “การเมือง” มีลักษณะฐานแคบมาก กล่าวคือ เมื่อกล่าวถึงการเมืองในสมัยอดีตวางอยู่บนฐานของผู้ปกครอง และยุคสมัยใหม่วางอยู่บนฐานของรัฐ-ชาติอย่างเดียว ให้รัฐชาติเป็นศูนย์กลาง มองการเมืองในเชิงการแข่งขัน ช่วงชิงอำนาจรัฐและเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปเพื่อปกป้องดูแลผลประโยชน์ ส่วนแนวคิดของ “ความเป็น

³ เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. 24 กันยายน 2543. 7-9

⁴ ทั้งสองประเด็นนี้ผู้เขียนสรุปสาระสำคัญ โดยเก็บความและอ้างมาจาก ไชยรัตน์ เจริญสินโอสการ. 2542. หน้า 76-78

การเมือง” มีความหมายกว้างไกลกว่าเรื่องรัฐ อำนาจ อธิปไตยหรือการเป็นตัวแทน แต่เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ ระหว่างความแตกต่างในลักษณะต่างๆ เช่น ความแตกต่าง ระหว่างเอกลักษณ์กับความแตกต่างหลากหลาย (identity / difference) ดังนั้น ในปริมณฑลของความเป็นการเมือง จึง เป็นเรื่องของความขัดแย้งระหว่างสองสิ่งนี้ระหว่าง “ความ เหมือน” กับ “ความเป็นอื่น” หรือความต่างนั่นเอง ดังที่ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร กล่าวว่า “ความขัดแย้งระหว่าง เอกลักษณ์กับความแตกต่าง นั่นคือ สารัตถะของความเป็น การเมือง”⁵ หรือ การเมืองเป็นการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นการเมืองเพื่อความสมัคสมาน มากกว่าเพื่อการแข่งขัน แยกแยะ ขัดแย้ง เป็นการเมืองเพื่อ ระดมอำนาจและทรัพยากรในชุมชนเพื่อชุมชนหรือกล่าวง่ายๆ ว่าเป็นการเมือง เพื่อให้คนและชุมชนพึ่งตนเอง ไม่หวังพึ่ง คนอื่น โดยเฉพาะหวังพึ่งนักการเมืองและผู้มีอิทธิพล⁶ ความเป็นการเมืองจึงสัมพันธ์มิติที่กว้างขวางกว่าจำกัดเฉพาะเรื่อง การแข่งขันเพื่อแย่งชิงอำนาจทางการเมืองในตำแหน่งต่างๆ แต่เป็นการกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันของความแตกต่าง หรืออัตลักษณ์ที่ดำรงอยู่ในสังคมการเมืองที่ลงตัว พร้อมกับ เปิดโอกาสให้ผู้คนที่มีความแตกต่างเหล่านั้นได้แสดงตัวตน หรือแสดงอัตลักษณ์แห่งตนเองอย่างมีศักดิ์ศรี มีเกียรติและ

⁵ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. 2542: 76-78

⁶ เป็นการกล่าวถึงการเมืองในความหมายของนักคิดแนววัฒนธรรม ชุมชน ใน เอนก เหล่าธรรมทัศน์. 2540: 7

สามารถดำรงอยู่อย่างสมานฉันท์ เช่นนี้ คือ “กระบวนทัศน์ทางการเมืองใหม่” ที่หมายถึงการเปิดโอกาสให้เข้าใจและอธิบายกิจกรรมและตัวละครทางการเมืองอย่างหลากหลาย และซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้น ยิ่งนับวันพัฒนาการเมือง (political development) ก็ยิ่งพัฒนาเข้าสู่ความเป็นการเมืองที่ตัวละครทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองเปลี่ยนแปลงไปทั้งจำนวนหรือปริมาณมากขึ้น กิจกรรมครอบคลุมวิถีชีวิตมากขึ้น แทนกระบวนทัศน์เดิมที่เป็นการเมืองที่แคบเพียงการเมืองเชิงสถาบัน ส่งผลให้มีการให้ความสำคัญและเน้นการพัฒนาทางการเมืองเชิงสถาบัน นั่นคือ การมุ่งพัฒนาระบบพรรคการเมือง นักการเมือง การปฏิรูปกลไกการเมืองของรัฐบาล กระบวนการเลือกตั้ง เป็นต้น แทนที่จะให้ความสำคัญกับสิทธิ เสรีภาพของพลเมืองหรือยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง

จะว่าไปแล้ว การเมืองที่พินิจพิจารณาในการศึกษาครั้งนี้ เน้นการเมืองเชิงสถาบัน แต่เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน หรือเป็นการเมืองระดับชาติที่ใช้พื้นที่ปฏิบัติการในชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือ เป็นการแข่งขัน ต่อสู้ทางการเมืองเพื่อยึดเอาอำนาจในสังคมถื่นนั้นๆ ไม่ค่อยแตกต่างจากการเมืองชาติหรือการเมืองสถาบันและการเมืองในถื่นอื่นๆ เพราะเป็นการเมืองที่แสวงหาอำนาจหรือแสวงหาตำแหน่งแห่งที่ให้กับนักการเมืองผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ดังนั้น “การเมืองถื่น” คือ การแข่งขันเพื่อแย่งชิงตำแหน่ง “ผู้แทน” ประชาชนในถื่นนั้นเพื่อไปทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่ง

จำเป็นต้องเน้นถึงกลวิธี กลยุทธ์ของผู้แทนหรือนักการเมือง
 ถิ่นในแต่ละรายเลือกใช้ **สาระสำคัญของการเมืองถิ่น** จึง
 ประกอบด้วย **ประการแรก** ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมือง
 ถิ่นกับบุคคล กลุ่มบุคคลในพื้นที่เขตเลือกตั้งหรือจังหวัดที่เป็น
 ถิ่นการเลือกตั้ง ทำให้การเมืองถิ่นต้องสนใจ**โครงสร้างความ**
สัมพันธ์ทางสังคม โครงสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ
 ของนักการเมืองถิ่นกับสังคมหรือประชาชนในชุมชนท้องถิ่น
 นั้นๆ ด้วย **ประการที่สอง** พฤติกรรมหรือในที่นี้หมายถึง
 อุดมการณ์ของนักการเมืองถิ่นที่รวมไปถึง**ระบบความคิด**
ความเชื่อ การปฏิบัติหรือแสดงออก ที่มีคุณลักษณะเฉพาะ
 ของนักการเมืองถิ่นแต่ละรายหรือบางรายที่โดดเด่นหรือเป็น
 อุดมการณ์ของนักการเมืองชุมชนถิ่นนั้นๆ เพราะการศึกษา
 การเมืองถิ่นไทยสมควรเน้นที่คุณลักษณะหรืออุดมการณ์ของ
 นักการเมืองถิ่น ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจของประชาชน
 โดยคาดหวังว่าจะนำไปสู่การพัฒนาให้นักการเมืองถิ่นให้มี
 คุณภาพในการปฏิบัติงานในระบบตัวแทนให้เกิดมรรคผลมากขึ้น
ประการที่สาม ภาพรวมของการแสดงออกของประชาชน
หรือการกระทำร่วมกันของประชาชน เกี่ยวกับการเมือง นัก
 การเมืองที่จะต้องเข้าใจผ่านการอธิบายการกระทำร่วมกันของ
 ประชาชนในการกระทำกับนักการเมือง พรรคการเมืองถิ่นนั้นๆ
 ด้วย โดยสรุป **นักการเมืองถิ่นจึงเป็นส่วนย่อยของการเมืองใน**
เชิงสถาบันหรือการเมืองในระบบตัวแทน ที่เน้นบทบาท
 และความสำคัญของการเลือกสรรตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ใน
 สถาบันทางการเมืองหรือฝ่ายนิติบัญญัติ และเลือกเป็นฝ่าย
 บริหารในอีกชั้นต่อไป การพัฒนานักการเมืองถิ่นจึงเท่ากับ

การพัฒนาการเมืองในระบบตัวแทนให้มั่นคงมากขึ้น การพัฒนาการเมืองถิ่นจึงต้องเป็นการพัฒนาวิถี กลยุทธ์และ/หรือกระบวนการ เทคนิควิธีการหาเสียง เครือข่าย โครงสร้าง ความสัมพันธ์ในมิติต่างๆ เช่นนี้เท่ากับว่าเป็น**การเมืองถิ่นที่เน้นฐานการหาเสียง** พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่างๆ ให้มั่นคง จุดเน้นของการเมืองฐานการหาเสียงจึงเต็มไปด้วยลีลาหรือลีลันของกลยุทธ์ เทคนิควิธีการหาเสียงของนักการเมือง ในทำนองเดียวกัน หากนักการเมืองเน้นแสวงหาแนวทางการสร้างความอยู่ดีกินดี ทำให้สังคมมีความสุขหรือการเมืองเพื่อการพัฒนาสังคมการเมือง ก็จะถูกประกอบไปด้วยแนวคิด แนวทางการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ของสังคม ก็จะเป็น**การเมืองถิ่นฐานนโยบาย** ที่เต็มไปด้วยกระบวนการคิด นโยบาย ผลผลิตของการคิด กระบวนการวิพากษ์สาระสำคัญของความคิด หรือนโยบาย

1.2 การเชื่อมโยงเครือข่าย (networks)⁷

กาญจนา แก้วเทพ⁸ ได้ให้ความหมายของเครือข่าย (Network) มาจากภาษาอังกฤษว่า “Net” คือ “ตาข่าย” ที่มีลักษณะโยงใยถึงกันและพร้อมที่จะปฏิบัติงานหรือ “work” เมื่อใช้งาน นอกจากนี้อรรรณพ พงษ์วาท⁹ ได้อธิบายถึงการร้อยรัดเอาการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็น

⁷ เป็นการปรับมาจากณรงค์ บุญสวยขวัญ. 2547

⁸ ในปาริชาติ วัลย์เสถียร และคณะ. 2543. หน้า 305

⁹ ในปาริชาติ วัลย์เสถียร และคณะ. 2543. หน้า 305

ระบบและรูปธรรม เพื่อปฏิบัติภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน โดยที่แต่ละฝ่ายยังคงปฏิบัติภารกิจหลักของตนต่อไปอย่างไม่สูญเสียเอกลักษณ์และปรัชญาของตนเอง การเชื่อมโยงนี้อาจจะหลวมๆ ตามภารกิจความจำเป็น

การเชื่อมโยงเครือข่าย อาจจะใช้กับงานปฏิบัติการพัฒนา โดยเฉพาะของภาคประชาชนในยุคปัจจุบัน เป็นการกล่าวถึงลักษณะรูปแบบเครือข่ายเป็นการรวมกลุ่มปัจเจกบุคคลหรือองค์กรที่มีลักษณะพื้นฐานที่สำคัญ คือ “ความสมัครใจ” หรือเป็นความอิสระในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศและกิจกรรมร่วมกัน¹⁰ ส่วน Gerlach บอกว่าการเชื่อมโยงเครือข่าย จะต้องมาจากสมาชิกมี “ทัศนคติ ค่านิยม หรือมีความรู้ความเข้าใจร่วมกัน หรือมีอัตลักษณ์ร่วมกัน”¹¹ นอกจากนี้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเครือข่ายองค์กร (ในระดับชุมชน) สรุปว่า¹² “...รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีระยะเวลายาวนานพอสมควรที่สามารถที่จะช่วยเหลือกันในยามที่มีปัญหา โดยมีการจัดรูปหรือระเบียบโครงสร้างที่คน

¹⁰ Starkey. 1997. หน้า 14

¹¹ Gerlach. 1999. หน้า 89-90

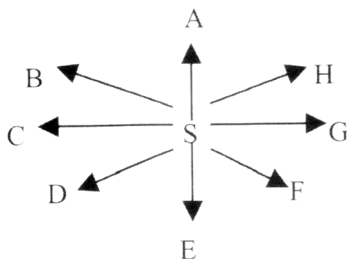
¹² ความหมายนี้สรุปมาจากความคิดของ กาญจนา แก้วเทพ. 2538. ชนิษฐา กางจรัสสินนท์. 2542. อรรถณพ พงษ์วาท. 2539. ใน ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2543. หน้า 304-306. เอกกมล อ่อนศรี. 2544. หน้า 6-7

หรือสมาชิกในองค์กรสมาชิกยังมีความเป็นอิสระ และการเป็นสมาชิกเครือข่ายไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองหรือตัวตนขององค์กรนั้น โดยเครือข่ายเป็นการเชื่อมโยงในรูปของการรวมตัวแบบหลวมๆ เฉพาะกิจตามความจำเป็น หรืออาจอยู่ในรูปของการจัดองค์กรที่เป็นโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างชัดเจน เครือข่ายความร่วมมือเป็นไปได้ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล องค์กรและสถาบัน อาจจะมีขอบข่ายขนาดเล็กๆ ทั้งในระดับชุมชน ไปถึงระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค ประเทศและระหว่างประเทศ” แต่มีนักวิชาการที่มีทัศนะเกี่ยวกับเครือข่ายที่แตกต่างกันออกไปอีกทัศนะหนึ่งว่า มีการเชื่อมโยงเครือข่ายผ่านกลุ่ม ผ่านความเป็นญาติ การแต่งงาน การเป็นเพื่อนบ้านกัน ในงานชิ้นนี้ เป็นการศึกษาการเชื่อมโยงเครือข่ายผ่านบุคคล การเชื่อมโยงผ่านกลุ่ม การเชื่อมโยงผ่านกิจกรรมในการเมืองระหว่างนักการเมืองกับประชาชน เป็นการปฏิสัมพันธ์แบบดึงหรือไม่เท่าเทียมกัน เป็นเครือข่ายที่สมาชิกมีสถานภาพแตกต่างกัน จึงทำให้เป็นความสัมพันธ์ที่มีนักการเมืองเป็นศูนย์กลาง ดังเช่นลักษณะตัวแบบ (Model) ของเครือข่าย มีหลายลักษณะหรือหลายรูปแบบ โดยที่รูปแบบน่าสนใจตามรูปแบบจำลองของ Starkey¹³ เป็นรูปแบบที่ 1 มีศูนย์กลางและมีการกระจายข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศออกจากศูนย์กลางไปยังสมาชิกหรือองค์กรสมาชิก ในที่นี้หมายถึงนักการเมืองถิ่นเป็นผู้กำกับเครือข่ายหรือบริหารจัดการเครือข่ายเองตามปรารถนา โดยมี

¹³ Starkey.1997. 18-19

ลูกข่ายหรือสมาชิกในที่นี้คือประชาชนในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น นั้นเป็นเพียงแต่ผู้รับข้อมูลเพียงอย่างเดียว ไม่มีการปฏิสัมพันธ์ แบบแลกเปลี่ยนข้อมูลไปมาระหว่างกันหรือตอบแทนระหว่างกัน แม้ว่าจะในทางแนวคิดทฤษฎีแล้วน่าจะ **ถือว่าไม่มีการ เชื่อมโยงเครือข่าย** ตามทัศนะของ Starkey แต่เป็น ปรากฏการณ์เชิงวาทกรรมที่ใช้เรียกความสัมพันธ์ที่ไม่เท่ากัน และเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นท่ามกลางประชาชนไม่ใช่สมาชิก พรรค นักการเมืองถิ่นคนๆ นั้น แต่สนใจในตัวนักการเมืองถิ่น ทำให้นักการเมืองถิ่นเป็นศูนย์กลางเครือข่ายที่ใช้เรียกขานกัน มากขึ้นระหว่างนักการเมืองถิ่นกับประชาชน มีการปฏิบัติ การรักษาความสัมพันธ์ของนักการเมืองถิ่นกับประชาชน เช่น การส่งเอกสาร จดหมายข่าว เชิญประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม ประชุม สัมมนา ศึกษาดูงานที่นักการเมืองหรือพรรคการเมือง จัดขึ้น โดยประชาชนมิได้เป็นสมาชิกพรรคหรือไม่ใช่บัญชี รายชื่อสมาชิก เป็นปฏิบัติการที่ไม่คาดหวังอะไรมากไปกว่า การใช้กิจกรรมที่นักการเมืองถิ่นกำหนดเพื่อทำกิจกรรมเชื่อม ในเครือข่ายกับประชาชนอยู่เสมอ ให้เห็นว่ามิพลงาน ไม่ทิ้ง ไม่ห่างหายไปจากประชาชนในพื้นที่

แผนภูมิที่ 1 รูปแบบเครือข่ายที่มีศูนย์กลางและกระจายไป ยังสมาชิกหรือองค์กรสมาชิก



1.3 ระบบอุปถัมภ์ - ผู้รับอุปถัมภ์

ระบบอุปถัมภ์-ผู้รับอุปถัมภ์ เป็นลักษณะรูปแบบความสัมพันธ์ของบุคคลที่เป็นไปในเชิงอุปถัมภ์ฝ่ายหนึ่ง กับผู้รับอุปถัมภ์อีกฝ่ายหนึ่ง (Patron-Client Relation) ที่เป็นลักษณะพิเศษที่มีการวิวัฒนาการมายาวนานในสังคมไทย ผู้วิจัยจะนำเสนอจากการทบทวนเอกสารต่างๆ โดยสรุป ดังนี้

ชัยอนันต์ สมุทวณิช¹⁴ ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์-ผู้ใต้อุปถัมภ์ว่าเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองคน ในลักษณะความสัมพันธ์แบบหน้าต่อหน้าหรือมีการช่วยเหลือต่อกัน ผู้อุปถัมภ์หรือผู้ให้อุปถัมภ์และคนมีอิสระในการจำกัดจำนวนบุคคลที่เข้ามามีความ

¹⁴ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, การเมืองและการบริหาร (กรุงเทพมหานคร: วัชรินทร์การพิมพ์), 2523, หน้า 39

สัมพันธ์ด้วย และมีอิสระในการเลือกที่จะสิ้นสุดความสัมพันธ์ต่อกัน ความสัมพันธ์นี้มีลักษณะนาย-ไพร ในสังคมไทยโบราณ และปัจจุบันความสัมพันธ์เช่นนี้คงมีอยู่มาก ชัยอนันต์ สมุทวณิช¹⁵ ย้ำว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ผันแปรไปตามสังคมเฉพาะอย่าง (particularistic demands) เมื่อได้รับสิ่งตอบสนองแล้ว การติดต่อกันระหว่างบุคคลก็สิ้นสุดลง จะเริ่มผูกพันกันใหม่ก็ต่อเมื่อมีความต้องการใหม่ๆ เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์แบบนี้ชัยอนันต์ ได้อธิบายว่าเป็นความสัมพันธ์ที่มีพลังอยู่ในโครงสร้างขององค์การสมัยใหม่มาใช้แต่โครงสร้างสมัยใหม่กลายเป็นโครงสร้างที่กำหนดความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการเท่านั้น โดยที่ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์-ผู้ใต้อุปถัมภ์ยังคงเสริมในความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างที่เป็นทางการ และในทางปฏิบัติจะพบว่ามียุทธិพลมากในการอธิบายความสัมพันธ์ทางการเมือง

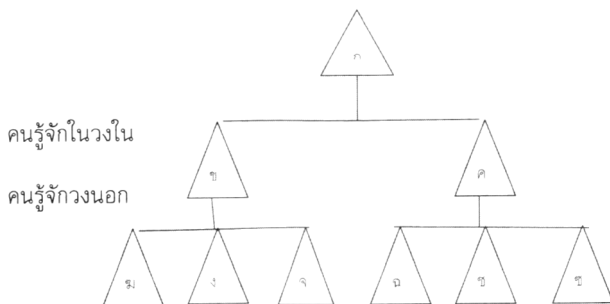
พฤทธิสถาน ชุมพล¹⁶ อธิบายว่า รูปสมมุติของระบบอุปถัมภ์อาจสร้างขึ้นมาจากการพิจารณาทางทฤษฎีการพรรณานักมนุษยวิทยา ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์กับผู้รับอุปถัมภ์ (patron-client relationships) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคนหรือความสัมพันธ์คู่ (dynamic relationship) ในระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal relations) แต่บัดนี้มีนักมนุษยวิทยาพวกหนึ่ง

¹⁵ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, อุดมการณ์ทางการเมือง, 2535, หน้า 153 - 154

¹⁶ พฤทธิสถาน ชุมพล, ม.ร.ว. 2516, หน้า 137 - 139

ได้พยายามสร้างวิธีการแบบใยสังคม (social network) ประยุกต์เข้ากับการอธิบายขยายขยาย (extension) ของ patron-client relationships ในระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้กลายเป็นระบบอุปถัมภ์ซึ่งมีรากฐานอยู่บนคู่หลายๆ คู่ที่เชื่อมโยงกัน หลักการสำคัญของระบบอุปถัมภ์ คือความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวระหว่างบุคคลสองคนความสัมพันธ์นี้จะมีลักษณะที่เชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองซึ่งมิได้แยกออกจากกัน กล่าวคือ มิได้เป็นการตกลงกันเป็นสัญญาในการที่จะร่วมมือกันในทางใดทางหนึ่ง และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจจะมีความสัมพันธ์ไปจนถึงการสร้างฐานอำนาจในท้องถิ่นให้แก่ผู้อุปถัมภ์ในขณะเดียวกัน ในหลายกรณีอาจกล่าวได้ว่าผู้รับอุปถัมภ์เป็นฝ่ายเสียเปรียบ แต่ก็ไม่สามารถขาดจากความสัมพันธ์ได้ เพราะเหตุว่ามีหนี้บุญคุณติดอยู่เสมอ กฎของความกตัญญูกตเวที หรือ generalised norm of reciprocal ที่เป็นตัวช่วยให้ความสัมพันธ์เช่นนี้คงอยู่เป็นเวลานานบางที่อาจอยู่หลายชั่วอายุคนก็ได้ พฤติศาสตร์ได้ให้รายละเอียดเสริมของกระบวนการแปรสภาพและโครงสร้างของใยแมงมุม ดังกล่าวนั้น โดยใช้คำว่า patron-client network อยู่ในรูป “รูปคล้ายกรวย มีผู้อุปถัมภ์อยู่ยอดสุด และมีผู้รับอุปถัมภ์เป็นชั้น 3 ลงไปถึงฐาน” ตามแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แสดงความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์-ผู้ใต้ผู้อุปถัมภ์



จากรูป ก. คือผู้อุปถัมภ์ของ ข. และ ค. ในขณะที่ ข. เป็นผู้อุปถัมภ์ของ ฆ. ง. และ จ. ส่วน ค. เป็นผู้อุปถัมภ์ของ ฉ. ช. และ ค. มีความแนบแน่นกับ ก. แต่ไม่จำเป็นที่ ข. และ ค. ไม่จำเป็นที่ ฆ. ง. และ จ. จะมีความสัมพันธ์และภักดีต่อ ค. ลักษณะความสัมพันธ์นี้เราจะพบความมั่นคงของ ก. คือหัวหน้า ถ้าหัวหน้า (ก) มีอันเป็นไป อาจมีปัญหาและแตกแยกได้เพราะมีการรวมตัวจากฐานผลประโยชน์ และไม่มีการจัดองค์อย่างทางการ พหุทธิสถานฯ ซึ่งว่าความแตกต่างทางความสัมพันธ์ในโครงสร้างนี้มีประเด็นสำคัญดังนี้ ความสัมพันธ์ในแบบแนวราบ หรือ Horizontal Organization สมาชิกทุกคนมีสิทธิที่จะเปลี่ยนตำแหน่งกับสมาชิกอื่นๆ และสมาชิกใหม่มีสิทธิทัดเทียมกับสมาชิกเก่า ส่วนความสัมพันธ์ในแบบตั้งหรือ Vertical Organization การเปลี่ยนสถานภาพได้ยาก มิได้เป็นไปโดยการใช้สิทธิ แต่การมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อุปถัมภ์

การจัดระเบียบภายในองค์กรของ Vertical Organization ส่วนมากขึ้นอยู่กับ ก. แต่ผู้เดียว ถ้า ก. สลายตัว ไปสมาชิกอื่นๆ ก็ จะไม่สามารถสร้างความมั่นคงให้แก่องค์กรได้

นิยม รัฐอมฤต¹⁷ ได้กล่าวถึงระบบอุปถัมภ์-รับอุปถัมภ์ โดยยกตัวอย่างเป็นการรวมตัวในหมู่ข้าราชการไทยกระทำในรูปของคลีก (clique) ซึ่งหมายถึง กลุ่มประเภทที่มีสมาชิกมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและรวมกันเพราะความผูกพันธ์ส่วนตัว เช่น ความสัมพันธ์อันเกิดจากรักความภักดีระหว่างเจ้านายกับลูกน้องกลุ่มในลักษณะเช่นนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในแนวตั้งมีความเหนียวแน่นกว่าแนวนอนและเป็นไปได้ว่าบุคคลต่างๆ ที่ภักดีกับเจ้านายคนเดียวอาจขัดแย้งกันหรือเป็นการแข่งขันเพื่อแสวงหาความโปรดปรานของเจ้านาย หรือเป็นทายาทสืบทอดอำนาจ “คลีก” อาจเกิดจากกลุ่มประเภทอื่น เช่น ครอบครัว ซึ่งเป็นปัจจัยหล่อหลอมทัศนคติ ความภักดีและความผูกพัน และอาจเป็นตัวกำหนดโครงสร้างคลีก

Bechsedt เป็นนักวิชาการที่เข้ามาสัมผัสกับสังคมไทยนานต่อเนื่องในช่วงทศวรรษ 2530 ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระบบอุปถัมภ์ที่ไม่เป็นทางการ ที่มีปรากฏอยู่ในระบบของไทยในปัจจุบันว่า เมื่อมีความสัมพันธ์ทางสังคมแบบประเพณีของไทยที่ได้เลือนหายไป จนปัจจุบันนี้กลายเป็นความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์แบบไม่เป็นทางการ ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันนี้ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท มีการเปลี่ยนแปลง

¹⁷ นิยม รัฐอมฤต, การเมืองไทยยุคปัจจุบัน, 2532: 111

รูปแบบความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานทางด้านศาสนา สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ไปสู่ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะพึ่งพาทันทีกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ แต่เพียงอย่างเดียว ในหมู่บ้านที่มีลักษณะเป็นประเพณีมากๆ นั้น ความสัมพันธ์ของผู้ให้อุปถัมภ์กับผู้รับอุปถัมภ์ของตนยังมีความผูกพันกันด้วยสายใยต่างๆ แล้วได้กลายมาเป็นความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง และเป็นรูปแบบของข้อตกลงสัญญา มากขึ้น ในอดีตความผูกพันระหว่างกันของทั้งสองฝ่าย ครอบคลุมความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ อย่างกว้างขวาง แต่ในปัจจุบันหลายๆ กรณีความผูกพันถูกจำกัดอยู่เพียงรูปแบบของข้อตกลงระหว่างเจ้าของที่นาและผู้เช่าเท่านั้น ความผูกพันระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ในชนบทไทยปัจจุบัน ดูเหมือนว่ายังคงมีปรากฏอยู่ทั่วไปหรืออาจจะมีการเพิ่มขึ้นด้วยซ้ำในพื้นที่ที่มีการแทรกแซงทางเศรษฐกิจแบบตลาด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มผู้นำท้องถิ่นสามารถเข้าไปผูกกิจการใหม่ๆ โดยอาศัยทรัพยากรและอิทธิพลที่มีอยู่อย่างเหลือเฟือ การขาดแคลนความรู้ ข้อจำกัดในด้านการขนส่งและการเข้าถึงตลาด ตลอดจนการเพิ่มขึ้นของผลผลิตของพืชเศรษฐกิจและความจำเป็นของการนำปัจจัยการผลิตต่างๆ ทั้งหมดนี้มีส่วนก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในลักษณะการพึ่งพาแบบผู้อุปถัมภ์ กับผู้รับอุปถัมภ์ในหลายๆ พื้นที่¹⁸

¹⁸ Hans-Dieter Bechstedt, โครงสร้างสังคมอย่างเป็นทางการกับกฎเกณฑ์ทางพฤติกรรมที่ไม่ได้ระบุเป็นลายลักษณ์อักษรในชนบทของไทย-รูปของความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์ และผู้รับอุปถัมภ์ ในอมรา พงศาพิชญ์, ปรีชา คุวินทร์พันธ์, 2539, หน้า 8-9

ส่วนนักวิชาการต่างประเทศอื่นๆ เช่น Forster, Scott, Lande, Eisenstad และ Roniger¹⁹ ได้อธิบายความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ คือ **ประการแรก** ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์ ผู้รับอุปถัมภ์ ที่เป็นความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ และการรวมตัวกันได้มีจุดเริ่มต้นจากนโยบายหรืออุดมการณ์เหมือนกัน ซึ่งถ้าพิจารณาในเชิงอุดมคติแล้วมักจะเป็นไปในรูปแบบความรักใคร่ชอบพอกัน มีลักษณะเป็นการส่วนตัวและเป็นความสัมพันธ์ในเชิงซ้อน (Multiplex Relationship) **ประการที่สอง** มีลักษณะความสัมพันธ์คู่ (dyadic) และมักแสดงออกโดยข้อผูกพันของการตอบสนองกันและกันตามข้อตกลง (Contractual Relationship) และไม่ใช่ทุกกิจกรรมจะเป็นคำมั่นสัญญาเสียทั้งหมด รวมถึงข้อผูกพันทางศีลธรรมด้วย **ประการที่สาม** เป็นความผูกพันในลักษณะของการสนองตอบซึ่งกันและกัน แต่เป็นการรวมตัวกันเพื่อแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ระหว่างกัน หรือเป็นความสัมพันธ์อยู่บนพื้นฐานการแลกเปลี่ยนที่มีความแตกต่างกันในด้านของทรัพยากร เครื่องมือที่ใช้ในความสัมพันธ์ และผลประโยชน์ที่แต่ละคนแสวงหาผันแปรไปตามความแตกต่างทางสถานภาพระหว่างผู้อุปถัมภ์-ผู้ใต้อุปถัมภ์แต่ละคน **ประการที่สี่** เป็นความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้นระหว่างความสัมพันธ์ในลักษณะตั้งตรงหรือแนวดิ่ง เพราะว่าคู่สัมพันธ์จะไม่เท่าเทียมกัน **ประการ**

¹⁹ สรุปรจากการศึกษาของสุริยพันธ์ จิสดัยสุนทร. 2531 และดูรายละเอียดใน Hans-Dieter Bechstedt ใน อมรา พงศาพิชญ์, ปรีชา คุวินทร์พันธ์. 2539. หน้า 5

ที่ห้า ระบบความสัมพันธ์นี้ขึ้นอยู่กับผู้นำเพียงคนเดียว ผู้นำจึงเป็นผู้อุปถัมภ์ และ ผู้นำเป็นผู้รวบรวมลูกน้อง โดยลูกน้อง คือ ผู้รับอุปถัมภ์

จากกรอบแนวความคิดทฤษฎีความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ที่กล่าวมาแล้วแต่ข้างต้นนั้น จะเห็นว่าเป็นปรากฏการณ์ความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจ เศรษฐกิจและวัฒนธรรม โดยเฉพาะ ในความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองกับประชาชน มีการใช้ความสัมพันธ์แบบนี้และนับวันยิ่งมากขึ้นแปลงรูปมากขึ้น เป็นความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการชนะ ในการแข่งขันการเลือกตั้งทางการเมือง มีนักธุรกิจหรือบุคคล จากกลุ่มต่างๆ สนใจใช้เป็นกลยุทธ์เพื่อให้ได้รับการเลือกตั้ง เข้าไปมีส่วนในการกำหนดนโยบายในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากขึ้น ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์จึงเป็นกลวิธีหรือกลยุทธ์ที่ผู้อุปถัมภ์หมายถึงนักการเมือง หวังชนะใจประชาชน ให้เป็นที่ยอมรับจากประชาชน ความสัมพันธ์แบบนี้จึงก่อให้เกิดโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ การจัดระบบระเบียบการเมืองตามความปรารถนาของนักการเมือง ดังนั้น การเมืองถิ่นไทยในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนยิ่งพัฒนาเป็นฐาน ยิ่งมีการแข่งขัน การแสวงหาตำแหน่งเพื่อเป็นตัวแทนมากขึ้นเท่าไร ยิ่งมีการใช้ความสัมพันธ์แบบนี้กับประชาชนมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย เพราะการให้การอุปถัมภ์ คือ การได้ใจ ได้บุญคุณ ได้การยอมรับและได้คะแนน ประชาชนในท้องถิ่นยิ่งถูกนำจากนักการเมืองถิ่น จนไม่พินิจพิจารณาว่า นักการเมืองมีบทบาทหน้าที่ในทางการเมืองสามารถพัฒนา

เป็นการครอบงำ การคลังไคล้ ศรัทธาทางการเมือง หรือกลายเป็นการสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเฉพาะถิ่นขึ้นมาได้เสมอ

1.4 อุดมการณ์และอุดมการณ์ทางการเมือง

ในที่นี้จะนำเสนอความหมายและการสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเพื่อรองรับความรู้สึกร่วมและปฏิบัติการทางการเมืองร่วมกันของนักการเมือง จนสามารถสร้างการเมืองในเชิงอุดมการณ์เฉพาะพื้นที่ขึ้นมา งานวิจัยในเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองค่อนข้างอมตะเช่นของ กมล สมวิเชียร²⁰ กล่าวว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยนั้นมีค่านิยมแบบอำนาจนิยม คือ เชื่อผู้นำที่เข้มแข็ง ผู้นำมีบารมี กมลฯ ตีความลงว่าทำให้สังคมไทย คนไทยไม่สนใจอุดมคติ อุดมการณ์ในความคิดนี้ได้รับการวิจารณ์จากชัยอนันต์ สมุทวณิช ว่าพินิจการเมืองแบบนิ่งเกินไป แต่เช่นเดียวกันชัยอนันต์ สมุทวณิช²¹ กล่าวว่า สังคมไทยนั้นอุดมการณ์เกิดขึ้นยาก เพราะเป็นสังคมที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างบุคคลสองคน(dyadic relationship) มากกว่าความเกี่ยวพันกันในฐานะสมาชิกกลุ่มหรือองค์การ ความสัมพันธ์ส่วนตัวจะเป็นอุปสรรคสำคัญในการรวมตัวของสมาชิกในสังคมเพื่อเป็นองค์การ เพราะความสัมพันธ์ส่วนตัวมุ่งประโยชน์เป็นความสัมพันธ์ที่ผันแปรไปตามสังคมเฉพาะอย่าง (particularistic demands) เมื่อได้รับสิ่งตอบสนองแล้วการติดต่อระหว่างบุคคลก็สิ้นสุดลง จะเริ่ม

²⁰ ในชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2523. 89

²¹ ชัยอนันต์ สมุทวณิช. อุดมการณ์ทางการเมือง. 2535: 153 - 154

ผูกพันกันใหม่ก็ต่อเมื่อมีความต้องการใหม่ๆ ลักษณะพิเศษทางสังคมดังกล่าวนี้ช้อยันต์ฯ เชื่อว่า อุดมการณ์ทางการเมืองจึงเกิดขึ้นได้ยาก เพราะอุดมการณ์เป็นนามธรรมสังคมไทยต้องการวัตถุมากกว่าสิ่งที่เป็นนามธรรม

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดทางวิชาการทั้งสองนั้นอาจจะเหมาะสมใช้อธิบายได้ในเชิงหลักการในสมัยหนึ่งช่วงเวลาหนึ่งๆ เท่านั้น เมื่อมีการศึกษาระณีศึกษาและข้อมูลเชิงประจักษ์จากภาคสนามมากขึ้นหรือเป็นการศึกษาจากผู้ศึกษาที่เป็น “คนใน” มากขึ้นเช่นในปัจจุบันก็พบได้ว่า ความสัมพันธ์แบบคู่จะมีมากในบางกรณีบางกิจกรรมของชุมชนเท่านั้น แม้ว่าจะไม่พัฒนาเป็นองค์กรสมัยใหม่หรือแบบทางการ แต่ก็มีพัฒนาการของกลุ่มทางสังคมมีจำนวนมาก และนักการเมืองถิ่นได้พัฒนาตนเองโดยการพยายามสร้างการเมืองให้เป็นสถาบันโดยยึดบุคคล ยึดพรรคการเมือง ให้ประชาชนมีความเชื่อร่วมกัน ความศรัทธาบุคคลหรือพรรคการเมืองร่วมกัน นำไปสู่การกระทำร่วมกัน มีอัตลักษณ์ทางการเมืองของประชาชนร่วมกัน ปรากฏการณ์เช่นนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าเป็นการสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองให้เกิดขึ้นในสังคมการเมืองถิ่น จากกระบวนการของนักการเมืองถิ่นพัฒนากิจกรรมการเมืองจากความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ จนกลายเป็นอุดมการณ์การเมืองผ่านความเชื่อร่วมกัน ศรัทธาร่วมกันและแสดงออกทางการเมืองร่วมกัน

ชยอนันต์ สมุทวณิช²² กล่าวว่า อุดมการณ์ คือ ความคิด ความเชื่อ อันมีแบบแผนซึ่งอธิบายปรากฏการณ์ในสังคมที่เป็นมาในอดีต และกำลังเป็นอยู่ในปัจจุบันและอนาคต เช่นเดียวกับชยอนันต์ สมุทวณิช²³ ขยายความเพิ่มเติมอุดมการณ์ทางการเมืองซึ่งสัมพันธ์กับสุขุม นวลสกุล และบรรพต วีระสัย²⁴ ได้อธิบายอุดมการณ์การเมืองว่าเป็นระบบความคิด ระบบความเชื่อ ที่อธิบายบทบาทคนในสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม คนกับรัฐและสภาพความเป็นไปทางสังคมหรือกลุ่มคน ซึ่งไม่อาจจะแยกออกจากความเชื่อดั้งเดิม ประเพณี และความเชื่อศาสนา ทั้งนี้ทั้งนั้น เป็นความคิดความเชื่อที่ไม่จำเป็นต้องมีเหตุผลใดๆ มาอธิบายหรือมารองรับ เพราะบางกรณีอาจจะพัฒนาเป็นศรัทธาทางการเมือง

เช่นนั้น อุดมการณ์ทางการเมือง อาจะเกิดจากการที่ผู้นำหรือปัจเจกบุคคลสร้างความเชื่อมั่น สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับกลุ่มคน โดยใช้กลวิธีใดอาจจะประเพณี ศาสนา ซึ่งมาจากฐานความเชื่อร่วมกันหรือสร้างขึ้นมาใหม่ เพื่อให้กลุ่มคนประพฤติปฏิบัติตาม หรือให้เป็นไปตามปรารถนาของผู้นำ นอกจากนี้อาจจะชักจูง โน้มน้าวให้มีการคล้อยตาม เห็นชอบร่วมกัน จนนำไปสู่การยอมรับและศรัทธาที่จะปฏิบัติหรือเชื่อร่วมกัน ชยอนันต์ สมุทวณิช²⁵ อธิบายว่าเป็นการนำอุดมการณ์

²² ชยอนันต์ สมุทวณิช. 2523(I): 233

²³ ชยอนันต์ สมุทวณิช. 2523(I): 236

²⁴ สุขุม นวลสกุล และบรรพต วีระสัย. 2524. 2-3

²⁵ ชยอนันต์ สมุทวณิช. 2523 (II): 18-19

มาใช้ประโยชน์ทางการเมือง จนเป็นสงครามอุดมการณ์ (Ideology Warfare) อาจเกิดการแข่งขัน การชักจูง การโฆษณาชวนเชื่อ เช่นสงครามระหว่างลัทธิเสรีประชาธิปไตย กับลัทธิคอมมิวนิสต์ ที่เคยเกิดขึ้นมาในทศวรรษ 2500 เป็นต้นมา แต่ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยย่อส่วนลงมาจากระดับโลก เป็นชุมชนท้องถิ่นหนึ่งๆ ให้เห็นว่าเป็นการสร้างอุดมการณ์ และใช้อุดมการณ์เพื่อประโยชน์ทางการเมืองของนักการเมือง ถิ่นหนึ่ง ชัยอนันต์ สมุทวณิช²⁶ ได้สรุปให้เห็นการนำ อุดมการณ์มาใช้เพื่อประโยชน์ทางการเมืองนั้นมี 4 ลักษณะ คือ

ประการแรก เป็นการนำอุดมการณ์มาใช้เพื่อปกครอง และยึดกลุ่มชนเข้าไว้ด้วยกัน

ประการที่สอง เป็นการใช้อุดมการณ์เพื่อประโยชน์ในการชักจูงให้คนมาเสียสละ เพื่อเป้าหมายร่วมกัน หรือ “ทำเพื่ออุดมการณ์” ซึ่งมักจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้นำทางการเมืองมากกว่าตัวประชาชนโดยทั่วๆ ไป ประชาชนถูกเรียกร้องให้เสียสละมากมาย

ประการที่สาม เป็นการใช้อุดมการณ์เพื่อประโยชน์ในการขยายอำนาจของรัฐบาล

ประการที่สี่ เป็นการใช้อุดมการณ์ภายในพรรค ภายในองค์กรอื่นๆ โดยผู้ที่ต้องการเข้าไปยึดอำนาจ เมื่อยึดอำนาจแล้วก็พยายามรักษาอำนาจไว้ให้ต่อเนื่อง

²⁶ ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2523 (II): 18-19

จากที่กล่าวแล้วข้างต้นทั้งความหมายและแนวทางการใช้ประโยชน์ของอุดมการณ์การเมืองนั้น ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าการเมืองในระดับถิ่นสามารถสร้างอุดมการณ์และใช้ประโยชน์จากอุดมการณ์เพื่อให้ได้ชนะการเลือกตั้งและเพื่ออำนาจทางการเมืองแบบตัวแทน²⁷ ที่เป็นการรวมศูนย์ความเป็นตัวแทนอุดมการณ์ทางการเมืองในระดับถิ่น จึงเป็นอุดมการณ์ในมิติทางสังคมการเมืองเน้น **ประการแรก** การใช้ประโยชน์ในการชักจูง โนมน้าว แข่งขันเพื่อชนะเลือกตั้ง จึงน่าสนใจที่วิธีการเพื่อสร้างอุดมการณ์ **ประการที่สอง** สร้างความชอบธรรมให้กับความเป็นตัวแทนของตนเองหรือของนักการเมืองให้แน่นแฟ้นมากขึ้นในชุมชนการเมืองนั้นๆ ดังนั้น อุดมการณ์การเมืองจึงใช้ในการยึดกลุ่มคนเข้าไว้ด้วยกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของผู้นำหรือนักการเมืองถิ่นให้ประชาชนมาสนับสนุนร่วมกัน สร้างความหมายทางการเมืองให้มีความคิดร่วมกัน มีความเชื่อร่วมกัน และศรัทธาร่วมกัน

1.5 การหาเสียง

การหาเสียงมีกลวิธีที่แตกต่างกันไป ผู้วิจัยสนใจจากการศึกษาวิจัยจากสุรพงศ์ โสธนะเสถียร²⁸ ที่ศึกษาแล้วสรุปเชิงวิเคราะห์ให้เข้าใจพฤติกรรมการหาเสียงของนักการเมืองนั้น

²⁷ ดูเหมือนว่าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ผิดระดับการอธิบาย แต่ผู้วิจัยคิดว่าการทอนระดับการอธิบายจากอุดมการณ์ระดับรัฐมาสู่อุดมการณ์ระดับสังคมเล็กๆ เกิดขึ้นและอธิบายได้ด้วยแนวคิดที่ผ่านมา

²⁸ สุรพงศ์ โสธนะเสถียร. 2533

มี 2 ประเด็น ประเด็นแรก คือ รูปแบบการหาเสียง ประเด็นที่สอง เนื้อหาการหาเสียง มีรูปแบบของกลวิธีแยกย่อย คือ

1. รูปแบบการหาเสียง

1.1 วิธีการหาเสียง

1.1.1 การเล่าเรื่อง หรือการพรรณนาความ

1.1.2 เน้นศีลธรรมจรรยา

1.1.3 การพูดเร้าอารมณ์

1.1.4 การโน้มน้าว

1.1.5 การใช้คำขวัญ

1.2 ท่าทีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

1.2.1 โจมตีผู้อื่น

1.2.2 การปกป้องแก้ข้อกล่าวหาของตนเอง

1.2.3 เน้นนโยบายและการทำงาน

1.2.4 แสดงท่าทีก้าวร้าว

1.2.5 แสดงการข่มขู่

1.2.6 แสดงท่าทีทำทนาย

2. เนื้อหาการหาเสียง

2.1 ข่าวสารการเลือกตั้งเกี่ยวกับโครงสร้างส่วนบน

2.1.1 ระบบการเมือง

2.1.2 ระบบการปกครอง

2.1.3 ผู้นำ อำนาจหน้าที่

2.2 ข่าวสารเกี่ยวกับโครงสร้างส่วนล่าง

2.2.1 นโยบายการหาเสียงตามกฎหมาย

2.2.2 ความคาดหวัง ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

กลวิธีการหาเสียงดังกล่าวนี้ สัมพันธ์กับเนื้อหาและวิธีการที่นครศรีธรรมราช เพราะเป็นชุมชนการเมืองที่มีความนิยมใช้ ทั้งวิธีการและท่าทีของการปราศรัยบนเวที เช่น การปราศรัยแบบดุเดือด พุดเร้าอารมณ์ โน้มน้าว การปราศรัยโจมตี การจะเลือกใช้กลวิธีหรือท่าทีแบบใดขึ้นอยู่กับระบบโครงสร้างทางค่านิยมวัฒนธรรมของประชาชน เช่น “วัฒนธรรมแบบไม่รบนายไม่หายจน” แบบนครศรีธรรมราช ก็จะต้องใช้ท่าทีแบบตอบโต้โจมตี ดุดัน กับอำนาจอื่นๆ ให้เป็นที่ประจักษ์กับประชาชนถึนครศรีธรรมราช โดยเนื้อหาสาระที่เป็นโครงสร้างส่วนบน จะเน้นความคงอยู่ของระบบการเมือง และการเน้นสิ่งทีควรจะเป็นของระบบโครงสร้าง แม้ว่าสาระสำคัญของโครงสร้างส่วนบนจะไกลตัวประชาชนผู้ออกเสียงเลือกตั้ง แต่หากนักการเมืองถึ้นวิพากษ์วิจารณ์ระบบ โครงสร้างกลไกของระบบก็จะแสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจหรือ “ภูมิรู้” หรือ “ปัญญา” ของนักการเมืองถึ้น นักการเมืองต้องแสดงให้เห็นว่าตนมีความรู้สูงกว่าประชาชน และอาจจะหาญเพียงพอที่จะวิจารณ์ เสนอแนะระบบ โครงสร้างการเมือง เช่น วิจารณ์ทหารกับการทำลายประชาธิปไตย วิจารณ์การใช้บราชการลับ วิจารณ์ผู้ทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ วิจารณ์พฤติกรรมของข้าราชการที่เป็นกลไกของระบบหรือโครงสร้างการเมือง การอภิปรายถึงคุณลักษณะของนักการเมืองทีควรจะเป็น เหล่านี้คือเนื้อหาการหาเสียงทีสามารถสร้างการยอมรับ

ว่านักการเมืองถิ่นมีความกล้าหาญ เกิดความรู้สึกที่ดีและตรง
 รสนิยมของประชาชน เป็นเครื่องมือในการสร้างพวกพ้อง
 สร้างกลไกของผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับพื้นที่ได้ อย่างไรก็ตาม
 การหาเสียงที่สุรพงศ์ โสธนะเสถียร นำเสนอไว้นี้แม้ว่าจะ
 เป็นระเบียบที่จะเข้าใจและใช้อธิบายพฤติกรรมการหาเสียง
 ทางการเมืองก็ตาม แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วการปราศรัยหา
 เสียงบนเวทีเป็นเพียงหนึ่งกลวิธีการหาเสียงของพรรคการเมือง
 และนักการเมืองเท่านั้น กลวิธีการปราศรัยหาเสียงมิใช่จำกัด
 แต่บนเวทีปราศรัย กลวิธีจึงมีหลากหลายวิธีที่ผู้สมัครจะ
 เลือกใช้ตามศักยภาพและความเหมาะสม ตลอดจนถึงการ
 ปฏิบัติการหาเสียงบางกลวิธีอาจจะมิถูกกฎหมายและไม่ห้าม
 บางรูปแบบของกลวิธีอาจจะถูกต้องเหมาะสมในช่วงเวลาหรือ
 ยุคหนึ่ง แต่บางรูปแบบ กลวิธีอาจจะไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้อง
 ในบางยุคสมัย แต่อย่างไรก็ตาม กลวิธีการหาเสียง คือการ
 แสวงหาการยอมรับหรือการยินยอมจากประชาชนในฐานะ
 ผู้ออกเสียงเลือกตั้งในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ผู้สมัครหรือนักการเมือง
 ต้องการไปยืนในหัวใจของประชาชน สอดรับกับวัฒนธรรม
 ความคิด ความเชื่อของประชาชน ดังนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
 จึงเลือกสรรวิธีการหรือกลวิธีให้ตรงตามอารมณ์ ค่านิยม
 ความรู้สึก หรือประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ อาจจะ
 นำเสนอรูปแบบและเนื้อหาที่เป็นอยู่หรือที่เกิดขึ้น หรืออาจจะ
 นำเสนอสิ่งที่จะควรจะเป็นของสังคมการเมืองนั้นที่อาจจะเกิน
 ความจริงหรือมีความเป็นไปได้ยากก็ไม่มีบรรทัดฐานใดๆ
 แต่สอดคล้องกับค่านิยม ความรู้สึก ประเพณีวัฒนธรรม หรือ
 กระตุ่นและสอดคล้องกับอารมณ์เพียงเพื่อชนะการเลือกตั้ง

1.6 กลุ่มทางการเมือง

กลุ่มทางการเมือง (Political Faction) หรือ กลุ่ม ก๊วนทางการเมือง คือ กลุ่มคนในพรรคการเมือง ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม Dahl และ Tufte²⁹ ได้อธิบายว่า ยิ่งสังคมการเมืองที่มีขนาดหรือกว้างใหญ่ยิ่งนำไปสู่ความขัดแย้งและนำไปสู่การเป็นกลุ่มนิยมมากขึ้น ในขณะที่สังคมการเมืองที่มีขนาดเล็กๆ ก็จะช่วยสร้างความเหมือนให้เกิดขึ้น แล้วจะนำไปสู่ความเข้มแข็งในโครงสร้างการเมืองได้ เช่นนี้กลุ่มการเมืองคือธรรมชาติทางสังคมอันเนื่องมาจากผลผลิตของการพัฒนาองค์การการเมือง เช่น ปรากฏการณ์ภายในพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่มีขนาดใหญ่

ในการให้ความหมายหรือให้คุณค่าของกลุ่มการเมืองนั้นในอดีตมีการให้ความหมายหรือคุณค่ากับปรากฏการณ์นี้แบบลบลเพราะไปทำลายเสถียรภาพทางการเมืองให้เกิดความแตกแยกในพรรคหมายถึงความไม่มั่นคงของระบบสองพรรค งานของ Dahl และ Tufte ชี้ว่าอาจจะเป็นโรคร้ายในการทำลายวัตถุประสงค์ทางการเมือง³⁰ ในขณะที่พัฒนาการของระบบการเมืองนานเข้านั้นสังคมการเมืองสหรัฐอเมริกามีการพัฒนาความคิดเข้าใจการพิจารณาของกลุ่มทางการเมืองที่เป็นเชิงบวกมากขึ้น เช่น งานการพิจารณาระบบการเมืองประชาธิปไตยสหรัฐอเมริกาของ Patterson ที่มองกลุ่มการเมืองเป็น

²⁹ Dahl, Tufte. 1973: 89, 112

³⁰ Dahl, Tufte. 1973: 89

ปรากฏการณ์ทางการเมืองธรรมดาหรือธรรมชาติ เพราะมีพื้นฐานมาจากความแตกต่างและความหลากหลายของผล ความแตกต่างและความหลากหลายผลประโยชน์ซึ่งเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มขึ้นมาภายในพรรคการเมือง เป็นกลุ่มใหญ่ และกลุ่มเล็ก ในบางกรณีอาจจะพัฒนาไปสู่การตั้งพรรคการเมืองใหม่³¹ เช่นนี้กลุ่มการเมืองจึงเป็นปรากฏการณ์ที่ดำรงอยู่โดยพลวัตความขัดแย้งกันในเชิงแนวคิดนโยบาย และผลประโยชน์ของกลุ่มด้วย อย่างไรก็ตาม พลวัตความขัดแย้งในกรณีที่ไม่แยกออกไปจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ นั้นเป็นประเด็นน่าสนใจที่ดำรงอยู่ 3 ประการ ดังที่ Humphreys คือ **ประการแรก** การออกเสียงในสภาหรือการลงमतออกเสียงในพรรคต่อประเด็นต่างๆ. **ประการที่สอง** การต่อรองระหว่างกลุ่มกับพรรคหรือระหว่างกลุ่ม **ประการที่สาม** การบังคับสมาชิกภายในกลุ่ม³² ดังนั้น งานวิจัยนี้ยอมรับทัศนะของกลุ่มการเมืองว่ามาจากความแตกต่างของสมาชิกภายในพรรคการเมือง เพราะยิ่งพรรคการเมืองในประเทศที่กำลังพัฒนาแบบไทยที่มีพรรคการเมืองมาก พรรคการเมืองไม่ใช้สถาบันทางการเมืองที่เป็นตัวแทนความคิดหรือสถาบันอันสะท้อนเจตนารมณ์ทางการเมืองของกลุ่มสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะยังมีกลุ่มในพรรคจำนวนมาก กลุ่มการเมืองอาจจะมีมากและขัดแย้งกันภายในพรรคเดียวกันในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ตามสภาพวัฒนธรรม

³¹ Patterson. 1994. 305

³² Humphreys. 2003

สังคมการเมืองไทย และมีพลวัตความขัดแย้งที่ต่อสู้แย่งชิง เพื่อประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลประโยชน์ทางการเมืองในพื้นที่ ทั้งนี้ทั้งนั้นล้วนแล้วแต่ เป็นกลุ่มการเมืองแบบใด

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราช นั้นเป็นนครรัฐอิสระที่มี บทบาททางการเมืองมาตลอดตั้งแต่พันกว่าปีในคาบสมุทร สยามมลายูแห่งนี้ เป็นที่ตั้งถิ่นฐานของประชาชน เนื่องจาก เพราะความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติซึ่งมีป่าเขา ที่ราบ ทะเล และที่ตั้งอยู่ในลักษณะเป็นพื้นที่หน้าด่าน (gate way) ของการเชื่อมต่อวัฒนธรรมการเดินทางการค้าทางเรือ โบราณแหล่งหนึ่งในแถบนี้จากความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อม ตามธรรมชาติจึงกลายเป็นพื้นที่แห่งการผลิตทางการ เกษตรกร เป็นดินแดนที่มีลักษณะสังคมที่ผลิตทางการ เกษตรกรรมและการค้ามาอย่างต่อเนื่อง จากหลักฐานชาว ฝรั่งเศส ชื่อ นายฟรังซัวร์ อังรี ตูรแปง ชื่อ Histoire du Royaume de Siam ตีพิมพ์ที่ฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. 2314 ว่า

นครศรีธรรมราช (Ligor) เป็นท่าเรือ ซึ่งตั้งอยู่ปากอ่าว สยาม ที่นครศรีธรรมราชมีแร่กาลินา (Calain) อันเป็น แร่ดีบุกชนิดหนึ่ง.....ท้องที่เมืองนครศรีธรรมราชผลิต ข้าวและผลไม้ได้มาก ข้าวและผลไม้จึงนับเป็นอาหาร และผลผลิตที่ทำให้เมืองนี้ร่ำรวย³³

³³ ปอล ชาเวียร์ (แปล). 2539: 17

ทำให้พื้นที่บริเวณนี้เป็นแหล่งทางวัฒนธรรมหรืออยู่อารยธรรม
 ทั้งมีพลังทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ในฐานะต่างๆ ทั้ง
 นครรัฐอิสระโบราณ มณฑลเทศาภิบาล และจังหวัดหนึ่งของ
 สยามประเทศและสังคมการเมืองไทยในยุครัฐชาติตามลำดับ

นครรัฐอิสระโบราณ นั้น มีมิติการพิจารณาได้หลายมิติ
 เช่น **มิติแรก** การพินิจพิจารณาที่นครศรีธรรมราช เป็น
 ศูนย์กลาง พยายามให้ความเห็นว่านครศรีธรรมราชเป็นเมือง
 ที่เป็น “ศูนย์กลางของชุมชนการเมือง” ในคาบสมุทรแห่งนี้
 นั่นคือ การเป็นศูนย์กลางเมือง 12 นักษัตริย์ โดยมีองค์
 พระบรมธาตุยอดทองเป็นศูนย์กลางความศักดิ์สิทธิ์ความเชื่อ
 ของผู้คนในคาบสมุทรแห่งนี้ งานของปรีชา นุ่นสุข ยอมรับว่า
 นครศรีธรรมราชในสมัยนั้นพื้นฐานสังคมพุทธศาสนาแห่งนี้มี
 พื้นฐานมาจากความเชื่อของลัทธิไศวนิกาย ที่จำลองสถานที่
 ภูมิประเทศที่เหมาะสมให้เป็นที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อจำลองเป็นที่
 ประดิษฐ์ของเหล่าเทพที่เรียกว่า “ตึระณะ” หรือ Tirtha มีการ
 สร้างเทวาลัยขึ้นมาให้เป็นสถานที่บวงสรวง จนกลายเป็น
 สถานที่ที่มีความเชื่อศักดิ์สิทธิ์อันเดียวกัน หรือการอยู่ภายใน
 “มณฑล” หรือ “Mandala” ซึ่งหมายถึง การที่อยู่ภายใต้
 โครงสร้างความเชื่อเดียวกัน³⁴ เหล่านี้ส่งผลต่อกระบวนการ
 เอาพุทธศาสนาที่เข้ามาใหม่แล้วทำการปรับประยุกต์สร้าง
 องค์พระบรมธาตุให้เป็นศูนย์กลาง “มณฑล” ของการดำเนิน
 ชีวิตสังคมการเมืองในพื้นที่คาบสมุทรนี้มีแหล่งเคารพหรือ

³⁴ ปรีชา นุ่นสุข. 2546

ศูนย์กลางทางการเคารพความเชื่อความศักดิ์สิทธิ์อันเดียวกัน
 ดังนั้น ในพื้นที่รัฐโบราณของนครศรีธรรมราชจึงที่มี “องค์
 พระบรมธาตุ” เป็นศูนย์กลางความศักดิ์สิทธิ์ของความเป็นบ้าน
 และเมืองต่างๆ ในภาคพื้นสยามมลายู จนกลายเป็นเมือง
 12 นักษัตริย์ ที่มีเครือข่ายเมืองภายใต้ความเชื่อความศักดิ์สิทธิ์
 ความเชื่อเดียวกัน ทำให้ผู้ปกครองหรือเจ้าผู้ครองนครแห่งนี้
 ใช้องค์พระบรมธาตุให้เป็นศูนย์กลางของการสร้างอำนาจ
 ทางการเมืองให้ราชวงศ์ศรีธรรมโคกราชทำการปกครองอย่าง
 ต่อเนื่อง³⁵ โดยปรีชา นุ่นสุข³⁶ ตีความว่าเป็น “รัฐศาสนา” ที่
 สามารถใช้องค์พระบรมธาตุในฐานะสัญลักษณ์ของพระพุท
 ศาสนาเป็นเครื่องมือในการจรรโลงอำนาจทางการเมืองให้
 ต่อเนื่อง เช่นนี้ ความเป็นการเมืองในเมืองศาสนานี้เองที่ทำให้
 ผู้ปกครอง หรือผู้มีอำนาจทางการเมืองสูง ดำรงเหมือนกับ
 ศาสนิก เป็นผู้อุปถัมภ์ แก่ศาสนิกหรือประชาชนผู้อยู่ใต้ปกครอง
 ซึ่งส่งผลให้เกิดพัฒนาการทางการเมืองที่นักการเมืองมีความ
 เหมือนและให้ความอุปถัมภ์กับประชาชนด้วย มีพิธีการและ
 สร้างพิธีการขึ้นมาในกระบวนการทางการเมือง **มิตที่สอง** มอง
 นครศรีธรรมราช เป็นนครรัฐหนึ่งในอาณาจักรทางทะเลใต้³⁷
มิตที่สาม พินิจพิจารณาว่านครศรีธรรมราช คือ เมืองที่มี
 ความสัมพันธ์และเป็นหนึ่งของอาณาจักรลังกา และอินเดียใต้

³⁵ วิเชียร ณ นคร และคณะ. 2521: 85

³⁶ ปรีชา นุ่นสุข. 2546

³⁷ ดูในมานิต วัลลิโกดม. 2530:

เช่นการที่ศาสตราจารย์ยอชเซเดย์ป อธิบายการตีความศิลาจารึกหลักที่ 24 ว่า พระเจ้าจันทกาน คือ บุตรแห่งพระเจ้ามาฆะ (กสิงควิชัยพาทุ) และพระนางปัญจาณนีเทวี แห่งเมืองโปลันนะวูระ³⁸ **มิติที่สี่** คือการพินิจพิจารณาว่า นครศรีธรรมราช เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรสยามประเทศที่เติบโตในแถบลุ่มน้ำเจ้าพระยา ดังนั้นในมิติต่างๆ เหล่านี้สามารถเข้าใจได้ว่า คือ การเป็นพื้นที่ที่ติดต่อสื่อสารกับชุมชนการเมืองอื่น ในรูปการค้าขาย การสงคราม ก่อเกิดเป็นชุมชนทางการเมืองที่มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งอินเดีย ลังกา จีน สุมาตรา หรือนครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่ปะทะทางวัฒนธรรม ส่งผลให้เกิดบุคลิกภาพของบุคคลที่มีการปรับตัวเรียนรู้ ไว้ที่ไว้เชิง และการรวมกลุ่มหรือใช้กระบวนการทางสังคมในการดำรงชีวิต

นครศรีธรรมราช ในฐานะนครรัฐภายใต้การเมืองของอาณาจักรลุ่มน้ำเจ้าพระยา แม้จะว่านครศรีธรรมราชเป็นเมืองที่มีความเป็นอิสระที่มีราชวงศ์ศรีธรรมโคกราชทำการปกครองเป็นของตนเองทำให้ก่อเกิดอารยธรรมของสังคมการเมืองสยามประเทศโบราณ ด้วยเพราะมีระบบความคิดความเชื่อของศาสนาพุทธลัทธิลังกาวงศ์ ที่รับมาจากลังกาและแพร่กระจายต่อไปยังกรุงสุโขทัย ภายใต้การเป็นเมืองในเครือข่ายและเมืองขึ้นเพราะการสูญเสียอำนาจทางการเมือง เพราะได้ถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักร

³⁸ ดูในมานิต วัลลิโกตม. 2530: 175-177

สยามในลุ่มน้ำเจ้าพระยาทั้งสมัยกรุงสุโขทัยและสมัยอยุธยา งานของวิเชียร ณ นครและคณะ บอกว่าในบางช่วงเช่น สมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ นครศรีธรรมราชไม่ได้เป็นเมืองขึ้นที่สมบูรณ์ แต่ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงนครศรีธรรมราชต้องกลายเป็น “เมืองพระยามหานคร” หรือ ประเทศราช³⁹ แต่ยังสามารถดำรงอัตลักษณ์ของเมืองไว้ได้ นั่นคือ สามารถส่งต่อความคิดความเชื่อทางศาสนา ดังที่ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงตอนหนึ่งกล่าวว่า “พ่อขุนรามคำแหงกระทำไอยทานแก่ มหาเถรสังฆราชปราชญ์เรียนจบปิฎกไตร หลวกว่าปุครูในเมืองนี้ทุกคนลุกมาแต่เมืองนครศรีธรรมราช” พุทธศาสนาที่เจริญตั้งมั่นในอาณาจักรแถบลุ่มน้ำแห่งนี้จึงเป็นผลจากพัฒนาการหรือการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เป็นตัวชี้วัดของความเป็นแหล่งอารยธรรมของนครศรีธรรมราช นอกจากนี้ยังได้แพร่กระจาย “ระบบการควบคุมกำลังคน” ที่เรียกว่า “ระบบกัลปนา”⁴⁰ เป็นกลไกสร้างความสัมพันธ์และการยึดโยงผู้คนมาใช้ในกิจการบ้านเมือง โดยได้มีการถวายผู้คน ที่ดิน ทรัพย์สินให้เป็นของวัด หรือใช้ความศรัทธาในศาสนาหรือวัดเป็นกลไกในการยึดเหนี่ยวผู้คนไว้ ดังนั้นการจะเกณฑ์หรือ

³⁹ วิเชียร ณ นคร และคณะ. 2521:87

⁴⁰ กัลปนา เป็นระบบที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนในสังคม การเมืองภาคใต้ ผู้วิจัยได้รับความรู้จาก ศาสตราจารย์สุวิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ และอาจารย์วิเชียร ณ นคร สองนักวิชาการผู้ยิ่งใหญ่ในภาคใต้ ผู้สนใจศึกษาเพิ่มเติมจากสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ และงานวิจัยของ รศ.ดร.ปรีชา นุ่นสุข

จัดการเกี่ยวกับผู้คนจำนวนมากใช้ในกิจการของสังคมบ้านเมือง หรือต้องการระดมทรัพย์สินจะต้องจัดการผ่านวัดหรือศาลนา กัลปนาจึงเป็นระบบบริหารจัดการหรือเป็นเครื่องมือในการ สร้างความมั่นคงของอาณาจักรหรือความมั่นคงทางการเมือง โดยที่ลุ่มน้ำภาคกลางใช้ผสมผสานกับระบบศักดินาสราง ตามแนวทางของศาสนาพราหมณ์ที่มีความเด็ดขาดกว่า ส่งผลให้ลุ่มน้ำเจ้าพระยาเป็นศูนย์กลางของสยามประเทศได้ นครศรีธรรมราชในยุคสมัยนี้จึงกลายเป็นเมืองประเทศราช และมีความเป็นอิสระบ้างตามวาระโอกาสที่อยู่ยาเข้มแข็ง หรืออ่อนแอ จึงเป็นชุมชนการเมืองที่มีพฤติกรรมที่พยายาม ตอบโต้การครอบครองต่อเมืองหลวงอยู่เสมอๆ เช่น ในบางคราว ก็ส่งคนของอยุธยาไปปกครองก็จะจัดการกับคนของเมือง หลวงอย่างรุนแรงแบบไม่เกรงใจ เป็นต้น ในสมัยพระเจ้า ปราสาททอง ได้ส่งออกญาเสนาภิมุข (ยามาดา) เพื่อไปปกครอง นครศรีธรรมราช ถูกชาวเมืองนครศรีธรรมราชลอบวางยาพิษ เสียชีวิต⁴¹ ในสมัยพระนารายณ์ได้ทำการเนรเทศ “ศรีปราชญ์” แต่ในที่สุดก็ถูกความเป็นอิสระของเจ้าผู้ครองนครทำการประหาร ชีวิตเสีย. การพยายามเป็นกบฏต่ออยุธยา เช่น ในสมัย พระเพทราชา พ.ศ. 2227 เพราะไม่ยอมรับพระเพทราชา ที่ปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์ การสงครามทำให้สูญเสีย ไพร่พลมาก จนอยุธยาไม่ไว้วางใจ ดังนั้น เจ้าเมืองถูกลดชั้นลง เป็นเพียง “ผู้รั้งเมือง” ในสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกษฐ์ หรือ

⁴¹ ผู้สนใจดูรายละเอียดในวิเชียร ณ นคร และคณะ. 2521: 91-93

ตั้งตัวเป็นนครรัฐอิสระเสมอๆ เช่น ในช่วงอาณาจักรลำ
 เจ้าพระยาสุญออำนาจ ช่วงเสียกรุงครั้งที่สอง นครศรีธรรมราช
 ก็ประกาศตั้งตนเป็นนครรัฐอิสระในนามชุมนุมเจ้านครศรีธรรมราช
 จนต้องปราบกันสองคราว ขณะเดียวกันก็พยายามหาทาง
 ลดทอนกำลังของนครศรีธรรมราชลงเสมอๆ เมื่อมีโอกาส
 เช่น มอบอำนาจให้สงขลามีอำนาจ ให้สงราชนิกุลของ
 ราชวงศ์นครศรีธรรมราชไปอยู่ที่เมืองหลวง เช่น เจ้าพระยา
 นครศรีธรรมราช (พัฒน์) ในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี เจ้าพระยา
 นครน้อย ในสมัยรัชกาลที่ 3 แต่อย่างไรก็ดี นครศรีธรรมราช
 ก็ยังได้รับเกียรติที่สูงอยู่เสมอๆ ในฐานะที่เคยเป็นนครรัฐอิสระ
 ที่นครรัฐอิสระอื่นๆ ไม่ได้รับจากราชธานีแห่งลุ่มน้ำเจ้าพระยา
 เช่น พระเจ้าตากสินได้พระบรมราชานุญาตให้นครศรีธรรมราช
 มี “ละครหญิง” ซึ่งตามพระราชประเพณีแล้วจะมีได้เฉพาะ
 พระเจ้าแผ่นดินเท่านั้น⁴² และการเป็นกลไกให้เมืองหลวง
 อย่างกรุงเทพฯ ในการดำเนินการกับรัฐในมลายู และปฏิสัมพันธ์
 กับกองทัพอังกฤษ เกี่ยวกับข้อพิพาทหัวเมืองมลายู เช่น เมือง
 ไทรบุรี เกาะหมากหรือปีนัง ด้วยการให้เจ้าพระยานครน้อย
 จนนครศรีธรรมราชในช่วงนี้ต้องทำสงครามอยู่อย่างต่อเนื่อง
 ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการและต้องทุ่มเทกับ
 การเมืองมากกว่าการพัฒนา เพราะรัฐและนครรัฐรายรอบ
 ทั้งด้านเหนือและด้านใต้พัฒนามากขึ้น นอกจากนี้ ในสมัย
 รัตนโกสินทร์ พบว่า พระภิกษุชวานครศรีธรรมราชก็มีบทบาท

⁴² วิเชียร ณ นคร และคณะ. 2521: 102

ในสังคมาการเมืองสยามประเทศ เช่น สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ หรือสมเด็จพระสังฆราช (สี) เป็นชาวนครศรีธรรมราชที่สมเด็จพระเจ้าตากสิน ทรงอาราธนามาประทับที่วัดระฆังโฆสิตาราม แล้วถูกถอดสมณศักดิ์และถูกลงโทษ จากนั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้โปรดสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ อีกครั้งหนึ่ง เหล่านี้คือนครศรีธรรมราชในบริบทของอำนาจทางการเมืองของอาณาจักรลุ่มน้ำพระยา จะเห็นการสูญเสียอำนาจของนครศรีธรรมราช และการพยายามปรับตัวตอบโต้กับอำนาจการเมืองจากอาณาจักรทางตอนเหนือ แม้ยามยังไม่ได้กล่าวถึงในบริบทความสัมพันธ์กับอาณาจักรทางตอนใต้ เช่น ปัตตานี และนครรัฐอื่นๆ แต่รัฐทางด้านใต้มีบทบาทในพฤติกรรมทางการเมืองเป็นพื้นฐานทางการเมืองของนครศรีธรรมราชไม่มากนักน้อย ทั้งที่นครศรีธรรมราชมีอำนาจเหนือกว่า การสูญเสียอำนาจ และการสร้างมิตร การพยายามสร้างกลไกต่างๆ และการใช้ศาสนาเพื่อการจรรโลงอำนาจทางการเมือง ถือว่าเป็นความพยายามปรับตัวอยู่รอดในสังคมาการเมืองที่ผันแปรอย่างรวดเร็ว

นครศรีธรรมราช ในฐานะมณฑลเทศาภิบาล เป็นการเมืองการปกครองที่รวมศูนย์อำนาจภายใต้การบริหารจัดการของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในคราวปฏิรูปทางการเมืองการปกครอง พ.ศ. 2435 นครศรีธรรมราชกลายเป็นสถานภาพเป็นมณฑลเทศาภิบาลได้รับมอบหมายให้ดูแลหัวเมืองใต้ตลอดแหลมมลายู ฐานะของนครศรีธรรมราช

ในความเป็นเมืองนครรัฐอิสระหายไปทันที เพราะถูกควบคุมจากส่วนกลาง โดยส่งพระยาสุขุมนัยวินิต ข้าราชการจากส่วนกลางมาเป็นข้าหลวงมณฑลเทศาภิบาลแทนเจ้าของราชวงศ์นครศรีธรรมราช เช่นเดียวกับการมอบหมายภารกิจให้ดูแล 7 หัวเมืองมลายูด้วย แต่หลังจากนั้นในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ให้แยกหัวเมืองต่างๆ ออกจากนครศรีธรรมราช จัดเป็นมณฑลเทศาภิบาลสุราษฎร์ธานี มณฑลปัตตานี แล้วให้ยุบมณฑลเทศาภิบาลสุราษฎร์ธานี อีกคราวหนึ่ง ในขณะที่ราชินิกุลในราชวงศ์นครศรีธรรมราชในช่วงการเปลี่ยนผ่านก็ยังมีบทบาทในเชิงพฤตินัย เป็นที่เกรงอกเกรงใจของชาวเมืองนครศรีธรรมราช และข้าราชการที่ถูกส่งมาจากส่วนกลาง⁴³ เหล่านี้ย่อมสะท้อนถึงการเพิ่มบทบาทและทอนอำนาจของนครศรีธรรมราชลงอย่างชัดเจน การเมืองในลักษณะของอำนาจของเจ้าผู้ครองนครย่อมเปลี่ยนแปลงตามอำนาจของการเมืองแบบรวมศูนย์ไว้ที่ราชสำนัก แม้ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย แต่สิ่งที่ตามมาคือ การปรับตัวของการเมืองในนครศรีธรรมราช หรือเมืองนครรัฐอื่นๆ ในทางการเมืองให้เป็นการเมืองแบบพึ่งพาหรือขึ้นตรงต่อลุ่มน้ำเจ้าพระยาในฐานะศูนย์รวมอำนาจ

⁴³ ผู้วิจัยได้สนทนากับอาจารย์วิเชียร ณ นคร หลายครั้ง ในประเด็นนี้ทราบว่าพฤติกรรมดังกล่าวในการว่าราชการของข้าราชการที่มาจากส่วนกลางในช่วงนี้ ยังไม่กล้า หรือมั่นใจ ยังเกรงกลัวอำนาจของเลือดเนื้อเชื้อไขของราชินิกุลเจ้าพระยา นคร

นครศรีธรรมราช ในฐานะจังหวัด ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย หลังถูกยกเลิกระบบมณฑลเทศาภิบาล สยามได้นำเอาระบบบริหารราชการส่วนภูมิภาคมาใช้ ให้นครศรีธรรมราชกลายเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ ที่มีพื้นที่ใหญ่มากเป็นอันดับสอง และมีประชากรมากเป็นอันดับหนึ่งในภาคใต้ ในกระบวนการทางการเมืองจึงเริ่มต้นแบบการเลือกตั้ง ที่มีผู้แทนราษฎรมาจากประชาชนธรรมดาทุกคน แต่ผ่านกระบวนการคัดสรรโดยสังคมนครศรีธรรมราชให้บุคลิกภาพของนักการเมืองหรือผู้แทนของชาวนครศรีธรรมราชมีลักษณะที่น่าสนใจ ทั้งนี้ทั้งนั้น คือ การเมืองมีความเป็นอิสระ ภายใต้การปรับตัวในการแสวงหาแหล่งอำนาจอื่น ๆ ที่ต้องพึ่งพาดังที่สุทิววงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ได้ตีความเชิงสรุปพฤติกรรมคนภาคใต้ว่า *“การขอมีอำนาจภายใต้พื้นที่อำนาจ”*

ส่วนการเมืองในระบอบประชาธิปไตยหลัง พ.ศ. 2475 นั้น มีการศึกษาไว้น้อย คงมีเพียง สมทรง นุ่มนวล เขียนเรื่อง บทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช⁴⁴ และจิราภรณ์ คำจันทร์ เขียนเรื่องความนิยมของพรรคประชาธิปัตย์ในภาคใต้: ศึกษากรณีเขตเลือกตั้งที่ 1 และเขตที่ 10 จังหวัดนครศรีธรรมราช⁴⁵ โดยงานของสมทรงฯ เน้นประวัติศาสตร์พรรคประชาธิปัตย์ผ่านสมาชิกนักการเมืองของพรรคฯ เห็นว่านักการเมืองของ

⁴⁴ สมทรง นุ่มนวล. 2547

⁴⁵ จิราภรณ์ คำจันทร์. 2547

พรรคนี้ในนครศรีธรรมราชมีกลไกการหาเสียงผ่านบทบาทใน
สภาผู้แทนราษฎรได้ดีมาก คือ การยื่นกระทู้ การเสนอญัตติ
ที่มีความกล้าหาญ โดยเฉพาะงานนี้แสดงให้เห็นบทบาทอัน
โดดเด่นของนายสุรินทร์ มาศดิตถ์ โดยสรุปงานของสมทรงฯ คือ
แสดงให้เห็นนักการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ในนครศรีธรรมราช
โดดเด่นทางนิติบัญญัติ ส่วนของจิราภรณ์ คำจันทร์ เน้นให้เห็น
ปัจจัยหลักและปัจจัยเสริมความนิยมของนักการเมือง โดย
ปัจจัยหลัก คือ การที่มีหัวหน้าพรรคเป็นคนภาคใต้ คือ **นายชวน
หลีกภัย** การที่นักการเมืองเป็นคนในพื้นที่ สำหรับปัจจัยเสริม
คือ กระบวนการทางการเมืองในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชน
ในการต่อสู้



บทที่ 3

ประวัติการเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช

บทนี้จะเสนอประวัติการเมืองนครศรีธรรมราช โดยเสนอใน 2 ประเด็น คือ ประเด็นแรก ประวัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีสาระสำคัญ คือ ประวัติศาสตร์การเลือกตั้งแต่ละครั้ง ที่มีผลการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครศรีธรรมราชแต่ละครั้งด้วย ประเด็นที่สอง ประวัติศาสตร์ของนักรการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราชบางรายที่มีประเด็นน่าสนใจ และเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญทางการเมืองในนครศรีธรรมราช ดังนั้น เกณฑ์การเลือกตั้งกล่าวจึงเป็นเงื่อนไขในการเลือกสรรนักรการเมืองมาบางคนเท่านั้น

3.1 ประวัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดนครศรีธรรมราช⁴⁶

สมัยเลือกตั้งที่ 1 (15 พฤศจิกายน 2476)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 นับเป็น

⁴⁶ ปรับปรุงจากบุญเสริม แก้วพรหม (บรรณาธิการ). คอน. 2529 และ ชัยอนันต์ สมุทวณิช. พีรศักดิ์ จันทรวรินทร์. 2531: 56

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก เป็นการเลือกตั้งทางอ้อม⁴⁷ โดยมี พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี จังหวัด นครศรีธรรมราชมีผู้แทนราษฎรได้ 1 คน ผลการเลือกตั้งได้แก่ รองอำมาตย์โทมงคล รัตนวิจิตร และได้รับเลือกตั้งให้ดำรง ตำแหน่งรองประธานสภาผู้แทนราษฎร⁴⁸

สมัยเลือกตั้งที่ 2 (7 พฤศจิกายน 2480)

การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 ขึ้น เป็นการเลือกตั้งโดยตรง คือราษฎรเป็นผู้แทนราษฎรได้เอง โดยวิธี แบ่งเขตให้เลือกผู้แทนได้เขตละ 1 คน ทั่วประเทศมีผู้แทน ทั้งหมด 91 คน ต่อมาในวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2480 มีการ แต่งตั้งสมาชิกประเภทที่ 2 เท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน- ราษฎรประเภทที่ 1 รวมมีผู้แทนทั้ง 2 ประเภท จำนวน 182 คน โดยมีพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเป็นเขต 2 เขต มีผู้แทนได้ 2 คน ผลการเลือกตั้ง ดังนี้

1. นายฉ่ำ จำรัสเนตร
2. ชุนบูรณวาท (พร้อย ณ นคร)

⁴⁷ โดยให้ประชาชนเลือกผู้แทนตำบลก่อน แล้วผู้แทนตำบลเป็นผู้เลือก ผู้แทนราษฎรอีกทีหนึ่ง ต่อมาในวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2476 มี พระราชกฤษฎีกาตั้งสมาชิกประเภทที่ 2 มีจำนวน 78 คน เท่ากับ จำนวนผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 และรวมมีผู้แทนทั้ง 2 ประเภท จำนวน 156 คน

⁴⁸ คนนอกเขา. 2537: 42

สมัยเลือกตั้งที่ 3 (12 พฤศจิกายน 2481)

การเลือกตั้งโดยตรง โดยวิธีแบ่งเขต เขตละ 1 คน มีจำนวนผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น 91 คน โดยมีพันเอกหลวงพิบูลสงคราม (จอมพล ป. พิบูลสงคราม) ในขณะนั้นเป็นนายกรัฐมนตรี จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเขตการเลือกตั้งเป็น 2 เขต ผลการเลือกตั้ง

เขต 1 ได้แก่ นายฉ่ำ จำรัสเนตร

เขต 2 ได้แก่ นายเปี่ยม บุญยโชติ

สมัยเลือกตั้งที่ 4 (6 มกราคม 2489)⁴⁹

เป็นการเลือกตั้งโดยตรง โดยวิธีแบ่งเขต มีผู้แทนราษฎร 96 คน โดยมีนายควง อภัยวงศ์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เป็นนายกรัฐมนตรี จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้แทนราษฎร 2 คน ผลการเลือกตั้ง ได้แก่

1. ร้อยตรีมงคล รัตนวิจิตร
2. นายคล่อง ไตรสุวรรณ

⁴⁹ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2489 เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2489 โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ อำนาจนิติบัญญัติมี 2 สภา คือ พutschสภา กับสภาผู้แทน ประกอบเป็นรัฐสภา ส่วนสมาชิกประเภทที่ 2 ให้ยกเลิกไป ดังนั้นในวันที่ 24 พฤษภาคม 2489 จึงมีการเลือกตั้งสมาชิกพutschสภา จำนวน 80 คน ขึ้นแทนสมาชิกประเภทที่ 2

ต่อมาในวันที่ 5 สิงหาคม 2489 มีการเลือกผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนุญใน 47 จังหวัด เป็นการเลือกตั้งโดยตรง โดยวิธีแบ่งเขต มีผู้แทนได้เขตละ 1 คน ได้ผู้แทนเพิ่มขึ้นอีก 82 คน รวมกับผู้แทนที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนเป็น 178 คน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้แทนเพิ่มอีก ผลการเลือกตั้ง ได้แก่

1. นายไสว สุทธิพิทักษ์
2. ขุนประสงค์สุขการี
3. นายพินทุ พฤกษ์ศรี

สมัยเลือกตั้งที่ 5 (29 มกราคม 2491)

การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งโดยตรง โดยวิธีรวมเขตจังหวัด พรรคประชาธิปไตยได้เสียงมากที่สุด 54 ที่นั่ง โดยนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี จังหวัดนครศรีธรรมราชมีผู้แทนได้ 2 คน ผลการเลือกตั้ง ได้แก่

1. นายภักดี พัฒนภักดี
2. นายฉ่ำ จำรัสเนตร

โดยที่ในวันที่ 5 มิถุนายน 2492 มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้น ตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนุญใน 19 จังหวัด จำนวน 21 คน โดยวิธีรวมเขตจังหวัด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้แทนเพิ่มขึ้นอีก 1 คน ผลการเลือกตั้ง ได้แก่ ร.ต.อ.เปี่ยม บุญยโชติ

สมัยเลือกตั้งที่ 6 (26 กุมภาพันธ์ 2495)

มีการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1⁵⁰ เป็นการเลือกตั้งโดยตรง โดยวิธีรวมเขตจังหวัด โดยมีจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้แทนได้ 3 คน ผลการเลือกตั้ง ได้แก่

1. นายน้อม อุปรมัย
2. พ.ท.ทอง ศิริเวชชพันธ์
3. นายปลื้ม กมุกมะกุล

สมัยเลือกตั้งที่ 7 (26 กุมภาพันธ์ 2500)

เป็นการเลือกตั้งโดยตรง⁵¹ โดยวิธีรวมเขตจังหวัด มีจำนวนผู้แทนทั่วประเทศ 160 คน พรรคการเมืองที่ได้ที่นั่งมากที่สุดคือ พรรคเสรีมนังคศิลา ซึ่ง จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นหัวหน้าพรรค จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้แทน 4 คน ดังนี้

- | | |
|--------------------------|-------------------|
| 1. นายฉ่ำ จำรัสเนตร | พรรคธรรมาธิปัตย์ |
| 2. นายไสว สุวัสดิสาร | พรรคประชาธิปไตย |
| 3. ร.ต.อ.เปี่ยม บุญยโชติ | พรรคธรรมาธิปัตย์ |
| 4. นายน้อม อุปรมัย | พรรคเสรีมนังคศิลา |

⁵⁰ วันที่ 29 พฤศจิกายน 2494 คณะรัฐประหาร นำโดยพลเอกผิน ชุณหะวัณ ประกาศยึดอำนาจการปกครอง นำรัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 10 ธันวาคม 2475 มาใช้ แล้วแต่งตั้งสมาชิกประเภทที่ 2 จำนวน 123 คน ขึ้นทำหน้าที่เป็นผู้แทนราษฎร

⁵¹ การเลือกตั้งครั้งนี้มีการลงสมัครในนามพรรคการเมืองเป็นครั้งแรก

สมัยเลือกตั้งที่ 8 (15 ธันวาคม 2500)

มีการเลือกตั้งทั่วไป เป็นการเลือกตั้งโดยตรง โดยวิธีรวมเขตจังหวัด ในการเลือกตั้งครั้งนี้มีผู้แทนทั้งหมด 160 คน พรรคที่ได้ที่นั่งมากที่สุดคือ พรรคสหภูมิ ซึ่งนายสุกิจ นิมมานเหมินทร์ เป็นหัวหน้าพรรค จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้แทน 4 คน มีผลดังนี้

- | | |
|------------------------|------------------|
| 1. นายไสว สวัสดิสาร | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายน้อม อุปรมัย | พรรคสหภูมิ |
| 3. นายฉ่ำ จำรัสเนตร | พรรคสหภูมิ |
| 4. นายปรีดา ด้านตระกูล | พรรคสหภูมิ |

สมัยเลือกตั้งที่ 9 (10 กุมภาพันธ์ 2512)

มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยตรง โดยวิธีรวมเขตจังหวัด มีจำนวนผู้แทนทั้งสิ้น 219 คน พรรคที่ได้เสียงมากที่สุด คือ พรรคสหประชาไทย ซึ่งจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นหัวหน้าพรรค จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้แทน 6 คน ได้แก่

- | | |
|--------------------------------|------------------|
| 1. พล.ต.ต.ขุนพันธ์รักษ์ ราชเดช | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายชอบ ภารา | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายแนบ ฟ่องแผ้ว | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 4. นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 5. นายมนัส สุวรรณรัตน์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 6. นายน้อม อุปรมัย | พรรคสหประชาไทย |

สมัยเลือกตั้งที่ 10 (26 มกราคม 2518)

มีการเลือกตั้งทั่วไปแบบวิธีผสมแบบแบ่งเขตกับรวมเขต มีผู้แทนทั้งหมด 269 คน พรรคที่ได้ที่นั่งมากที่สุด คือ พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งมี ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี แต่กลับไม่ได้รับความไว้วางใจเมื่อแถลงนโยบายในสภาผู้แทนราษฎรจึงต้องพ้นวาระไป และพรรคกิจสังคม ซึ่งมีเพียง 18 ที่นั่ง จัดตั้งรัฐบาลผสม ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช จึงขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้แทนได้ 8 คน แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 3 เขต ผลการเลือกตั้ง ได้แก่

เขต 1

- | | |
|-------------------------|------------------|
| 1. นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายโสภณ วัชรสินธุ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายสัมพันธ์ ทองสมัคร | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 2

- | | |
|-------------------------|--------------------------------|
| 1. ร.ท.ระบิล นานากุล | พรรคกิจสังคม |
| 2. นายชำนาญ คักดิเศรษฐ์ | พรรคสังคมนิยม
แห่งประเทศไทย |
| 3. นายอาคม สุวรรณนพ | พรรคสังคมนิยม
แห่งประเทศไทย |

เขต 3

- | | |
|------------------------|------------------|
| 1. นายมนัส สุวรรณรัตน์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายเสริม มุสิกวัตร | พรรคประชาธิปัตย์ |

สมัยเลือกตั้งที่ 11 (4 เมษายน 2519)

มีการเลือกตั้งทั่วไป เป็นการเลือกตั้งโดยตรง มีผู้แทนทั้งหมด 279 คน พรรคที่ได้ที่นั่งมากที่สุด ได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งมี ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นหัวหน้าพรรค จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้แทนได้ 8 คน แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 3 เขต ผลการเลือกตั้ง ดังนี้

เขต 1

- | | |
|-------------------------|------------------|
| 1. นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายโสภณ วัชรสินธุ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายสัมพันธ์ ทองสมัคร | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 2

- | | |
|---------------------------|------------------|
| 1. นายเพิ่มศักดิ์ จริตงาม | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายเกษม เจริญพานิช | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายภักดี กุลบุญ | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 3

- | | |
|-----------------------|------------------|
| 1. นายณรงค์ นุ่นทอง | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายธงชาติ รัตนวิชา | พรรคประชาธิปัตย์ |

สมัยเลือกตั้งที่ 12 (22 เมษายน 2522)

มีผู้แทนราษฎร 301 คน พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 3 เขต มีผู้แทนราษฎร 8 คน ดังนี้

เขต 1

- | | |
|-------------------------|------------------|
| 1. น.ส.สุพัตรา มาศดิตถ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายสัมพันธ์ ทองสมัคร | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายมาโนชญ์ วิชัยกุล | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 2

- | | |
|-------------------------|--------------|
| 1. นายเอื้อม อุบลพันธุ์ | พรรคกิจสังคม |
| 2. นายนิวัตร จินตวร | พรรคกิจสังคม |
| 3. นายนิยม คำแหง | พรรคกิจสังคม |

เขต 3

- | | |
|----------------------|--------------|
| 1. นายคล่อง รักษ์ทอง | พรรคกิจสังคม |
| 2. นายจรัส โพธิศิริ | พรรคกิจสังคม |

สมัยเลือกตั้งที่ 13 (18 เมษายน 2526)

มีผู้แทนทั้งหมด 347 คน สนับสนุน พล.อ.เปรม
 ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี จังหวัดนครศรีธรรมราช
 มีผู้แทนได้ 9 คน ดังนี้

เขต 1

- | | |
|-------------------------|------------------|
| 1. น.ส.สุพัตรา มาศดิตถ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายสัมพันธ์ ทองสมัคร | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายมาโนชญ์ วิชัยกุล | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 2

- | | |
|-----------------------|------------------|
| 1. นายถวิล ไพรสณฑ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายบุญส่ง ชำนาญกิจ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายวัน ศรีเปารยะ | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 3

- | | |
|--------------------------|------------------|
| 1. นายสัมพันธ์ แป้นพัฒน์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายณรงค์ นุ่นทอง | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายธงชาติ รัตน์วิชา | พรรคประชาธิปัตย์ |

สมัยเลือกตั้งที่ 14 (27 กรกฎาคม 2529)

มีผู้แทนทั้งหมด 347 คน สันับสนุน พล.อ.เปรม
ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี

เขต 1

- | | |
|--------------------------|------------------|
| 1. นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายสัมพันธ์ ทองสมัคร | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายมาโนชญ์ วิชัยกุล | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 2

- | | |
|------------------------|------------------|
| 1. นางสุพัตรา มาศดิตถ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายถวิล ไพรสณฑ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายบุญส่ง ชำนาญกิจ | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 3

- | | |
|--------------------------|------------------|
| 1. นายณรงค์ นุ่นทอง | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายธงชาติ รัตน์วิชา | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายสัมพันธ์ แป้นพัฒน์ | พรรคประชาธิปัตย์ |

สมัยเลือกตั้งที่ 15 (24 กรกฎาคม 2531)

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด 357 คน พรรคชาติไทยมีเสียงมากที่สุด 87 ที่นั่ง พล.ต.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี⁵²

เขต 1

- | | |
|--------------------------|------------------|
| 1. นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายสัมพันธ์ ทองสมัคร | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายมานิชญ์ วิชัยกุล | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 2

- | | |
|---------------------------|------------------|
| 1. นางสาวสุพัตรา มาศดิตถ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายนิยม กำแหง | พรรคกิจสังคม |
| 3. พลเอกหาญ ลีลานนท์ | พรรคประชาชน |

เขต 3

- | | |
|-------------------------|--------------|
| 1. นายชานี ศักดิ์เศรษฐ์ | พรรคก้าวหน้า |
| 2. นายสุธรรม แสงประทุม | พรรคก้าวหน้า |
| 3. นายวิทยา แก้วภราดัย | พรรคก้าวหน้า |

⁵² เป็นการเมืองที่มีการกล่าวว่าเป็นประชาธิปไตยเต็มใบ เพราะพรรคชาติไทย ซึ่งเป็นพรรคที่มีคะแนนมากที่สุดในการเลือกตั้ง ได้เสนอพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยประกาศ “เปลี่ยนแปลงสนามรบ ให้เป็นสนามการค้า” และมีการกล่าวถึงว่าเป็นรัฐบาลที่มีพฤติกรรมการทุจริต (Buffet Cabinet) จนนำไปสู่การรัฐประหารโดย รสช. ที่มีพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ เป็นประธาน โดยมีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี แล้วมีการเขียนรัฐธรรมนูญเพื่อเลือกตั้งใหม่

สมัยเลือกตั้งที่ 16 (22 มีนาคม 2535)⁵³

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด 360 คน พรรคสามัคคีธรรม มีเสียงมากที่สุด 79 ที่นั่ง โดยมีพลเอกสุจินดา คราประยูร เป็น นายกรัฐมนตรี⁵⁴ จังหวัดนครศรีธรรมราช มี 3 เขตเลือกตั้ง จำนวน 9 คน ผลดังนี้

เขต 1

- | | |
|--------------------------|------------------|
| 1. นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายเดชา สามารถ | พรรคพลังธรรม |
| 3. นายสัมพันธ์ ทองสมัคร | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 2

- | | |
|----------------------------|------------------|
| 1. คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายตรีพล เจาะจิตต์ | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 3

- | | |
|--------------------------|------------------|
| 1. นายณรงค์ นุ่นทอง | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายชำนาญ คักดิเศรษฐ์ | พรรคเอกภาพ |
| 3. นายอภิชาติ การิกาญจน์ | พรรคประชาธิปัตย์ |

⁵³ บุญเสริม แก้วพรหม. 2535: 53-56

⁵⁴ เป็นการเมืองหลังคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ รสช. ยึดอำนาจจากพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ พรรคสามัคคีธรรม ดำเนินการเป็นแกนจัดตั้งรัฐบาล โดยเชิญพลเอกสุจินดา คราประยูร ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นนายกรัฐมนตรี จนเกิดการชุมนุมต่อต้านของประชาชนกลายเป็นเหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ” ในระหว่างวันที่ 17-20 พฤษภาคม 2535

สมัยเลือกตั้งที่ 17 (13 กันยายน 2535)⁵⁵

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด 360 คน พรรคประชาธิปัตย์ ได้เสียงมากที่สุด 79 ที่นั่ง นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี จังหวัดนครศรีธรรมราช มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 3 เขต 9 คน

เขต 1

- | | |
|--------------------------|------------------|
| 1. นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายมาโนชญ์ วิชัยกุล | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายสัมพันธ์ ทองสมัคร | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 2

- | | |
|---------------------------|------------------|
| 1. นายตรีพล เจาะจิตต์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 3

- | | |
|-------------------------|--------------|
| 1. นายชำนาญ คักดิเศรษฐ์ | พรรคพลังธรรม |
| 2. นายวิทยา แก้วภราดัย | พรรคพลังธรรม |
| 3. นายสุธรรม แสงประทุม | พรรคพลังธรรม |

สมัยเลือกตั้งที่ 18 (2 กรกฎาคม 2538)⁵⁶

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด 391 คน พรรคชาติไทยได้

⁵⁵ บุญเสริม แก้วพรหม. 2535: 35-38

⁵⁶ สำเนาประกาศจังหวัดนครศรีธรรมราช เรื่อง ผลการเลือกตั้ง ลงวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ใน กองบรรณาธิการ สารนครศรีธรรมราช. 2538: 67-78

92 ที่นั่ง นายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี จังหวัด นครศรีธรรมราช มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 4 เขต 10 คน

เขต 1

- | | |
|--------------------------|------------------|
| 1. นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายสัมพันธ์ ทองสมัคร | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายมานิชญ์ วิชัยกุล | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 2

- | | |
|--------------------------|------------------|
| 1. นายชำนาญ คักติเศรษฐ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายวิทยา แก้วภราดัย | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 3. นายอภิชาติ การิกาญจน์ | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 3

- | | |
|----------------------------|------------------|
| 1. นายตรีพล เจาะจิตต์ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |

เขต 4

- | | |
|--------------------------|------------------|
| 1. นายชินวรรณ บุญเกียรติ | พรรคประชาธิปัตย์ |
| 2. นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ | พรรคประชาธิปัตย์ |

สมัยเลือกตั้งที่ 19 (17 พฤศจิกายน 2539)

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด 393 คน พรรคความหวังใหม่ได้ เสียงมากที่สุด พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี จังหวัดนครศรีธรรมราช มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 4 เขต 10 คน

เขต 1

1. นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ พรรคประชาธิปัตย์
2. นายสัมพันธ์ ทองสมัคร พรรคประชาธิปัตย์
3. นายมาโนชญ์ วิชัยกุล พรรคประชาธิปัตย์

เขต 2

1. นายชำนาญ คักติเศรณี พรรคประชาธิปัตย์
2. นายวิทยา แก้วภราดัย พรรคประชาธิปัตย์
3. นายอภิชาติ การิกาญจน์ พรรคประชาธิปัตย์

เขต 3

1. นายตรีพล เจาะจิตต์ พรรคประชาธิปัตย์
2. คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ พรรคประชาธิปัตย์

เขต 4

1. นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ พรรคประชาธิปัตย์
2. นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ พรรคประชาธิปัตย์

สมัยเลือกตั้งที่ 20 (6 มกราคม 2544)

มีการเลือกผู้แทนราษฎร จำนวน 500 คน ตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ 16 คือ ระบบแบ่งเขต 400 คน จาก 400 เขตเลือกตั้ง (1 เขต มีผู้แทนราษฎรได้ 1 คน) และระบบบัญชีรายชื่อ (ปาร์ตี้ลิสต์) 100 คน พรรคไทยรักไทยได้เสียงข้างมาก พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี จังหวัดนครศรีธรรมราช มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 10 เขต/คน และ 1 สส. ระบบบัญชีรายชื่อ (ปาร์ตี้ลิสต์) ประกอบด้วย

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบแบ่งเขต

เขตเลือกตั้งที่ 1	นางฐวีย์ดียะ อุเชิง พิศสุวรรณ พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 2	นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 3	นางสาวนริศา อติเทพวรพันธ์ พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 4	นายมานิชนันท์ วิชัยกุล พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 5	นายประกอบ รัตนพันธ์ พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 6	นายตรีพล เจาะจิตต์ พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 7	นายชินวรรณ บุญยเกียรติ พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 8	นายชำนาญ ศักดิ์เศรษฐ์ พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 9	นายอภิชาติ การิกาญจน์ พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 10	นายวิทยา แก้วภราดัย พรรคประชาธิปัตย์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อ (ปาร์ตี้ลิสต์)
ที่เป็นคนจากจังหวัดนครศรีธรรมราช มี 2 คน ประกอบด้วย

นายสัมพันธ์ ทองสมัคร พรรคประชาธิปัตย์
 นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ พรรคประชาธิปัตย์

สมัยเลือกตั้งที่ 21 (6 กุมภาพันธ์ 2548)

มีการเลือกผู้แทนราษฎร จำนวน 500 คน ตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ 16 คือ ระบบแบ่งเขต 400 คน จาก 400 เขตเลือกตั้ง (1 เขต มีผู้แทนราษฎรได้ 1 คน) และระบบบัญชีรายชื่อ (ปาร์ตี้ลิสต์) 100 คน พรรคไทยรักไทยได้เสียงข้างมาก พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี จังหวัดนครศรีธรรมราชมี 10 เขต/คน และ 1 สส. ระบบบัญชีรายชื่อ (ปาร์ตี้ลิสต์) ประกอบด้วย

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบแบ่งเขต

เขตเลือกตั้งที่ 1	นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 2	นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 3	นางสาวนริศา อติเทพวรพันธ์ พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 4	นายมานิชญ์ วิชัยกุล พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 5	นายประกอบ รัตนพันธ์ พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 6	นายเทพไท เสนพงศ์ พรรคประชาธิปัตย์

เขตเลือกตั้งที่ 7	นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 8	นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 9	นายอภิชาติ การิกาญจน์ พรรคประชาธิปัตย์
เขตเลือกตั้งที่ 10	นายวิทยา แก้วภราดัย พรรคประชาธิปัตย์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อ (ปาร์ตี้ลิสต์) ที่เป็นคนจากจังหวัดนครศรีธรรมราช มี 2 คน ประกอบด้วย
นายสัมพันธ์ ทองสมัคร พรรคประชาธิปัตย์
นายขำนิ ศักดิ์เศรษฐ์ พรรคประชาธิปัตย์

3.2 ประวัตินักการเมืองถิ่น: กรณีศึกษานักการเมืองถิ่นเมืองคอน⁵⁷

นักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช ที่ชนะการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นมีจำนวน 57 คน ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบัน (2548) ผู้วิจัยคัดสรรประวัตินักการเมืองมาเฉพาะที่มีบทบาทเท่านั้น

⁵⁷ การคัดสรรประวัติของนักการเมืองถิ่นมาเฉพาะบางบุคคลเท่านั้น

1. นายฉ่ำ จำรัสเนตร⁵⁸

นายฉ่ำ จำรัสเนตร เป็นนักการเมืองคนหนึ่งที่ได้รับการเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราช ถึง 5 สมัย โดยใช้วิธีการหาเสียงเป็นแบบเฉพาะของคนที่ ไม่เหมือนนักการเมืองคนอื่นๆ ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชจะ เรียกท่านผู้นี้ว่า ครูฉ่ำ ตลอดมา

นายฉ่ำ จำรัสเนตร เป็นบุตรคนเดียวของ นายช่วย และ นางปริก จำรัสเนตร (ชนะภัย) เกิดเมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2441 ที่บ้านหัวถนน ตำบลศาลามีชัย อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช บิดารับราชการเป็นมหาดเล็กในสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ สมุหเทศาภิบาลมณฑลนครศรีธรรมราช และสมเด็จพระปกษัตินได้ ณ วังโพลายรด⁵⁹ นายฉ่ำฯ ได้ สมรสกับ นางสาวศิริ มีบุตร 1 คน ชื่อนางสาวจันทร์ทิพย์ จำรัสเนตร

ในระหว่าง พ.ศ. 2454 - 2456 ได้เข้าศึกษาเล่าเรียนใน ระดับชั้นประโยคประถมศึกษาที่โรงเรียนวัดท่ามอญ (วัดศรีทวี) อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2457 - 2462 ได้

⁵⁸ ผู้วิจัยประมวลข้อมูลจากหลายแหล่งมาเรียบเรียงขึ้นมา เช่น ฉัตรชัย สุกระภาณจน์. 2541. นายฉ่ำ จำรัสเนตร. 2521. สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดนครศรีธรรมราช. วัฒนธรรม : พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาของจังหวัดนครศรีธรรมราช 2541. และอื่นๆ โดยไม่ได้กล่าวถึงแหล่งข้อมูลเหล่านั้น จึงขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้

⁵⁹ ปัจจุบันคือโรงพยาบาลมหาราช ศูนย์การแพทย์ภาคใต้

เข้าศึกษาจนจบประโยคมัธยมศึกษา (ม.6) ที่โรงเรียนวัดท่าโพธิ์ (คือโรงเรียนเบญจมราชูทิศปัจจุบัน) และในปี พ.ศ. 2462 ก็ได้สอบผ่านนักธรรมเอกด้วย หลังจากเรียนจบชั้นมัธยมจากโรงเรียนวัดท่าโพธิ์แล้วก็เดินทางเข้ากรุงเทพมหานคร เมื่อ พ.ศ. 2470 และได้เข้ารับราชการเป็นครูประจำบาลที่โรงเรียนวัดชนะสงคราม ในระหว่างที่เป็นครูอยู่นั้น ถ้ามีเวลาว่าง บางโอกาสก็ค้าขายเล็กๆ น้อยๆ ไปด้วย

ในหนังสืองานพระราชทานเพลิงศพเขียนถึงประวัติช่วงหนึ่งว่า⁶⁰ เข้าตรู่ของวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 หลังจากที่คุณะราษฎร ได้ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองสำเร็จแล้ว ได้ส่งหน่วยประชาสัมพันธ์ออกแจกคำแถลงการณ์แก่ประชาชน เพื่อแจ้งให้ทราบถึงจุดประสงค์ และขอความร่วมมือจากประชาชน นายฉ่ำ ในเครื่องแบบผู้กำกับลูกเสือ ก็ได้เข้าอาสาขอคำแถลงการณ์นี้กใหญ่ๆ ช่วยแจกจ่ายให้แก่ประชาชนด้วย โดยไม่รู้สึกเหนื่อย วนเวียนขอจาก นายเรือเอก หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์เป็นส่วนใหญ่ จนทำให้นายทหารทั้งหลาย พอใจนายฉ่ำมาก เมื่อหมดงานแจกคำแถลงการณ์แล้ว ก็อาสาช่วยงานอื่นๆ ในบริเวณพระที่นั่งอนันตสมาคมอยู่ตลอดเวลา ในวันนั้นไม่ยอมกลับบ้าน ทำให้คุณะราษฎรพอใจมาก และสนับสนุนให้นายฉ่ำออกจากอาชีพครู เข้ารับราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี โดยเริ่มตำแหน่งเทียบเท่าข้าราชการชั้นตรี ซึ่งเป็นข้าราชการสัญญาบัตรนับเป็นการเริ่มต้นชีวิตเข้าสู่วงการเมือง

⁶⁰ ฉ่ำ จำรัสเนตร. 2521

ต่อไปในอนาคต นายฉ่ำจึงมีโอกาสมพบปะและรู้จักผู้คนสำคัญๆ ของชาติมาตั้งแต่่วาระนั้น และได้เลื่อนตำแหน่งงานราชการ มาโดยลำดับ คือ พ.ศ. 2475 เป็นรองเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2476 ประจำสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา พ.ศ. 2477 ประจำแผนกสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2479 เป็นหัวหน้าแผนกการเมือง สำนักงานเลขานุการ รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย

ด้วยความหวังและความตั้งใจจริง ที่จะอุทิศตนเพื่องาน ระดับชาติมาตั้งแต่วันเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว ดังนั้นเมื่อ รัฐบาลจัดให้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร (โดยให้ผู้แทนตำบล เป็นผู้เลือก) เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 นายฉ่ำ ก็สมัครด้วยเป็นครั้งแรก แต่ผู้แทนตำบลยังไม่รู้จักนายฉ่ำดี จึงไม่ได้รับเลือกตั้งในครั้งนั้นและรู้สึกเสียใจในการสมัคร ครั้งแรกนั้น แต่ก็ไม่ได้ท้อถอย เพราะได้ชื่อว่า เป็นผู้เสพติด การเมืองคนหนึ่ง เมื่อมีการเปิดให้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทน ราษฎรในครั้งใดก็ตามนายฉ่ำก็จะต้องลงสมัครที่จังหวัด เชียงใหม่แทน แต่ไม่ได้รับการเลือก

นายฉ่ำ จำรัสเนตร ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 จนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2481 ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481 จนถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2488 จนถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2499 ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 จนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2500 และครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 เป็นผู้แทนราษฎรในสมัยนี้จนกระทั่งยุบสภา โดยคณะรัฐประหาร โดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

การหาเสียง นายฉ่ำมีวิธีการที่เป็นแบบฉบับของตนไม่ซ้ำกับผู้สมัครคนอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนมารวมกลุ่มที่จะฟังคำปราศรัยของตน เขาจะตะโกนขึ้นดังๆ ว่า

“โหน่ง หน่า โหน่งน็อก ส้มแก้ว ไข่คว็อก ยิกควาย
เข้าคอก ตัวผู้เล่นออกตัวเหมือนเล่นซ่า”

เขาตะโกนดังๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีก จนเด็กๆ แถบนั้นสนใจ ต่างก็วิ่งเข้ามาล้อมฟัง ฝ่ายผู้ใหญ่ทั้งหลายก็เข้ามารวมกลุ่มตามเด็กๆ จนกระทั่งเป็นกลุ่มใหญ่ แล้วก็กล่าวปราศรัยโจมตีรัฐบาลโดยกล่าวหาว่าไม่ได้ช่วยรักษาความสะอาดและอื่นๆ อีกมาก พร้อมกับนำไม้กวาดไม้ไฟ ที่เตรียมมาแล้วออกกวาดบริเวณนั้นจนสะอาด เป็นที่สนใจและประทับใจแก่ประชาชนที่มาดูและฟังคำปราศรัยเป็นอย่างมาก บางครั้งก็ใช้วิธีการอื่นๆ ประกอบตามความเหมาะสม วิธีการนี้เรียกว่า เป็นวิธีการหาเสียงโดยไม่ต้องใช้เครื่องกระจายเสียงเลย

วิธีการหาเสียงอีกแบบหนึ่งคือ เมื่อ พ.ศ. 2479 ก่อนที่จะได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ขณะนั้นกำลังรับราชการอยู่ที่สำนักนายกรัฐมนตรี นายฉ่ำ ได้ร่วมขบวนกับคณะนายกรัฐมนตรี คือเจ้าคุณพลพลพยุหเสนา ไปตรวจราชการที่จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรถไฟด่วนจากกรุงเทพมหานคร ต้องลงที่สถานีร้อนพิบูลย์และต่อรถยนต์เข้าตัวเมืองนครศรีธรรมราช ขณะที่รถด่วนจอดที่สถานีร้อนพิบูลย์ นายกรัฐมนตรีก็จะก้าวลงบันไดสู่ชานชาลาสถานี นายฉ่ำก็ก้าวมาขวางหน้านายกรัฐมนตรีไว้และขอร้องให้หยุดรถก่อน อย่าเพิ่งลงจากรถไฟไป นายฉ่ำจะตรวจดูแลความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยให้

นายกรัฐมนตรีเสียก่อน แล้วจึงออกเดินตรวจแถวตำรวจ ข้าราชการ ประชาชน จนตลอด แล้วก็รีบวิ่งกลับไปรายงาน ต่อนายกรัฐมนตรี พฤติการณ์ครั้งนี้ ทำให้ชาวจังหวัด นครศรีธรรมราชยอมรับว่า นายฉ่ำ จำรัสเนตร มีความกล้าหาญจริงๆ เพราะสามารถขัดขวางกันทางบันไดนายกรัฐมนตรี ได้ จนทำให้คนเฒ่าคนแก่ที่อยู่ในบริเวณนั้นอุทานกันว่า “นี่แหละอำมาตย์ลูกล้อ ต่อไปต้องเลือกให้เป็นผู้แทน” เป็นการสร้างความนิยมชมชอบแก่ประชาชนนั่นเอง บทบาทการหาเสียง ที่ได้รับการเลือกตั้งครั้งแรกนั้น ได้แสดงความสำคัญให้แก่ตน อีกอย่างหนึ่งคือ ก่อนที่จะเดินทางไปหาเสียงที่จังหวัด นครศรีธรรมราชนั้น ได้นำเงินก้อนหนึ่งไปฝากไว้กับหลวง ประดิษฐ์มุนูธรรม เพื่อเก็บไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียง เมื่อตระเวนหาเสียงได้สักระยะหนึ่ง ก็โทรเลขถึงหลวงประดิษฐ์ มุนูธรรมว่า “เงินหมดแล้วขอให้ส่งด่วน” ประชาชนที่เห็น เหตุการณ์นี้ก็เล่าลือต่อๆ กันไปว่าครุฉ่ำคนนี้เป็นคนสำคัญจริงๆ ขนาดหลวงประดิษฐ์มุนูธรรม ก็ส่งเงินมาให้สมัครผู้แทนราษฎร ใครบ้างจะไม่เลือกครุฉ่ำ การเลือกตั้งครั้งนั้นก็ได้รับชัยชนะ ได้คะแนนท่วมท้น

ใบปลิวหาเสียงของครุฉ่ำ ส่วนใหญ่เป็นกาพย์กลอนสั้นๆ ซึ่งมีเนื้อหาไม่ค่อยซ้ำแบบใครดังตัวอย่างเช่น สมัยที่ 5 พ.ศ. 2500

จำเบอร์ 9 ครุฉ่ำ จำรัสเนตร	เลือกรวมเขตคราวนี้คงมีหวัง
ฉีกเบอร์ 9 เอาใช้ให้ระวัง	ติดกาต้มน้ำของให้ห่วงไว
จำเบอร์ 9 ครุฉ่ำ จำให้แน่	ญาติพ่อแม่โปรดด้วยช่วยกันใส่

กุมภาพันธ์ ช่วยกันไป	เลือกวัดไหนช่วยจำทำตามเคย
อังคารขึ้น 2 คำตรงเดือนสี่	ญาติพ่อแม่พี่น้องอย่าได้เฉย
ช่วยครูจำให้เด็ดขาดนะญาติเอ๋ย	ถ้าใครเฉยพระธาตุให้ญาติไป
เลือกครูจำเบอร์ 9 เซ้าจนคำ	จำเบอร์ 9 ครูจำอย่าจำไหน
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สถิตประเทศไทย	ช่วยคุ้มภัยให้ญาติปราศทุกข์เอ๋ย

แท้จริงแล้วพฤติกรรมการหาเสียงที่สอดรับกับวิถีชีวิตชาวบ้าน และทำตัวใกล้ชิดกับชาวบ้านมาก เป็นต้นว่า การเดินทางไปหาเสียง เมื่อผ่านเห็นคนโถนา ครูจำก็ลงไปโถนา แล้วก็กินข้าวห่อที่คั่นนากับชาวบ้าน⁶¹ และในฐานะที่บริบททางสังคมเมืองนครศรีธรรมราชเป็นเมืองนักกลอน นักกวี ดังนั้น ครูจำ จึงใช้วิธีการสัมพันธ์กับบริบทดังกล่าว คือ การใช้บทกลอนในการรณรงค์หาเสียงเสมอๆ ดังที่กล่าวแล้ว หรือสร้างสโลแกนขึ้นมา เช่น

“พัดฉับ พัดตึง พอลุงทำบ่าว
ยกขึ้นแต่หัวเช้า กินข้าวแล้วไป
ตั้งจิตตั้งใจ ไส้บัตร ครูจำ”⁶²

พฤติกรรมอื่นๆ ในระหว่างที่ทำหน้าที่เป็นผู้แทนราษฎร ที่ทำให้นายจำมีชื่อเสียงโด่งดังอยู่บ่อยๆ เช่น ชี้อายุเข้าสภา เพื่อแสดงว่าเป็นตัวแทนชาวนา กลืนพระอาทิตย์ เพื่อแสดง

⁶¹ จากการสัมภาษณ์นายจรัญ ช่างตัดผมหลังตลาดท่ามา. 21 กุมภาพันธ์ 2548

⁶² จากการสัมภาษณ์นายฟอง อนุโต. อายุ 81 บ้านเลขที่ 161/8 ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ความระลึกถึงพระอาทิตย์ทิพอาภา ตีลังกาเดินเอาหัวลงเพื่อแสดงว่าบ้านเมืองเกิดวิกลวิกาลขึ้นแล้ว ถึงกับคนต้องเดินเอาหัวลง ถอดเสื้อให้เห็นตัวดำผิวกร้านในสภาเพื่อบอกให้ทราบว่าจะไปเยี่ยมราษฎร ถูกแดดเผาตัวไหม้ดำจนประธานสภาต้องตีค้อนอาณัติให้หยุดกระทำ นายฉ่ำก็ตี้อดดิ้งและกล่าวหาว่าประธานสภาไม่เคารพสิทธิของผู้แทนปวงชน ถูกสั่งให้ตำรวจเชิญตัวออกนอกสภาและกล่าวหาว่า ตำรวจทำร้ายผู้แทนปวงชนอีก ร้องขอให้ผู้แทนราษฎรอื่นๆ ช่วยด้วย เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นบ่อยๆ เกือบทุกสมัยของนายฉ่ำ

บทบาทของชีวิตในเรื่องอื่นๆ เช่น ถูกขังเป็นอาชญากรสงคราม เมื่อ พ.ศ. 2487 ร่วมกับผู้นำไทย คือ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม และคณะ เคยถูกตำรวจจับขังที่กรุงเทพฯ ในข้อหาการเมือง แต่ไม่ได้แสดงพฤติกรรมว่ามีความทุกข์ในระหว่างที่อยู่ในห้องขังเลย กลับแสดงออกโดยการร้องเพลงปลุกใจอยู่ตลอดเวลา โดยไม่เกรงกลัวนักโทษผู้อื่น และอ้างว่าตนเองมีสิทธิ์ที่จะอยู่ในห้องขังนั้น เพราะห้องขังนั้นสร้างขึ้นด้วยเงินภาษีของตนด้วยเช่นกัน

นายฉ่ำฯ ขวัญใจของชาวนครศรีธรรมราชตลอดมา โดยเฉพาะในระยะเป็นนักการเมือง ไม่มีชาวเมืองนครศรีธรรมราชคนไหนจะไม่รู้จักเป็นผู้แทนราษฎรที่ปฏิบัติหน้าที่เต็มความสามารถ เป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชนด้วยความจริงใจ สร้างชื่อเสียงให้แก่จังหวัดนครศรีธรรมราชไปทั่วประเทศ บทบาทชีวิตของนายฉ่ำ จำรัสเนตร ทั้งที่เป็นเรื่องส่วนตัวและส่วนรวมนั้น แสดงว่าเป็นผู้ที่มีแบบฉบับของตนเองโดยเฉพาะ

ทางการเมือง ครุฑน้ำถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2521 รวมอายุได้ 80 ปี

2. นายไสว สุทธิพิทักษ์⁶³

นายไสว สุทธิพิทักษ์ เกิดเมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2460 ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2537 สิริรวมอายุได้ 77 ปี ที่อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรคนแรกของนายเฟื่อง สุทธิพิทักษ์ และนางนวล (สกุลเดิมกันภัย) สุทธิพิทักษ์ เดิมบิดา มีอาชีพเป็นครู ต่อมาเข้ารับราชการเป็นสมุหบัญชีในกรมสรรพากร และไปตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาเล่าเรียนและการดำเนินชีวิต นายไสว สุทธิพิทักษ์ ได้ศึกษาเล่าเรียนชั้นต้นที่อำเภอปากพนัง เมื่อจบชั้นประถมศึกษาในปี พ.ศ. 2471 แล้ว ได้ไปศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศ อันเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งขณะนั้นตั้งอยู่ที่วัดท่าโพธิ์ ขณะที่ศึกษาเล่าเรียนได้พำนักอยู่ที่วัดจันทาราม ตำบลท่าวัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่ใกล้กับวัดท่าโพธิ์

⁶³ ข้อมูลนี้ผู้วิจัยเรียบเรียงโดยปรับปรุงมาจากหลายแหล่งข้อมูล จึงขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้ เช่น วิเชียร ณ นคร. 2543. ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์. 2541. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช. วัฒนธรรม: พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาของจังหวัดนครศรีธรรมราช 2541. การสนทนา และสัมภาษณ์เพิ่มเติมนายนิเวศ วนคุณากร หลายครั้ง

โดยฝากตัวเป็นศิษย์ของพระครูปลัดธมฺมโชโต⁶⁴ ปี พ.ศ. 2476 สอบไล่ได้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าไปศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 ที่โรงเรียนอำนวยการศิลปะ พระนคร กรุงเทพมหานคร โดยให้พักอาศัยอยู่ที่วัดราชาธิวาส จนกระทั่งจบมัธยมศึกษาปีที่ 8 เมื่อ พ.ศ. 2479 ได้คะแนนเยี่ยมในแขนงวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ต่อมาได้เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนฝึกหัดครูพระนคร ได้เรียนวิชาครูอยู่หนึ่งปี ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูประถม (ป.ป.) ในปี พ.ศ. 2480 นายไสว ได้เริ่มใช้วิชาชีพครูเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนวังสมเด็จจบุรพา ทำหน้าที่ครูประจำมัธยมศึกษาปีที่ 5 และได้สอนวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในช่วงเวลาเดียวกันก็ได้สมัครเรียนกฎหมายที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ขณะที่เรียนในชั้นปีที่ 3 ได้สมัครสอบแข่งขันเข้ารับราชการในกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ปรากฏว่าสอบได้ จึงได้เริ่มต้นชีวิตเป็นข้าราชการใน พ.ศ. 2484 และสอบไล่ได้อนุปริญญา ก็ได้รับการปรับวุฒิเป็นข้าราชการชั้นตรี พ.ศ. 2485 สำเร็จปริญญาตรีเป็นบัณฑิตทางกฎหมายจากมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง (ธ.บ.) แต่ด้วยความสนใจที่จะศึกษาต่อในระดับสูงจึงได้สมัครเรียนต่อในระดับปริญญาโท

⁶⁴ ระหว่างที่เล่าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่โรงเรียนท่าโพธิ์นั้น นายไสว ได้เปลี่ยนสภาพชีวิตจากเด็กบ้านไปเป็นเด็กวัดที่สนใจต่อการเรียนมาก ได้เป็นหัวหน้าชั้นและเป็นนายหมู่ลูกเสือมาโดยตลอด และได้มีเหตุการณ์หนึ่ง คือ “การขี้จักรยานสองล้อเข้าสู่เมืองกรุง” ในปลายปี พ.ศ. 2475

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และ
 การเมือง จนได้รับปริญญาเศรษฐศาสตร์ มหาบัณฑิต ในปี
 พ.ศ. 2488 ในขณะที่ยังคงรับราชการอยู่ที่กรมบัญชีกลาง
 พร้อมๆ กับเป็นอาจารย์พิเศษ ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 และการเมืองอีกด้วย ในช่วงหลังเดินทางกลับมาจากลี้ภัย
 ทางการเมือง ก็ยังได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในระดับปริญญาเอก
 สาขาบริหารธุรกิจ ที่ Pacific States University สหรัฐอเมริกา
 จนได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตในปี พ.ศ. 2530 ขณะที่มีอายุ
 70 ปี

ในด้านชีวิตครอบครัว ระหว่างที่ศึกษาระดับปริญญาโท
 นายไสว สุทธิพิทักษ์ ได้สมรสกับนางสาวสนม เกตุทัต บุตรี
 พระพิเรนทรเทพ (เนียน เกตุทัต) และนางสงวน เกตุทัต
 เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2486 ภรรยาของท่านได้รับ
 ปริญญาธรรมศาสตร์บัณฑิต (ธ.บ.) และรับราชการที่กรม
 บัญชีกลางเช่นกัน ต่อมาได้มีธิดาด้วยกันสองคน คืออาจารย์
 ดร.เลิศลักษณ์ ส. บุรุษพัฒน์ และอาจารย์เจิดโฉม ส.จันทราทิพย์

ในปี พ.ศ. 2484 - 2488 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นายไสว
 ได้ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทนั้น ได้เกิดสงครามมหาเอเซีย
 บурพาขึ้น รัฐบาลไทยในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็น
 นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ
 เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2485 ไทยได้เข้าร่วมสงคราม
 เป็นฝ่ายอักษะ แต่ได้มีคนไทยเป็นจำนวนมากทั้งที่อยู่ในประเทศ
 และนอกประเทศไม่เห็นด้วยกับนโยบายของรัฐบาล จึงรวมตัวกัน

จัดตั้ง “ขบวนการเสรีไทย”⁶⁵ นายไสวจึงได้แสดงความจำนงเข้าร่วมเป็นสมาชิกของขบวนการเสรีไทยด้วย

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง นายไสว สุทธิพิทักษ์ ในฐานะที่เคยร่วมทำงานในขบวนการเสรีไทย ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกักคุมตัวและการควบคุมจัดกิจกรรมหรือทรัพย์สินของบุคคลที่เป็นศัตรูต่อสหประชาชาติ พ.ศ. 2488

⁶⁵ “ขบวนการเสรีไทย” ตั้งขึ้นเพื่อต่อต้านญี่ปุ่นซึ่งส่งกองทัพเข้ามาประจำอยู่ในเมืองไทย โดยใช้เป็นฐานกำลังมุ่งไปยังประเทศพม่า ขบวนการนี้ได้ให้ความร่วมมือกับฝ่ายพันธมิตรเพื่อปลดปล่อยประเทศไทยให้พ้นจากการยึดครองของญี่ปุ่น หัวหน้าเสรีไทยในไทย คือ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งขณะนั้นยังดำรงตำแหน่งผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองอยู่ด้วย ขบวนการเสรีไทยในเมืองไทยเตรียมพร้อมที่จะร่วมมือกับฝ่ายพันธมิตรโจมตีชนาบกองทัพญี่ปุ่น นับเป็นโชคดีที่ญี่ปุ่นยอมแพ้อย่างราบคาบต่อฝ่ายพันธมิตร เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2488 ก่อนการปฏิบัติการของพวกเสรีไทย จึงไม่มีการสูญเสียชีวิตและนองเลือดในเมืองไทย ต่อมาในวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2488 ดร.ปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้ออก “ประกาศสันติภาพ” มีข้อความสำคัญ คือ การประกาศสงครามของรัฐบาลไทยต่ออังกฤษและสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2485 นั้น เป็นโมฆะ เพราะเป็นการกระทำที่ผิดจำนองของประชาชนชาวไทย ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และกฎหมายของบ้านเมือง และพร้อมที่จะร่วมมือเต็มที่กับสหประชาชาติ ในสถาบันเสถียรภาพของโลก

นายไสวฯ เข้าสู่การเมือง เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2489 นายไสวฯ ซึ่งได้รับการชักชวนให้ลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงได้ตัดสินใจสู่เส้นทางการเมือง โดยลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลปรากฏว่า นายไสวฯ สุทธิพิทักษ์ ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในเขตเลือกตั้งที่ 1 ต่อมาได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งเลขานุการนายกรัฐมนตรี⁶⁶ ในสมัยที่พลเรือตรีธำรง นาวาสวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี จนพ้นจากหน้าที่เมื่อเกิดรัฐประหารในวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 เมื่อพ้นตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองแล้ว ได้เปิดสำนักงานทนายความชื่อ “สำนักงานไสว สุทธิพิทักษ์ ธ.บ. ศ.ม.” สำนักงานตั้งอยู่ที่ท่าพระจันทร์ เป็นตึกแถวของมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง เดือนเมษายน พ.ศ. 2491 จอมพล ป.พิบูลสงคราม กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกแต่ความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศก็มิได้ยุติลงได้⁶⁷ รัฐบาลจึงดำเนินการกวาดล้างปราบปรามกลุ่มนักการเมืองฝ่าย

⁶⁶ ปัจจุบันคือ ตำแหน่งเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

⁶⁷ เกิดกบฏนายพลขึ้นในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2491 จอมพล ป.พิบูลสงคราม กลับมาเป็นนายฯ ต่อมาในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2492 ดร.ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งลี้ภัยไปอยู่ต่างประเทศชั่วคราว ได้เดินทางกลับมายึดอำนาจรัฐบาลที่ท่านเห็นว่าเป็นฝ่ายล้มล้างประชาธิปไตย แต่การกระทำไม่เป็นผลสำเร็จ เมื่อมีการต่อต้านรัฐบาลเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นนั้น

ตรงกันข้ามอย่างเข้มงวดขึ้น นายไสว สุทธิพิทักษ์ เป็นบุคคลหนึ่งที่รัฐบาลจับตามองความเคลื่อนไหว⁶⁸ สำนักงานทนายความที่ถูกตำรวจเข้าตรวจค้น นายไสวฯ ตัดสินใจออกนอกประเทศ ในวันที่ 22 มีนาคม 2492 โดยได้หลบหนีจากกรุงเทพฯ ลอบลงเรือโดยสาร มาขึ้นบกที่จังหวัดสงขลา แล้วเดินทางต่อผ่านมาเลเซียไปยังสิงคโปร์

เมื่ออยู่ที่ประเทศสิงคโปร์ 9 ปี นั้น ได้ประกอบอาชีพคือการสอนพิเศษภาษาไทยให้แก่คณะสอนศาสนาชาวอเมริกันและชาวยุโรปที่ลี้ภัยการเมืองจากประเทศจีน นอกจากนี้เวลาส่วนใหญ่ให้กับการอ่านหนังสือและเขียนหนังสือ ท่านจึงมีผลงานเขียนหลายเล่ม เช่น 1) “ชีวประวัติประธานาธิบดีแฟรงคลิน ดี. โรสเวลล์” 2) “ดร.ปรีดี พนมยงค์กับการปฏิวัติ” 3) งานแปล “โอลิเวอร์ ครอมเวลล์” 4) งานแปลที่ท่านทำขึ้นด้วยความรักและความผูกพันต่อภรรยาของท่าน คืองานแปลบทละครชื่อ “คุณหญิงธารมณี” ซึ่งแปลจากบทละครภาษาอังกฤษ ชื่อ “Lady precious Stream” ที่มาจากวรรณคดีเก่าแก่ของจีน ชื่อ “หวังเป้าหยวน” 5) งานเขียนเล่มสุดท้ายคือ “มาเรีย เฮอร์ทีอค และการจลาจลในสิงคโปร์”⁶⁹ นอกจากนี้

⁶⁸ ต่อมาในวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2492 นักการเมืองคนสำคัญ คือ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายถวิล อุดม นายจำลอง ดาวเรือง และ ดร.ทองเปลว ชลภูมิ ถูกยิงตายที่ถนนพหลโยธิน ขณะที่ตำรวจนำตัวขึ้นรถยนต์ไปฝากขังที่สถานีตำรวจบางเขน โดยไม่ทราบผู้ยิง

⁶⁹ มีเนื้อหาในเชิงสารคดีด้านศาสนาและการเมือง เกี่ยวกับการจลาจลของชาวมุสลิมในสิงคโปร์

ได้ร่วมหุ้นกับชาวสิงคโปร์ ตั้งบริษัทจอห์น ลิม (John Lim & co) ประกอบธุรกิจการค้าเป็นนายหน้าขายเรือเดินสมุทร ชิบปั้ง เป็นตัวแทน บริษัทเดินเรือ เครื่องบินโดยสาร และบริษัท ประกันภัยต่างๆ รวมทั้งธุรกิจนำเข้าและส่งออกระหว่างสิงคโปร์ กับกรุงเทพฯ ในระยะหลังได้เป็นผู้จัดการบริษัทปรัดดาชิบปั้ง และเทรดดิงด้วย

นายไสว สุทธิพิทักษ์ ได้พำนักอยู่ที่สิงคโปร์นานถึง 9 ปี เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำรัฐประหาร ยึดอำนาจรัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงคราม ในวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 เปิดทางให้ผู้ลี้ภัยการเมืองกลับเข้ามาอบตัว นายไสวฯ จึง ตกลงใจเดินทางกลับเมืองไทยเพื่อเข้ามาอบตัววันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2501 สู้คดีข้อหาว่ามีส่วนร่วมในคดีกบฏ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2492 ได้รับอนุญาตให้ประกันตัว และพ้นข้อหาในที่สุด และไม่เล่นการเมืองอีก ได้ยึดอาชีพทนายความและทำการค้า ระหว่างประเทศ ในฐานะเจ้าของผู้จัดการประธานกรรมการ และกรรมการในบริษัทต่างๆ หลายแห่ง พร้อมกับมีแนวคิดที่ อยากให้คนไทยเรียนรู้วิชาการบริหารธุรกิจ ไม่ใช่วิชาการพาณิชย์ แต่เพียงอย่างเดียว

ส่วนในงานสาธารณประโยชน์นั้น พ.ศ. 2503 นายไสว ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสมาคมหอการค้าไทยพร้อมกันนั้นก็ได้รับตำแหน่งปฎิคมและเป็นอนุกรรมการของวิทยาลัย การค้า⁷⁰ ซึ่งเป็นวิทยาลัยที่อยู่ในความดูแลของสมาคม

⁷⁰ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยปัจจุบัน

หอการค้าไทยด้วย จากตำแหน่งอนุกรรมการของวิทยาลัยการค้า นายไสวได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานคณะอนุกรรมการของวิทยาลัย ใน พ.ศ. 2509 บทบาทการเป็นผู้นำทางการศึกษาของนายไสวกี้ได้เริ่มขึ้น โดยที่ก่อนนี้ พ.ศ. 2506 - 2508 ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการของวิทยาลัยหอการค้า และสอนวิชากฎหมายการค้าระหว่างประเทศให้แก่นักศึกษาอีกด้วย

นายไสว สุทธิพิทักษ์ ได้เริ่มโครงการที่จะจัดตั้งสถานศึกษาทางด้านธุรกิจ ในปี พ.ศ. 2509 ท่านได้เดินทางไปดูงานการจัดการศึกษาชั้นสูงด้านวิชาชีพในต่างประเทศจัดตั้งโรงเรียนราษฎร คือ โรงเรียนธุรกิจบัณฑิตย์ขึ้น เพื่อเป็นแหล่งความรู้แก่เยาวชนผู้จะเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต เมื่อ พ.ศ. 2511 แล้วได้พัฒนาขึ้นเป็น สถาบันธุรกิจบัณฑิตย์ วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จนกระทั่งเป็น มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2527 จนเติบโตขึ้นเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงของประเทศในปัจจุบัน

ผลงานที่ดีเด่นจนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีมติมอบ "รางวัลพระเกี้ยวทองคำ" ให้แก่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ในฐานะสถาบันที่ส่งเสริมภาษาไทยดีเด่นประจำปี 2530 และสภามหาวิทยาลัยรามคำแหง จึงมีมติมอบปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาศึกษาศาสตร์ ให้แก่ อาจารย์ ดร. ไสว สุทธิพิทักษ์ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2534

นายไสว สุทธิพิทักษ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในศาสตร์หลายสาขา ได้แก่ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ เป็นผู้ที่รู้จักนำเอาวิชาการที่ศึกษามาใช้ประกอบอาชีพได้อย่าง

มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองอย่างยิ่ง ทั้งยังเป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม อันเป็นที่ยกย่องของสถาบัน องค์กร และบุคคลในวงการต่างๆ โดยทั่วไป

3. นายน้อม อุปรมัย⁷¹

นายน้อม อุปรมัย หรือที่บุคคลทั่วไป เรียกกันว่า “ครู น้อม” เป็นนักการเมืองคนหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตทางการเมืองอย่างงดงาม ได้รับตำแหน่งสูง เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ส่วนทางฝ่ายบริหารนั้นก็ได้รับพระกรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนั้น ยังเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในสาขาวิชาการต่างๆ หลายสาขา เช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ ศาสนศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางประวัติศาสตร์ ถือได้ว่าเป็น “แหล่งข้อมูลบุคคล” ที่สำคัญยิ่งของนักวิชาการด้านนี้ ในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดใกล้เคียง

นายน้อม อุปรมัย เกิดเมื่อวันอังคารที่ 27 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2454 ที่บ้านปากพะยิง ตำบลปากพูน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรของนายกลิ่น และนางกิมยี่ อุปรมัย มีพี่น้องร่วมบิดาเดียวกัน 5 คน ได้รับการศึกษาเบื้องต้นจากโรงเรียนประชาบาลวัดท่ามอญ (วัดศรีทวีปัจจุบัน) ตำบลท่าวัง จังหวัด

⁷¹ จากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “น้อมรำลึก พ.ศ. 2526” และการสัมภาษณ์ กับนายวิเชียร ณ นคร หลายครั้ง

นครศรีธรรมราช สอบไล่ได้ประโยคประถมศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2466 ต่อมาได้ไปศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศ สอบไล่ได้ประโยคมัธยมศึกษาในปี พ.ศ. 2473 ได้รับรางวัลเหรียญหมั่นเรียน 2 ครั้ง พ.ศ. 2476 สอบไล่ได้ประโยคครูมูลพิเศษ พ.ศ. 2484 สอบไล่ได้อนุปริญญาทางนิติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง พ.ศ. 2486 สอบไล่ได้ประกาศนียบัตรชั้นสูง วิชาการปกครอง จากโรงเรียนข้าราชการฝ่ายปกครอง พ.ศ. 2487 สอบไล่ได้ชั้นปริญญาตรีธรรมศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง พ.ศ. 2499 ได้รับประกาศนียบัตรภาษาอังกฤษชั้นสูงจากมหาวิทยาลัยอเมริกา กรุงวอชิงตัน ดี.ซี ประเทศสหรัฐอเมริกา และได้รับเกียรติบัตรสมาชิกสมาคมภูมิศาสตร์นานาชาติ

หลังจากเรียนจบประโยคมัธยมศึกษาแล้ว นายน้อม อุปรมัย ก็เริ่มเข้ารับราชการเป็นครูจัตวา ที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2474 ต่อมาได้ย้ายไปเป็นครูจัตวา โรงเรียนประชาบาล ตำบลศาลามีชัย 2 วัดศาลามีชัย อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2476 และในระหว่าง พ.ศ. 2477 - 2484 ก็ได้ย้ายกลับมาเป็นครูที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศอีกครั้งหนึ่ง ระหว่างเป็นครูที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ในครั้งหลังนี้ นายน้อม อุปรมัย ได้สมรสกับ นางภัทรา รัตนสุวรรณ (ทองสุภา) บุตรีนายคล้าย นางแดง รัตนสุวรรณ ในวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2479 และได้มีบุตรธิดาด้วยกันรวมทั้งสิ้น 7 คน

ในขณะที่รับราชการเป็นครูอยู่นี้ ด้วยจิตใจที่รักเรียน และต้องการความก้าวหน้าในชีวิต นายนอม อุปรมย์ จึงได้ศึกษาวิชากฎหมายไปด้วย และเมื่อสอบไล่ได้อนุปริญญาทางนิติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ใน พ.ศ. 2484 แล้วจึงโอนไปรับราชการที่กระทรวงมหาดไทย และได้เป็นปลัดอำเภอตรี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อ พ.ศ. 2485 ต่อมาย้ายไปเป็นปลัดอำเภอตรี อำเภอรัษฎาประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อ พ.ศ. 2486 และเนื่องจากในปี พ.ศ. 2486 นั้น ประเทศไทยได้รับ 4 จังหวัดในรัฐมาลายู อันได้แก่ รัฐกลันตัน รัฐตรังกานูทางตะวันออก รัฐปะลิสและรัฐไทรบุรี ทางตะวันตก ซึ่งเคยเป็นดินแดนของไทยกลับคืนมาจากอังกฤษ โดยประเทศญี่ปุ่นเป็นผู้จัดการคืนให้ นายนอม อุปรมย์ จึงได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งให้เป็นปลัดอำเภอตรี อำเภอเมือง รัฐปะลิส ต่อมาใน พ.ศ. 2488 ได้ย้ายมาเป็นปลัดอำเภอตรี อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี และได้ย้ายลงมาเป็นปลัดอำเภอตรี ที่กิ่งอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ในปีเดียวกันนั่นเอง และใน พ.ศ. 2489 ก็ได้ลาออกจากราชการไปประกอบอาชีพส่วนตัวเป็นทนายความ

ในระหว่างที่รับราชการอยู่นี้ นอกจากราชการในหน้าที่ประจำแล้ว ยังได้ปฏิบัติงานพิเศษ เพื่อชาติบ้านเมืองอีก เช่น ใน พ.ศ. 2484 ได้รับคำสั่งจาก พล.ต. หลวงเสนานรงค์ ผบ. กองพลที่เมืองนครศรีธรรมราช ให้เข้าร่วมคณะฝ่ายไทย ในการเจรจาหยุดยิงกับญี่ปุ่น ที่ยกพลขึ้นบกที่นครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2485 ได้เป็นผู้ร่วมคณะฝ่ายไทยไปรับมอบดินแดน 4 รัฐมลายู จากรัฐบาลญี่ปุ่น และใน พ.ศ. 2487 ได้เป็นพนักงานประสานงานฝ่ายพันธมิตร ในย่านอำเภอบ้านโป่ง นครปฐม และกาญจนบุรี จนกระทั่งญี่ปุ่นแพ้สงคราม และได้ปฏิบัติหน้าที่ประสานงาน กับกองทหารฝ่ายสัมพันธมิตร ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นี้ องค์การสหประชาชาติ จึงแต่งตั้ง นายน้อย อุprmัย ให้เป็นเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ งานของสหประชาชาติ ในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียง เมื่อ พ.ศ. 2490 ส่วนกระทรวงกลาโหม ก็แต่งตั้งให้มีฐานะเป็น "ทหารผ่านศึก ชั้น 2 เมื่อ พ.ศ. 2517 ด้วย

เนื่องจากนายน้อย อุprmัย เป็นผู้มีความตั้งใจในการดำเนินชีวิตไปในทางที่จะต้องเป็นคุณประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง ให้มากที่สุด ดังนั้นเมื่อได้ลาออกจากราชการไปประกอบอาชีพส่วนตัว โดยเป็นทนายความแล้ว จึงได้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช และหลังจากได้เลือกตั้งแล้ว นายน้อย ก็ได้ตำแหน่งเป็นรองประธานสภา และเทศมนตรีเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชหลายสมัย และด้วยอุดมการณ์ที่มั่นคงที่จะรับใช้ประชาชนและประเทศชาติต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

นายน้อย อุprmัย จึงได้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน พ.ศ. 2495 - 2500 จึงได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นครั้งแรก ต่อมาใน พ.ศ. 2500 ก็ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช

อีกครั้ง เป็นครั้งที่ 2 ในครั้งนี้เนื่องจาก นายน้อม อุปรมัย เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่มีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ตั้ง ประกอบกับมีบุคลิกลักษณะดีเด่นจึงได้รับความไว้วางใจจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ถึง 2 สมัย ต่อมาในปี พ.ศ. 2500 - 2501 ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นครั้งที่ 3 และได้เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยมี ม.ล.ปิ่น มาลากุล เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ใน พ.ศ. 2512 - 2514 ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดนครศรีธรรมราช อีกเป็นครั้งที่ 4 และได้เป็นรองประธานสภาเป็นครั้งที่ 3 จึงกล่าวได้ว่านายน้อม อุปรมัย ได้บรรลุถึงซึ่งความต้องการแล้วที่จะรับใช้ประเทศชาติของตน เพราะนาย น้อม อุปรมัย มีอุดมการณ์ของตนเอง โดยผ่านการหาเสียง และการพูดอยู่เสมอ เช่น

“ชีวิต คือ การให้มิใช่การเอา”

“ชาติต้องก่อนอื่น” และ

“ภูมิใจมากถ้ามีโอกาสรับใช้ผู้อื่น”

นายน้อม อุปรมัย เป็นนักการเมืองที่มีความสุภาพ อ่อนน้อม ซื่อสัตย์ สุจริต มีอุดมการณ์อันแน่วแน่อนที่จะรับใช้บ้านเมือง ไม่ได้เล่นการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของตนเองแต่ประการใด เพราะแม้จะมีตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองแต่ฐานะก็ยังยากจนอยู่ เดวิด เอ. วิลสัน (Dawid A Wilson) ได้เขียนถึงนายน้อม อุปรมัยไว้ในหนังสือ Politic in Thailand

หน้า 219 ว่า “ ...and it may be concluded that Nom has sought public office for more abstract motives than money”

นอกจากเกียรติคุณทางการเมือง นายน่อม อุปรมัย ยังมีคุณสมบัติเฉพาะตัวที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งควรกล่าวถึง คือ เป็นนักวิชาการที่สำคัญคนหนึ่งของเมืองนครศรีธรรมราช วิชาที่รักชอบ และให้ความสนใจเป็นพิเศษ ได้แก่ วิชาประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ได้ศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยเฉพาะประวัติศาสตร์เมืองนครศรีธรรมราช ไว้มากมาย ผลงานทางประวัติศาสตร์ของท่านที่ได้พิมพ์เผยแพร่ลงในวารสาร เช่น

“พระพนมวังนางเสด็จทอง”⁷²

“เค้าเรื่องเมืองนครศรีธรรมราช”⁷³

“วัดประดู่ - วัดแจ้ง”⁷⁴

“มัสยิดชอลาฮุดดิน”⁷⁵

“ความลึกลับของเจดีย์หินในวัดพระมหาธาตุ”⁷⁶

⁷² วารสารนครศรีธรรมราช ตุลาคม พ.ศ. 2515

⁷³ ที่ระลึกเปิดอาคารศาลจังหวัดและศาลแขวงนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2509

⁷⁴ อนุสรณ์ครบรอบ 2 ปี วิทยาลัยสงฆ์ภาคทักษิณ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2515

⁷⁵ งานชุมนุมมุสลิม 2 ธันวาคม พ.ศ. 2510 ใน น้อมรำลึก พ.ศ. 2526

⁷⁶ อนุสรณ์พิธีมอบประกาศนียบัตรหน่วยศึกษาพุทธศาสนาวินิจฉัย นครศรีธรรมราช 6 - 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2517 ใน น้อมรำลึก พ.ศ. 2526

“พระบรมธาตุแห่งเมืองนครศรีธรรมราช”⁷⁷

“วัดเสมาเมือง”⁷⁸

“นครศรีธรรมราชสมัยอยุธยา”⁷⁹

“วิญญานกษัตริย์ไทยเรียกหาความเป็นไท”⁸⁰

“ประวัติศาสตร์วัดวังตะวันตกและวัดวังตะวันออก”⁸¹

“ประวัติวัดบูรณาราม”⁸²

“วัดท้าวโคตร”⁸³

“ประวัติวัดท่าโพธิ์วรวิหาร” พราหมณ์ในเมือง
นครศรีธรรมราช”⁸⁴

ฯลฯ

สำหรับประวัติศาสตร์ทั่วไปนั้น นายน้อม อุปรมัย ได้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับชีวประวัติบุคคลสำคัญต่างๆ ของโลก เช่น ประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา นายกรัฐมนตรีของอังกฤษ และประเทศต่างๆ บุคคลสำคัญอื่นๆ ในประวัติศาสตร์

⁷⁷ ที่ระลึกในพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลจังหวัดปากพนัง 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2519 ใน น้อมรำลึก พ.ศ. 2526

⁷⁸ อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพอาจารย์พระครูอรรถปาโมชย์ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2516 ใน น้อมรำลึก พ.ศ. 2526

⁷⁹ รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชครั้งที่ 1 พ.ศ. 2522 ใน น้อมรำลึก พ.ศ. 2526

⁸⁰ เบญจมาชฎุทิศปีการศึกษา 2515 ใน น้อมรำลึก พ.ศ. 2526

⁸¹ น้อมรำลึก พ.ศ. 2526

⁸² น้อมรำลึก พ.ศ. 2526

⁸³ น้อมรำลึก พ.ศ. 2526

⁸⁴ น้อมรำลึก พ.ศ. 2526

ที่ได้ศึกษาค้นคว้าไว้อย่างละเอียดจนสามารถเขียนขึ้นเป็นหนังสือเล่มหนึ่งได้ คือ “ชีวประวัติของอับราฮัม ลินคอล์น” ซึ่งเป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา ดูเหมือนว่า นายน่อม อุปรมัย จะยึดถือท่านผู้นี้เป็นวีรบุรุษแห่งชีวิตตนก็ว่าได้ จากการศึกษาค้นคว้าในวิชาประวัติศาสตร์นี้เอง ได้ทำให้นายน่อม อุปรมัย เป็นผู้ที่มีความรักชาติอย่างจริงจัง ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย มีความตั้งใจที่จะทำคนให้เป็นประโยชน์กับชาติบ้านเมืองมากที่สุด จนถึงกับได้รับสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ความรู้ความสามารถในทางประวัติศาสตร์ของนายน่อม อุปรมัย เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ไม่ว่าผู้ใดในเมืองนครศรีธรรมราช และจังหวัดใกล้เคียง ต่างก็ยกย่องให้นายน่อม อุปรมัย เป็นปราชญ์ในทางประวัติศาสตร์ทั้งสิ้น และจากความรู้ความสามารถในทางประวัติศาสตร์นี้เอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน (รัชกาลที่ 9) จึงทรงมีพระราชดำรัสให้นายน่อม อุปรมัย ทำการศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ของ “กรุงชิง” ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเมื่อปี พ.ศ. 2520 ซึ่งนับว่าเป็นเกียรติประวัติอันสูงสุด ในปีเดียวกันนี้เอง นายน่อม อุปรมัย ก็ได้เป็นกรรมการประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี และการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเมืองนครศรีธรรมราชด้วย

นอกจากทางด้านประวัติศาสตร์แล้ว นายน่อม อุปรมัย ยังมีความรู้ความสามารถทางด้านภูมิศาสตร์เป็นอย่างดีอีกด้วย จากที่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช

ถึง 4 สมัย ทำให้เห็นสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
 อย่างทั่วถึงประกอบกับการที่เป็นผู้ชอบศึกษาค้นคว้าอยู่แล้ว
 นายน้อม อุปรมัย จึงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพ
 ภูมิศาสตร์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดใกล้เคียง
 ได้อย่างถูกต้อง และชัดเจนมากที่สุด จนถึงกับได้เสนอรัฐบาล
 ให้มีการขุดคลองขึ้นที่อำเภอทุ่งสง เพื่อเชื่อมแม่น้ำตาปี
 กับแม่น้ำตรังเข้าด้วยกัน ซึ่งทำให้การติดต่อไปมาระหว่าง
 อ่าวไทยและทะเลอันดามันสะดวกมากขึ้น โดยไม่ต้องเดินทาง
 อ้อมแหลมมลายู ซึ่งรัฐบาลสมัยนั้นให้ความสนใจอย่างมาก
 นอกจากนี้ยังได้เสนอรัฐบาล ให้ทำการสำรวจทำแผนที่เกาะใต้
 ทะเล ได้กระตุ้นรัฐบาลให้คำนึงถึงความมั่นคงปลอดภัยของ
 ชาติ ทางด้านอ่าวไทยโดยการเขียนบทความเผยแพร่ เรื่อง
 “อ่าวไทยและไหล่ทวีป” ความรู้ความสามารถของนายน้อม
 อุปรมัย ในทางภูมิศาสตร์นั้น ได้เป็นที่ปรากฏชัดแก่คนทั่วไป
 ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้นสมาคมภูมิศาสตร์
 นานาชาติ จึงได้มอบเกียรติบัตรสมาชิกสมาคมภูมิศาสตร์
 นานาชาติให้แก่นายน้อม อุปรมัย เมื่อ พ.ศ. 2499 พร้อมกันนั้น
 ได้มอบทุนเดินทางท่องเที่ยวรอบโลกด้วย นับได้ว่าเป็นเกียรติ
 ประวัติน่าภูมิใจอีกครึ่งหนึ่ง

ความสนใจในวิชาการต่างๆ ของนายน้อม อุปรมัย มี
 อย่างมากมาย จนกล่าวได้ว่าไม่มีความรู้แขนงใดที่เขาจะไม่สนใจ
 และไม่มีความรู้ เช่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ โบราณคดี
 ภาษาศาสตร์ วรรณคดี ศาสนศาสตร์ และเมื่อมีความรู้ความ
 สามารถของนายน้อม อุปรมัย ได้เผยแพร่ขยายออกไป สถาบัน
 การศึกษาวิชาการสาขาต่างๆ ก็ได้เชิญให้ไปทำการสอนใน

สถาบันนั้นๆ เช่น มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (วัดมหาธาตุฯ กรุงเทพฯ) ได้เชิญไปเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา เมื่อ พ.ศ. 2498 เป็นอาจารย์พิเศษคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2513 - 2514 เป็นกรรมการส่งเสริมมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ เมื่อ พ.ศ. 2514 - 2519 เป็นอนุกรรมการ วัฒนธรรมประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2522 เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการข้าราชการครู จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2525 เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประจำวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2522 - 2526

นายน้อยฯ ได้ถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2526 และได้รับพระราชทานเพลิงศพ เมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2526 ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช อันเป็นบ้านเกิด รวมอายุได้ 72 ปี

4. นายสุรินทร์ มาศดิตถ์⁸⁵

ประวัติ นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ เกิดเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2470 เกิดที่ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช⁸⁶ เป็นบุตรคนโตของนายรื่น นางนัต มาศดิตถ์ (นางนัต นามสกุลเดิม มาศมาลัย) และมีน้องๆ อีก 3 คน คือ

1. นางประกอบ เอกพันธ์ (ถึงแก่กรรม)

⁸⁵ ปรับปรุงจาก เฉลียว เรืองเดช. 2543

⁸⁶ ปัจจุบันเป็นตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี

2. นายณรงค์ มาศดิตถ์ รัชมการหัวหน้าพนักงาน
อัยการ คดีอาญา กอง 5 สมรสกับ นางรุ่งรัตน์ มาศดิตถ์ มีบุตร
3 คน คือ 1). นายสาโรจ มาศดิตถ์ 2). ด.ญ.ชุตีพันธุ์ มาศดิตถ์
3). ดช.ธนา มาศดิตถ์

3. น.ส.สมศรี มาศดิตถ์ (ถึงแก่กรรม)

นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ สมรสกับนางสุดา เทียบศรีไชย
มีบุตรด้วยกัน 3 คน คือ

1. นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ สำเร็จปริญญาตรีทาง
สาธารณสุข เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเขตอำเภอพรหมคีรี สมรส
กับนางโสภา ฉิวพันธ์ รัชมการที่ศูนย์วันโรค เขต 11 จังหวัด
นครศรีธรรมราช มีบุตร 2 คน คือ นายสุทธิวุฒิ กับ ด.ญ.
ทิวพร

2. คุณหญิง สุพัตรา มาศดิตถ์ สำเร็จปริญญาตรีทาง
นิเทศศาสตร์ ปริญญาโททางสื่อสารเพื่อการพัฒนา เป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราช เขต 2
และดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี สมรส
กับ พ.อ.ปฐมพงษ์ เกษรศูว์ รองเสนาธิการข่าวกรองทหาร
บุตรบุญธรรมของพี่สาวของนางสุดา เทียบศรีไชย ประกอบ
อาชีพส่วนตัว

เมื่อทำการสมรสกับนางพิศมัย ไทยถาวร มีบุตรด้วยกัน
3 คนคือ

1. นายจรุงพันธ์ มาศดิตถ์ สำเร็จปริญญาตรีทาง
รัฐศาสตร์ พนักงานระดับ 5 การทางพิเศษแห่งประเทศไทย

2. นางศรัณยา รัตนเลขา สำเร็จปริญญาตรีทางด้านศึกษาศาสตร์ ราชการเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษา นครศรีธรรมราช สมรสกับนายสัญญา รัตนเลขา รองอัยการจังหวัดนครศรีธรรมราช มีบุตร 1 คนคือ ดช. อรรถภัทรฯ

3. นายธราธิป มาศดิตถ์ สำเร็จปริญญาตรีทางด้านนิเทศศาสตร์ เป็นผู้จัดการโรงแรมโอเรียนเต็ลหาดใหญ่ สมรสกับนางสมหมาย ศรีอิตศักดิ์

เมื่อสมรสกับนางปราณี ชาวเนียม มีบุตรด้วยกัน 1 คนชื่อ ด.ญ.สุริมาศ มาศดิตถ์ นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนวัดพรหมโลก สำเร็จมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่โรงเรียนวัดท่าโพธิ์ (ปัจจุบันคือโรงเรียนเบญจมราชูทิศ) หลังจากนั้นก็กลับไปช่วยบิดามารดาประกอบอาชีพที่บ้านเกิด แต่ไม่วายที่จะสนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นคนช่างสังเกต มีความสามารถในการพูด เขียน ชอบบันทึก กล่าวกันว่าเมื่อสมัยทำงานอยู่ที่เทศบาลเมือง นครศรีธรรมราช แม้จะเป็นเพียงพนักงานดับเพลิงก็ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารเทศบาล ให้จดบันทึกการประชุมสภาเทศบาล จึงมีความรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการทางรัฐสภาเป็นอย่างดี

เส้นทางการงาน อาชีพการเมือง

นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ เป็นพนักงานดับเพลิงเทศบาลเมืองฯ เป็นเลขานุการคณะเทศมนตรีเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2500 เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนครฯ พร้อมๆ

กับเป็นผู้จัดการร้านสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช และบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เสียงราษฎร์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ได้รับความนิยมสูงมาก ด้วยบทความและการเสนอข่าวที่ตรงไปตรงมาและวิจารณ์กลไกราชการที่ทำงานไม่ตอบสนองประชาชน โดยในช่วงนั้นได้ช่วยการหาเสียงกับนายไสว สวัสดิสาร ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งพรรคประชาธิปัตย์ และชนะเลือกตั้ง ด้วยลีลาการปราศรัยของนายไสวฯ ที่อภิปรายแบบตรงไปตรงมา โจมตีจุดด้อย และนายสุรินทร์ฯ ก็ได้รับการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในการช่วยหาเสียงคราวนั้นมาเป็นแบบแผนในการรณรงค์ทางการเมืองในลำดับต่อๆ มา โดยที่นายสุรินทร์ฯ ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งและชนะการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน พ.ศ. 2512, 2518, 2519 เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2517 เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2519 ดำรงตำแหน่งเพียง 15 วันก็ถูกยุบสภา และถูกกล่าวหาว่าเป็นสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์ หลังเหตุการณ์การเมือง 6 ตุลาคม 2519 ลี้ภัยยุคนี้ก็ยุติบทบาททางการเมือง จึงดำรงตำแหน่งในระยะเวลาสั้น ไม่ได้มีผลงานจากตำแหน่งทางการบริหารงานให้เห็นได้มากนัก คงมีเพียงริเริ่มสำรวจโครงการท่าเรือสงขลา และริเริ่มแนวคิดการสร้างทางหลวงเลียบบชายฝั่งอ่าวไทย ตั้งแต่จังหวัดสุราษฎร์ธานี - นครศรีธรรมราช - สงขลา ซึ่งสำเร็จในระยะเวลาต่อมา แต่ผลงานทางด้านการเมือง คือ กล่าวต่อสู้อย่างดุเดือดจะเป็นภาพลักษณ์ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับมากกว่า ส่งผลให้นายสุรินทร์ฯ เป็นภาพลักษณ์ของประชาธิปัตย์

ของนครศรีธรรมราช ที่ยอมรับกันโดยทั่วไป หรือเป็นบุคคล
เริ่มต้นในการสร้างความเป็นประชาติปัตย์ในนครศรีธรรมราช

กลวิธีในการหาเสียงและบทบาทในสภา

เป็นนักการเมืองที่ผสมผสานวิธีการนักการเมืองรุ่นพี่
มาเป็นแบบฉบับ คือ เน้นความใกล้ชิดกับประชาชน ตามแบบ
ฉบับของนายฉ่ำ จำรัสเนตร และลีลาการปราศรัยหาเสียง
อย่างกล้าหาญตามแบบฉบับนายไสว สวัสดิสาร ความ
กล้าหาญของนายสุรินทร์ฯ ที่พบโดดเด่นและเลื่องลือในช่วง
ก่อนเป็นนักการเมืองระดับชาติ คือทะเลาะกับนายสันต์
เอกมหาชัย ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช กรณีโค่น
ต้นประดู่ริมถนนราชดำเนินที่มีจำนวนมาก เพื่อเอาไปบ้านที่
มหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร⁸⁷ จนถูกปิดหนังสือพิมพ์เสียงราษฎร์
ที่นายสุรินทร์ฯ เป็นเจ้าของและเป็นที่ยินยอมของประชาชน
ดังนั้นความกล้าหาญจึงเป็นคุณสมบัติที่โดดเด่นและประชาชน
เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้นายสุรินทร์ฯ เพิ่มเอกลักษณ์
ของตนเอง คือ ความใกล้ชิดกับประชาชน รับเรื่องราวต่างๆ
ของประชาชนหลังเป็นนักการเมืองแล้วนำเข้าไปสู่การพิจารณา
ที่สภา จนเป็นนักนิติบัญญัติที่มีบทบาทมากในการใช้กลไก
สภาผู้แทนราษฎรเพื่อช่วยเหลือชาวบ้าน โดยการยื่นกระทู้
ถามรัฐบาล โดยอภิปรายอย่างตรงไปตรงมา เป็นตัวแทน
ชาวบ้านในกรณีเดือดร้อนต่างๆ จนเป็น “ดาวสภา” คนหนึ่ง

⁸⁷ ณีรัฐติ ภารพบ. 2548

ในช่วง พ.ศ. 2512 - 2519⁸⁸ ทั้งนี้ เพราะข้อมูลที่มาจากความใกล้ชิดประชาชนเป็นกันเองกับประชาชน จึงสามารถได้ข้อมูลนำมาอภิปรายในสภาอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามหลักการสำคัญของนายสุรินทร์ในการหาเสียง คือ การเปิดเวทีปราศรัยหาเสียงมักจะเปิดเวทีปราศรัยหาเสียงที่อำเภอพรหมคีรี อันเป็นบ้านเกิดของตนเอง ถือว่าเป็นการสร้างพลังจากภายใน สร้างขวัญกำลังใจ แล้วช่วยกันฝากเป็นภารกิจให้ชาวพรหมโลก⁸⁹ ช่วยกันเดินทางไปหาญาติๆ ที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ ให้ช่วยลงคะแนนเสียง ถือว่าเป็นการจัดการด้วยญาติ และพรรคพวกภายในบ้านเกิดเมืองนอน ให้หาเสียงเป็นแบบทวีคูณ

ความกล้าหาญจนกลายเป็นดาวสภา คือ นอกเหนือจากการยื่นกระทู้ตามกลไกสภาฯ แล้ว พฤติกรรมการอภิปรายด้วยเนื้อหาสาระที่แสดงให้เห็นถึงความไม่เกรงกลัวอิทธิพลของเผด็จการ เพราะในช่วงนั้นบรรยากาศการเมืองอยู่ในระบบเผด็จการทหาร แต่นายสุรินทร์ฯ พยายามอภิปรายในชั้นแปรญัตติบ้าง การยื่นกระทู้เกี่ยวกับ “งบราชการลับ” ของทหาร และพฤติกรรมของตำรวจที่ออกนอกกฎนอกทางอยู่เสมอๆ เช่น ตัวอย่างการอภิปรายในการพิจารณางบประมาณใน พ.ศ. 2514 ที่แสดงให้เห็นความกล้าหาญของนายสุรินทร์ฯ

⁸⁸ สมทรง นุ่มนวล. 2537: 79

⁸⁹ เป็นนามที่ใช้เรียกขานตามปกติของอำเภอพรหมคีรี

“ ..กระทรวงกลาโหมนี้มันมีแต่งงบประมาณพัฒนา กองทัพ ไม่มียอดเด่นชัดว่าเงินเท่าไร ค่าใช้จ่ายเท่าไร ค่าวัสดุเท่าไร...ผมยอมมีสิทธิอภิปรายเหตุผลเพื่อชี้แจง , ให้สภาทราบว่ามันถึงตั้งงบประมาณกระทรวง กลาโหมในงบประมาณพัฒนากองทัพถึง 200 ล้านบาทเนื่องจากรัฐบาลไม่ให้รายละเอียดใดๆ ในการพิจารณา งบประมาณ....ถ้าเป็นการลับจริงๆ เพื่อความปลอดภัย ของประเทศชาติ ผมว่าทุกคนเห็นด้วยและยอม แต่นี้ มันลับไปหมด แม้แต่ซื้อราวตากผ้าก็ลับกระนั้นหรือ... ผู้แทนปวงชนก็สามารถที่จะรู้ เพราะในกองทัพนั้น มีผู้รักชาติไม่ต้องการให้มีบางคนที่มีอำนาจโกงกิน เงินของชาติ.....ทำให้เราสงสัยว่าทำไมรัฐบาลถึงลับ นักหนา.....”⁹⁰

หลังจากนั้นใน พ.ศ. 2518 นายสุรินทร์ฯ ก็ยังพยายาม ต่อสู้โดยไม่เกรงกลัวอีกครั้งในการตั้งงบประมาณของ กระทรวงกลาโหม ทั้งที่อยู่ในบรรยากาศประชาธิปไตยแต่ยัง เต็มไปด้วยอำนาจเผด็จการก็ตาม

“...ในการโอนเงินราชการลับนี้เท่าที่ปฏิบัติแล้ว ...ทราบว่า พongงบประมาณผ่านสภา คณะรัฐมนตรีก็ลงมติให้จ่าย เป็นงบราชการลับ อย่างปีนี้ 505 ล้านบาทเศษ ให้จ่าย เป็นงบราชการลับ แล้วกระทรวงกลาโหมตัดยอดไปเลย

⁹⁰ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (สมัยวิสามัญ) ครั้งที่ 6/254 วันที่ 13 มกราคม 2514 ในสมทรง นุ่มนวล. 2537: 82

เอาไปฝากไว้ที่ธนาคารทหารไทย ซึ่งในธนาคารทหารไทย
นั้นใครคือผู้ถือหุ้นใหญ่ ใครมีส่วนได้เสียในธนาคารนี้
สภาน่าจะทราบ....”⁹¹

ความโดดเด่นในระบบรัฐสภา และการพยายามยกระดับ
การเมืองที่เน้นความเป็นระบบของพรรคการเมือง ดำเนินการ
ในนามพรรคนี้เองทำให้นายสุรินทร์ฯ ได้รับการยกย่องจาก
นายสวัสดิ์ คำประกอบ ในการอภิปรายรับรัฐธรรมนูญ 2540
ที่ว่า “เป็นคนแรกที่ทำให้พรรคการเมืองไทยเข้มแข็ง”

ในประเด็น **ความใกล้ชิดประชาชน** นั้น ดำเนินการ
หลังจากชนะการเลือกตั้งแล้ว จะใช้วิธีการพบประชาชนมากที่สุด
และใช้วิธีการพบปะประชาชนอย่างเป็นกันเอง และเข้าถึง
อย่างแท้จริง เช่น พบปะประชาชนตามงานวัด, ตามงาน
พิธีกรรมต่างๆ นับว่าเป็นนักการเมืองแบบชาวบ้าน เป็นกันเอง
ทำให้ประชาชนใกล้ชิดและไม่ลี้มประชาชนที่เคยสัมพันธ์กัน
มาตั้งแต่เป็นประชาชนธรรมดาหรือทำหน้าที่ในงานสมาชิก
สภาเทศบาล และนักหนังสือพิมพ์ นายยงยุทธ เลอวิศิษฐ์
เล่าให้ฟังว่า นายสุรินทร์ฯ จะสนิทกับคนมาก และไปมาหาสู่
ทั้งเป็น ส.ส. และช่วงหาเสียงกับพ่อของผม จะสนิทสนมกัน
เป็นพิเศษ พอมีอะไรก็ส่งข่าวกัน ช่วยกัน⁹²

⁹¹ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
(สมัยวิสามัญ) ครั้งที่ 6/254 วันที่ 13 มกราคม 2514 ในสมทรวง
นุ้มนวล. 2537: 83

⁹² นายยงยุทธ เลอวิศิษฐ์. 2548

รูปแบบการหาเสียงนั้น นอกเหนือจากเดินทางหาญาติ และพรรคพวกแล้ว สิ่งที่สำคัญ คือ การเปิดเวทีปราศรัย ชี้แจงนโยบายแนวคิดของตนเอง มีการอภิปรายโจมตีคู่ต่อสู้อย่างไม่เกรงกลัว จน “เป็นแบบฉบับการปราศรัยทางการเมือง” นอกจากนี้ ยังได้ใช้รถติดเครื่องขยายเสียงปราศรัย แต่ก็ไม่คึกคักเหมือนทุกวันนี้ เพราะถนนหนทางยังมีจำนวนน้อย และจำกัด

5. นายสัมพันธ์ ทองสมัคร

เกิดเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2485 อำเภอพรหมคีรี จังหวัด นครศรีธรรมราช⁹³ สโมสรกับผู้ช่วยศาสตราจารย์จันทรา ทองสมัคร รองอธิการบดีสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช มีบุตรธิดา 3 คน

การศึกษา

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดเขาขุนพนม ตำบลบ้านเกาะ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช
- ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนจรัสพิซากร จังหวัด นครศรีธรรมราช
- ประกาศนียบัตรการศึกษา (ป.ก.ศ.) โรงเรียนฝึกหัดครู นครศรีธรรมราช
- ประกาศนียบัตรการศึกษา (ป.ก.ศ. ชั้นสูง) วิทยาลัย ครุนครศรีธรรมราช

⁹³ 50/1 ขอยี่แยกเบญจมาชูทิศ ถนนนคร-นบพิดำ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โทร. 075-356959

- การศึกษาบัณฑิต (ก.ศ.บ.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

การดูงานและฝึกอบรม ประเทศอิสราเอล, อังกฤษ,
ฝรั่งเศส, นอร์เว, สวีเดน, เดนมาร์ก, เยอรมัน, สหรัฐอเมริกา,
จีน, ญี่ปุ่น, ฟิลิปปินส์

ตำแหน่งงานในอดีต

- ครูประจำบาล ครูโรงเรียนเอกชน นักหนังสือพิมพ์
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 11 สมัย

ตำแหน่งด้านการเมือง

- ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

เส้นทางการเรียน - เส้นทางการเมือง

นายสัมพันธ์ฯ เป็นเด็กจากชนบท นักเรียนโรงเรียน
วัดเขาพนม ตำบลบ้านเกาะ อำเภอพรหมคีรี จังหวัด
นครศรีธรรมราช ที่มีความคิดความฝันและก็มีเส้นทางของ
เด็กชนบทที่สามารถผันตนเองเข้าสู่ความสำเร็จบนเส้นทาง
การเรียนรู้ในระบบโรงเรียนและการเรียนรู้ไปกับชีวิตที่เป็นจริง
หรือทำงานไปในขณะที่เรียนไปด้วย เป็นเหมือนบันไดชีวิตที่ใช้
การเรียนเป็นเส้นทางการเลื่อนชั้นทางสังคมและทางการเมือง
เช่นเมื่อเด็กชายสัมพันธ์ เรียนชั้นประถม ครูใหญ่เคยถามว่า
อยากจะเป็นอะไรเมื่อโตขึ้น เขาตอบว่าอยากจะเป็นนายอำเภอ
เมื่อเด็กชายสัมพันธ์ เรียนจบชั้นประถมปีที่ 4 เขาไม่ได้เรียนต่อ
เนื่องจากพ่อแม่ทำสวน ทำนา อยากให้อยู่บ้านทำอาชีพนี้ซึ่ง

เป็นมรดกตกทอด ในขณะที่พี่ชายทั้ง 4 คนได้เรียนหนังสือกันหมด ส่วนเด็กชายสัมพันธ์ฯ น้องสุดท้องต้องช่วยพ่อแม่ทำงานเจริญรอยตามบรรพบุรุษ ทำไร่ ทำสวน กรีดยาง เพราะสภาวะเศรษฐกิจค่อนข้างตกต่ำมากและในช่วงที่เรียนจบชั้นประถมปีที่ 4 นั้น บิดาจึงให้หยุดเรียน ทั้งๆ ที่ใฝ่อยากจะเรียนต่อ แต่เมื่อพ่อให้หยุดก็หยุดเรียน เข้าใจเอาเองว่าพ่อแม่คงไม่สะดวกที่จะส่งให้เรียนแล้ว ในช่วงระยะเวลาที่ เด็กชายสัมพันธ์ ทองสมัคร หยุดเรียน 3 ปี กลับกลายเป็นการสั่งสมประสบการณ์ต่างๆ⁹⁴ เป็นกำไรของชีวิต ทำให้เขาได้รู้วิถีชีวิตของชาวบ้าน ทำให้เกิดความคิดในเรื่องการเรียนการสอน ควรจะปล่อยให้เขาหาประสบการณ์ด้วยตัวเอง ให้มีแหล่งความรู้ของชุมชน ส่งเสริมให้มีปราชญ์ของท้องถิ่นและเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน เด็กในปัจจุบันควรจะรู้ท้องถิ่น ดังนั้น แหล่งความรู้ของท้องถิ่นต้องมีบทบาทอย่างมาก จากนั้นบิดาของเด็กชายสัมพันธ์ฯ ได้ส่งมาเรียนที่โรงเรียนจรัสพิชชากรณที่นครศรีธรรมราช ตอนนั้น อายุจวนจะ 15 ปีแล้ว ก็ได้มูมานะเรียนจนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6⁹⁵ ระหว่างที่เรียนได้ทำกิจกรรมโต้วาที ได้คะแนนดีเยี่ยมระหว่างเรียน ได้เป็นประธานสภานักเรียน และด้วยความคิดที่ว่า “การเรียนไม่มีที่สิ้นสุด” ก็ได้รับการ

⁹⁴ เขาไปสนุกสนาน เช่น ดูหนังตะลุง มโนห์รา ขณะเดียวกัน ก็ประกอบอาชีพไปด้วย เทียวสนุกสนาน เลี้ยงไก่ชน กัดปลา นิยมชมชอบนักเลงท้องถิ่น

⁹⁵ ได้สอบผ่านชั้นไปอีก 1 ปี

คัดเลือกให้ไปเรียนวิทยาลัยครูสงขลา 2 ปี โดยไม่ต้องสอบเข้าเรียน แล้วไปศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แม้กระทั่งหลังจากประสบความสำเร็จทางการเมือง คือ ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงฯ ตามลำดับ แต่นายสัมพันธฯ เชื่อเรื่องการศึกษายังยังไม่ลดจากการศึกษาเล่าเรียน ได้สมัครเข้าเรียนและสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาโท ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จากนั้นใน พ.ศ. 2545 ก็สมัครเข้าเรียนในระดับปริญญาเอกที่โครงการดุขฎิบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ สาขาสังคมวิทยา ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เมื่อเรียนจบได้เป็นครูประถมศึกษามรรจุในปี 2510 ที่โรงเรียนวัดคันธมาลี อำเภอรัตนพิบูลย์ โรงเรียนอยู่ในถิ่นทุรกันดารมาก เป็นครูอยู่ไม่ถึงปีก็ย้าย ตอนนั้นสอนเด็กแล้วรู้สึกผูกพันชอบเด็กมาก จับเด็กอาบน้ำเพราะสอนเด็กเล็กอยากให้รู้เหมือนคนอื่นเขา การเป็นครูอนุบาลและครูประถมได้อะไรมาก เราอย่าเข้าใจว่าเด็กคือผู้ใหญ่ตัวเล็ก เด็กคือคนที่อยากรู้อยากเห็น เห็นโลกน่าพิสมัยแปลกสำหรับเขา เป็นเรื่องใหม่ตื่นเต้นกระตือรือร้น ถ้าเรามีเมตตาต่อเด็กจิตถึงกันได้ เป็นครูอยู่เกือบปีย้ายไปอยู่โรงเรียนวัดเทพมงคลใกล้เข้ามาหน่อย และเที่ยวปราศรัย ขณะเป็นครู ช่วยหาเสียงให้พรรคประชาธิปัตย์ ตอนนั้นอายุประมาณ 26 ปี”.

ในการเข้าสู่การเมืองนั้น หลังจากเป็นบุคคลที่ติดสอยห้อยตามนายสุรินทร์ฯ มาตลอด ทั้งการช่วยปราศรัย และ

ช่วยเหลือต่างๆ เมื่อคราวสมัครรับเลือกตั้ง 20 มีนาคม 2518 มีการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งลงสมัครที่นครศรีธรรมราช ในนามของพรรคประชาธิปัตย์นั้น นายสุรินทร์ฯ ได้มอบหมายให้นายสัมพันธ์ฯ เป็นคนไปติดต่อบุคคลที่คิดว่าเหมาะสมลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยเฉพาะกรณีให้ไปเรียนเชิญอธิการบดีวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชมาลงสมัครรับเลือกตั้ง แต่นายสัมพันธ์ฯ ขับรถไปเพียงกึ่งทางหรือบ้านตาลแล้วกลับมารายงานให้นายสุรินทร์ฯ ทราบว่าอธิการบดีฯ ปฏิเสธ ในที่สุดถูกมอบหมายให้ลงสมัครรับเลือกตั้ง “มิ่งลงแทน”⁹⁶ ในที่สุดนายสัมพันธ์ฯ ลงสมัครรับเลือกตั้งและได้เป็นผู้แทนสมปรรธนาจากนั้นก็กลายเป็นแกนนำและบุคคลสำคัญของพรรคประชาธิปัตย์ในนครศรีธรรมราช ภาคใต้และของพรรคฯ ในการขยายฐานไปสู่ภาคใต้และการจรรโลงประชาธิปัตย์ในนครศรีธรรมราช

กระบวนการหาเสียง

นายสัมพันธ์ ทองสมัคร จะเป็นนักการเมืองที่คิดตลอดเวลาที่จะไปหาเสียง ทุกอย่างต้องเป็นคะแนนเสียง⁹⁷ การปฏิบัติงานทางการเมืองนั้นนับว่าเป็นแบบฉบับของผู้มีประสบการณ์ทางการเมืองสูงมากคนหนึ่งของนักการเมืองถิ่นไทย ในปัจจุบันเป็นนักการเมืองที่มีความตั้งใจสูงและไม่ไว้วางใจระบบราชการ จึงเชื่อตนเองมาก โดยเฉพาะการทำโครงการพัฒนาของงบประมาณเพื่อพัฒนาเขตเลือกตั้งต้องทำเอง ไม่คอยข้าราชการ

⁹⁶ ณัฐวุฒิ ภารพบ. 2548

⁹⁷ ณัฐวุฒิ ภารพบ. 2548

เพราะล้าช้า ช่วยเหลือชาวบ้านไม่ได้ การปฏิบัติงานเช่นนี้จะลงมือปฏิบัติเอง เช่น การเสนอโครงการถนนก็จะลงมือแมนกระทั้งสำรวจและไปวัดด้วยตนเอง ดังนั้น จึงมีกลวิธีที่แยบยล ชับซ้อน และกล้าหาญ จนได้ชื่อว่าเป็น “หมอผี” คือลักษณะนามหรือฉายาของนักการเมืองที่ทำนายทายทักบุคคลในแวดวงการเมือง ในการเมืองยุคการสร้างประชาธิปไตย เพราะมีความสามารถในการบอกเหตุการณ์ต่างๆ ได้ล่วงหน้า แล้วค่อนข้างตรงไปตามที่นายสัมพันธฯ พูด เช่น บอกว่าไฟใต้ตาของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นว่า เป็นกาลกิณี หากให้ฟันก็ต้องตัดไฟทิ้ง ในที่สุดพลเอกชาติชายฯ ดำเนินการ ทั้งนี้เพราะในช่วงหลังนี้ว่างจากงานในตำแหน่งการเมืองและมีประสบการณ์การเมืองจนเป็นที่ยอมรับด้วยลีลาการปราศรัยหาเสียงโจมตี ดุดัน มีลีลาเร้าใจน่าฟัง ถอดแบบฉบับมาจากนายไสว สวัสดิสาร และนายสุรินทร์ มาศดิตถ์ จะได้เป็นบุคคลสำคัญในการปราศรัยหาเสียงเสมอๆ

การมีเทคนิคในการดึงคน ผูกมัดใจคน ด้วยการแสดงให้เห็นว่าให้ความสำคัญ ต้องทำตนหรือพยายามแสดงให้เห็นว่าคนที่ทักทายด้วยนั้นเป็นกันเอง จึงต้องแสดงหรือพูดให้เห็นว่ารู้จักคนถึงพ่อ ถึงแม่ของคนๆ นั้นให้ได้ แล้วค่อยๆ ขยายออกไปตามพื้นที่ต่างๆ กลวิธีแบบนี้จะได้หัวคะแนนเต็มพื้นที่ เช่น มีคราวหนึ่งเวลากลางคืนมีประชาชนแถบสี่แยกหิน อำเภอลิชลขั้บรถมอเตอร์ไซด์ตัดหน้า จึงถอยรถกลับมาแล้วด่า ทำทนายการขั้บรถ แต่คนๆ นั้นสวัสดิ พิพัฒน์ นายสัมพันธฯ ก็ทักตอบว่า

“พ่อมึงบายดีหรือ” แล้วพูดต่อว่า “นี่ถ้าไม่ใช่มึงกูชนตายแล้ว”⁹⁸ เหล่านี้คือโอไหวพริบในการปฏิสัมพันธ์ในการใช้กลวิธีกับคนในพื้นที่ที่จะมัดใจให้เกิดผลทางการเมือง

การปราศรัยหาเสียง นั้นมีหลักการประการสำคัญ คือ “ห้ามชมคู่ต่อสู้ให้ใครฟังบนเวที”⁹⁹ จะเป็นหลักการสำคัญของ นายสัมพันธฯ และเป็นแนวที่เขาถนัด ดังนั้น บนเวทีจึงดูเด็ด ในช่วงหลังประมาณทศวรรษ 2520 เป็นต้นมา นายสัมพันธฯ พยายามสร้างศัตรูทางการเมืองไว้เป็นเครื่องมือหรือสร้างเรื่อง (story) ไว้ใช้ในการปราศรัยหาเสียงอยู่เสมอๆ บางช่วงใช้ ทหารหรือเผด็จการ ตำรวจ เหมือนเช่นที่นายสุรินทร์ฯ ได้ทำไว้ ส่วนในช่วงเวลาทศวรรษดังกล่าวได้ใช้คู่ต่อสู้ทางการเมือง คือ “กลุ่มตระกูลเกตุชาติ” ซึ่งเป็นกลุ่มตระกูลที่สังคมนครศรีธรรมราช ยอมรับว่ามีอิทธิพลและยึดครองตำแหน่งนักรบเมืองทองถิ่นไว้อย่างเหนียวแน่นทั้งสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครศรีธรรมราช และเทศบาลนคร นครศรีธรรมราชมาตั้งแต่ ต้นทศวรรษ 2520 และพยายามจะแข่งขันกับพรรคประชาธิปไตย ในระดับชาติเสมอๆ มา นายสัมพันธฯ จึงใช้โอกาสนี้เป็น เรื่องราวสำหรับปราศรัยหรืออภิปรายโจมตี หรือการต่อสู้กับ นายชำนาญ นายวิทยา นายสุธรรม จากพรรคก้าวหน้า พรรคพลังธรรม หรือคู่แข่ง “สามเสือในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง”

⁹⁸ อนุรักษ์ ภารพ. 2548

⁹⁹ อนุรักษ์ ภารพ. 2548

นายสัมพันธ์ ไม่เกรงกลัวที่จะอภิปรายปราศรัยตีตราว่าบุคคลเหล่านี้ คือ “คอมมิวนิสต์” หรือ “พวกคิดล้มล้างในหลวง” หรือ “พวกล้มล้างประชาธิปไตย”¹⁰⁰ เป็นต้น นายสัมพันธ์ฯ จะใช้ปัญหาเชิงพฤติกรรมของคู่ต่อสู้มาเป็นเป้าในการโจมตี ซึ่งสามารถหยิบยกมาเป็นเรื่องเล่า (story telling) บนเวทีปราศรัยทางการเมืองได้อย่างมีรสชาติ ดังนั้น กระบวนการปราศรัยสามารถแสดงให้เห็นว่าไม่กลัว กล้าหาญ แจกเช่นต้องมีประเด็นปัญหา แล้วสามารถพิสูจน์ฝีมือของบุคคล การสร้างเรื่องราวความไม่ดี ความไม่ถูกต้องของคู่ต่อสู้หรือบุคคลที่ไม่ใช่ฝ่ายของนายสัมพันธ์ฯ แล้วนำมาใช้เวลาปราศรัยทางการเมืองบนเวทีการเมือง “หากบุคคลใดที่เป็นหรือในการอภิปรายหรือคู่แข่งทางการเมืองมีแผล หรือความผิดหรือบกพร่องเพียง 50% แต่จะถูกอภิปรายให้เห็นถึงความผิดพลาด 80%”¹⁰¹ เช่นนั้น ลีลาและเรื่องราวจึงเป็นเรื่องราวที่ประชาชนนครศรีธรรมราชนิยมชมชอบ และเป็นการพิสูจน์ซ้ำให้เห็นเป็นบุคลิกทางการเมืองของพรรคประชาธิปไตยที่อยู่ในความนิยมชมชอบของประชาชน

การใกล้ชิดสนิทสนมกับวัดหรือพระสงฆ์เกือบทุกๆ วัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระภิกษุที่มีลักษณะเป็นที่ศรัทธาของประชาชนหรือมีคุณลักษณะพิเศษ เช่น มีบารมีมากๆ ก็จะมีความคุ้นเคยในการไปเยี่ยมนมัสการอยู่เสมอๆ และสามารถ

¹⁰⁰ ณัฐวุฒิ ภารพบ. 2548

¹⁰¹ ณัฐวุฒิ ภารพบ. 2548

ใช้ข้าราชการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช¹⁰² เป็นตัวเชื่อมโยงในการร่วมกิจกรรมอย่างใกล้ชิด มีความสัมพันธ์ที่ดีเป็นพิเศษใช้พระสงฆ์เป็นกลไกการหาเสียง อย่างพ่อนานจบ ตาบลท่าเรือ หลวงพ่อวัดท่าวราชบุรี หลวงพ่อสงบ วัดนางพระยา หรือพระรูปอื่นๆ หรือมีกลวิธีในการอ้างอิงเอา ศรัทธาของประชาชน คือ การทูลเชิญสมเด็จพระสังฆราชให้เสด็จไปประทับที่วัดเขาขุนพนมเมื่อประมาณ พ.ศ. 2541 โดยสามารถดำเนินการเองทั้งๆ ที่เป็นนักการเมืองธรรมดา หรือไม่มีตำแหน่งในฝ่ายบริหารก็ตาม

การเป็นนักการเมืองที่สร้างคุณูปการทางการเมืองด้วยการพัฒนาแต่ไม่ได้รับการสรรเสริญ เช่น ถูกกล่าวหาว่าขายให้สุราษฎร์ธานี เพราะไม่พยายามรวมแนวคิดของนักการเมืองแต่ละคนมาสร้างเมืองหรือยุทธศาสตร์ของเมือง จนมีคนมีความพยายามโจมตีกล่าวว่า “พูดห้อย ไม่ทำไหร่ ขวัญใจคนคอน”¹⁰³ แต่ข้อเท็จจริงแล้วในส่วนบทบาททางการเมืองนั้น นายสัมพันธ์ฯ ได้สร้างวิทยาลัยระดับอาชีวศึกษาขึ้นเป็นจำนวนมากในจังหวัดนครศรีธรรมราช ช่วงเวลาที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เช่น วิทยาลัยการอาชีพ

¹⁰² เป็นส่วนราชการภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่แทนกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงกรมการศาสนา ก่อนปฏิรูประบบราชการในสมัยหลัง พ.ศ. 2542

¹⁰³ จากการสนทนากลุ่มย่อย และยืนยันจากการกล่าวถึงโดยนายสมเกียรติ เพชรแก้วนา. 2548

ลิขิต วิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช วิทยาลัยการอาชีพ
หัวไทร วิทยาลัยช่างศิลปพรหมคีรี วิทยาลัยการต่อเรือปากพนัง
วิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช ศูนย์วิทยาศาสตร์
จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเยี่ยมเยียนประชาชนในเขตพื้นที่เลือกตั้งในวันหยุด
จะเป็นอีกแบบฉบับหนึ่งที่ถ่ายทอดมาจากนายสุรินทร์ มาศดิตถ์
ให้ความสำคัญกับการลงพื้นที่และจัดตั้งคนของตนเองใน
แต่ละเขตพื้นที่เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับประชาชน แม้ว่าจะ
จะเป็นนักการเมืองผู้ใหญ่ และมีฐานะคະแนนเสียงแน่นอนหา
ก็ตาม แต่จะไม่ทอดทิ้งพื้นที่เลือกตั้ง

การหาเสียงในยุคจรรโลงประชาธิปไตย จรรโลง
ประชาธิปไตย ของนายสัมพันธ์ ทองสมัคร เป็นแบบทำ
ผลงานการพัฒนา และสร้างกลไกเพื่อตอกย้ำความเป็น
ประชาธิปไตย ให้ประชาชน ชำราชการเป็นผู้อยู่ในเครือข่าย
ของนายสัมพันธ์ฯ และพรรคประชาธิปัตย์ โดยกลไกเดิมยังใช้
ตลอดเวลา เช่น เรื่องความใกล้ชิดกับวัดวาอาราม แต่เพิ่ม
กลวิธีและประยุกต์ประสบการณ์ให้ตนเองและผู้สมัครหน้าใหม่
หรือนักการเมืองใหม่ๆ ได้เรียนรู้ โดยแต่มีหลักการสำคัญ
ที่ทุกคนต้องใช้และเป็นสูตรการหาเสียง คือ “ปล่อยให้หัวคะแนน
ของเราไปกินเพื่อนให้อ้วนก่อน แล้วค่อยดึงมาก่อนเลือก”
หมายถึง วันสมัครรับเลือกตั้งทำให้เสียงตก แล้วค่อยๆ ดิขึ้น
ดิขึ้นเรื่อยๆ จนวันสุดท้ายให้ดีที่สุด” เพราะมีเหตุผลว่าคะแนน
เสียงดีในช่วงแรกไม่มีคะแนนในวันเลือกตั้ง เพราะจะถูก
คู่แข่งสู้แก้เกมส์ ดังนั้นคนของพรรคประชาธิปัตย์ก็ไม่ต้องสนใจ

ให้มาก ปล่อยให้คู่ต่อสู้หลงทาง แล้วคอยหากลวิธีดึงกลับ ผสมผสานกับการปราศรัยใหญ่จะดึงคะแนนเสียงแล้วเข้า คูหาเลย คะแนนจะไม่ผันแปร

มีความสามารถในการใช้ทรัพยากรของราชการในการ หาเสียง และปิดการที่ประชาชนจะมาขอรับความช่วยเหลือซ้ำ หรือป้องกันการสร้างให้ตนเองเป็นผู้ให้อุปถัมภ์ แล้วจะต้อง ดูแลประชาชนอย่างไม่รู้จบ เช่น การแปรญัตติงบประมาณ ทำโครงการสร้างถนนในชนบทที่เชื่อมต่อระหว่างตำบล หมู่บ้าน แล้วขึ้นป้ายประกาศว่าเป็นถนนที่มาจากงบประมาณแปรญัตติ ของนายสัมพันธุ์ ลงในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 1 จนประชาชน ชื่นชอบมาก สร้างเส้นทางการคมนาคมที่ดีจนเป็นที่กล่าว อ่างอิงประชาชนในเขตเลือกตั้งอื่นๆ ให้ ส.ส. ของตนทำ ผลงานการพัฒนาเหมือนนายสัมพันธุ์ ทองสมัคร หรือกรณี ในช่วงพายุพอเรสต์ พัดทำลายเรือกสวนไร่นา บ้านเรือน ประชาชนชาวอำเภอท่าศาลา และบางส่วนอำเภอเมือง ที่เป็น พื้นที่เลือกตั้งโดยตรงของนายสัมพันธุ์ สามารถดึงเอากรม กองต่างๆ ในกระทรวงศึกษาธิการมาเดินเยี่ยมเยียนประชาชน ในบ้านต่างๆ โดยแจกงบประมาณ และสิ่งของ เพียงแต่สร้าง กลวิธีไม่ให้ถูกชาวบ้านที่จะขอเพิ่มเกิดขึ้นอีกในอนาคตหรือ ชุมชนอื่นๆ ขอเงิน สิ่งของ จึงบอกว่า ไม่ใช่เงินของตนเอง แต่เป็นของกระทรวง¹⁰⁴

¹⁰⁴ ณัฐวดี การพบ. 2548

การช่วยผู้ปกครองฝากเด็กนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับอาชีวะ ซึ่งนายสัมพันธ์ทองสมัคร จะนิยมมาก ไม่ถือว่าเป็นภาระที่หนักใจ หากมาฝากให้เข้าเรียน 100 คน ก็จะต้องได้ เพราะฉะนั้นในแต่ละปีจะมีผู้ปกครองมาฝากกันมาก จึงต้องมีการสร้างผู้บริหารโรงเรียนและวิทยาลัยฯที่เป็นคนของตนเอง โดยการดูแลเรื่องการแต่งตั้งโยกย้ายให้มีความก้าวหน้า ในที่สุดผู้บริหารโรงเรียน วิทยาลัยจำนวนมากๆ เป็นบุคคลที่อยู่ในอาณัติของนายสัมพันธ์ฯ ทำให้คะแนนเสียงได้ทั้งสองด้านคือ ผู้ปกครองที่มีสายญาติในชุมชนต่างๆ ก็จะไปช่วยเหลือคะแนนเสียงในช่วงการรณรงค์หาเสียง และเป็นกลไกในการเมือง การลงพื้นที่เยี่ยมประชาชน อย่างไรก็ตาม ในการหาเสียงโดยใช้การฝากเด็กนี้จะไม่ยากสำหรับนายสัมพันธ์ฯ เพราะมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้บริหารโรงเรียน- สถาบันการศึกษาต่างๆ ในฐานะที่เป็นศิษย์เก่ามาจากโรงเรียนฝึกหัดครูหรือวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชมาด้วยกัน ความเป็นศิษย์เก่าของวิทยาลัยครูฯ นี้เองจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ทางโครงสร้างและระบบสังคมของพรรคพวกผู้บริหารโรงเรียนที่มาจากความเป็นศิษย์เก่าร่วมกัน เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งมากที่นายสัมพันธ์ฯ ได้ใช้ทางการเมืองพร้อมกับบารมีจากที่เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษามานาน ได้ดูแลการย้ายโรงเรียนของเพื่อนครู การเลื่อนตำแหน่งต่างๆ ก็เป็นความสัมพันธ์ที่ดึงมาใช้ในโลกการหาเสียง

นายสัมพันธฯ จะมีอุปนิสัยที่รักประชาชน จริงใจกับประชาชนมากๆ เป็นปากเสียงแทนประชาชนที่เดือดร้อนหรือทำตัวเป็นเดือดเป็นร้อน หรือเป็นเดือดเป็นแค้น เมื่อประชาชนเดือดร้อน ผิดถูกไม่เกี่ยว จะหาทางช่วยไม่ทางตรงก็ทางอ้อม¹⁰⁵ เช่น การต่อสู้กับการเวนคืนที่ดินแถบตำบลไทยบุรี ตำบลหัวตะพาน อำเภอท่าศาลา สร้างมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่กว่า 10,000 ไร่ ทำให้ประชาชนเดือดร้อนจำนวนมาก จึงพยายามเป็นกลไกเชื่อมในการแก้ไขปัญหาให้ประชาชนในบริเวณนั้นอย่างจริงจัง จนสามารถสร้างมหาวิทยาลัยฯ ได้ แต่ในที่สุดถูกตีตราว่านำประชาชนต่อต้านการสร้างมหาวิทยาลัย

การแสดงตนว่ามีความใกล้ชิดกับพระบรมวงศานุวงศ์ และสถาบันสูงของสังคมไทย เช่น สมเด็จพระสังฆราช เป็นต้น โดยเฉพาะในช่วงดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีความใกล้ชิดกับสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามราชกุมารี ในการจัดสร้างหอสมุดเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สามารถทูลเชิญให้สมเด็จพระเทพฯ เสด็จเยี่ยมเข้าในการประพาสกระทรวงศึกษาธิการ ในขณะที่ นายสัมพันธฯ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และ ทูลเชิญเสด็จดำเนินกิจกรรมนครศรีธรรมราช ที่นายสัมพันธฯ ริเริ่มการสร้างไว้ที่บ้านเกิด อำเภอพรหมคีรี จนเป็นที่ถกกัน

¹⁰⁵ ณัฐวุฒิ ภารพบ. 2548

ในหมู่สังคมชาวนครศรีธรรมราชว่าเป็น “พระดำหนัก” หรือ “เรือนรับรองเมืองนครศรีธรรมราช” เพราะมีการแจกเอกสารทางราชการโจมตีในเมืองนครฯ อยู่เสมอๆ ว่า สำนักพระบรมราชวังอนุญาตให้ใช้เป็นเพียงเรือนรับรอง จนทำให้นายสัมพันธ์ฯ ถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจในสภาผู้แทนราษฎรโดยนายสมัคร สุนทรเวช มาแล้ว นอกจากนั้นการอภิปรายบนเวทีปราศรัยเพื่อหาเสียงจะมีกลวิธีหลบเลี่ยงในการอภิปรายที่บ่งบอกให้เห็นว่าตนเองมีความใกล้ชิดกับสมเด็จพระเทพฯ ได้อย่างน่าชื่นชมและไม่ถูกข้อหาจบบ้างหรืออ้างอิงเบื้องสูงแต่ประการใด จนเป็นที่ยอมรับในระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนด้วยกันเอง เช่นนายพิเชษฐ์ พันธ์วิชาติกุล ได้กล่าวว่า “คุณสัมพันธ์ฯ พูดเกี่ยวกับวังนำฟัง คนชอบฟังแก แกมีวิธีนำเสนอ แล้วหาทางเอาผิดแกยาก แกเก่งจริง”¹⁰⁶ นอกจากนี้ มีกระบวนการดำเนินงานจนสามารถทูลเชิญสมเด็จพระสังฆราช เสด็จไปประทับที่วัดเขาขุนพนม อันเป็นวัดที่บ้านเกิด จนสามารถสร้างการยอมรับจากประชาชนโดยทั่วไป ถึงความสามารถในการเชื่อมต่อกับสถาบันระดับสูงของประเทศ

¹⁰⁶ พิเชษฐ์ พันธ์วิชาติกุล รองหัวหน้าพรรคฯ. ส.ส.จังหวัดกระบี่ พูดคุยกับผู้วิจัยในคราวพรรคประชาธิปัตย์ปราศรัยใหญ่ที่สนามหน้าเมือง ช่วง พ.ศ. 2546

6. นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ

เกิด	วันที่ 28 ตุลาคม 2492
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ปี 2515 ปริญญาโท มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา ปี 2518 ปริญญาเอก มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา ปี 2525 โดยรับทุนของมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์
ทำงาน	เลขานุการประธานสภาผู้แทน- ราษฎร ปี 2539 - 2531 ผช.เลขานุการ รมว.กระทรวง- มหาดไทย ปี 2531 - 2534 รมช. กระทรวงการต่างประเทศ ปี 2535 - 2538 รมว.กระทรวงการต่างประเทศ ปี 2540 - 2544
ที่อยู่สำหรับติดต่อ	67 ถนนเศรษฐศิริ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทรศัพท์ 0-2270-0036 โทรสาร 0-2279-6086

เส้นทางการเมือง

หลังจากสำเร็จปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด
ดร.สุรินทร์ฯ เป็นอาจารย์สอนหนังสือคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์ เมื่อผิดหวังไม่ได้เป็นนายอำเภอ ตอนก่อนจะเรียนจบปริญญาเอก และเคยมีโอกาสดำเนินงานกับท่านอดีตนายกรัฐมนตรี นายอานันท์ ปันยารชุน ซึ่งสมัยนั้นท่านเป็นปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เคยชวนให้ทำงานด้วยกันที่กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งทางกระทรวงอยากจะได้ผู้รู้เรื่องตะวันออกกลางทั้งภาษาและวัฒนธรรมมาร่วมงาน ท่านอานันท์ได้ชักชวนให้ทำงานที่กระทรวงต่างประเทศ ซึ่งตอนนั้นกำลังจะตัดสินใจตามอยู่แล้ว เพียงแต่ปลัดอานันท์ฯ สมัยนั้นได้บอกว่าจะมาเป็นข้าราชการกระทรวงนี้ ถ้าเมียไม่รวยอย่ามานะ โดยท่านให้เหตุผลว่าท่านเป็นทูตมาหลายประเทศก็ต้องอาศัยทรัพย์สินภรรยาตลอด ลำพังเงินเดือนตัวเองคงไปไม่รอด แม้ท่านจะกล่าวยิ้มๆ ในภายหลังว่าท่านพูดเล่น ผมยังรู้สึกว่ามันแหละคือความเป็นจริง ทำให้ตัดสินใจไม่มารับราชการที่กระทรวงต่างประเทศ จึงไปเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามสัญญาที่มีเงื่อนไขผูกพันกับมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ พร้อมๆ กับเป็นคอลัมนิสต์เขียนบทความภาษาอังกฤษวิพากษ์วิจารณ์การบริหารการเมืองในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น และ บางกอกโพสต์

ในปี 2529 นายชวน หลีกภัย เป็นรองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ มาชวนให้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนักการเมือง หากสนใจที่รับใช้ประชาชนอย่างถึงตัวจริงๆ และแนะนำว่าการเป็นนักการเมืองจะสามารถทำได้ และช่วยเหลือชาวบ้านได้เป็นอย่างดีในฐานะเป็นผู้แทน จึงตัดสินใจลงสมัคร ส.ส. ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน พ.ศ. 2529 ในนามพรรค

ประชาธิปไตย และสามารถชนะเลิศเลือกตั้งได้เข้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังนำมาเป็นที่หนึ่งของเขตเลือกตั้ง และจังหวัดนครศรีธรรมราชมาตลอด และยังเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นที่โปรดปรานของนายชวน หลีกภัยเสมอมาจนปัจจุบัน และมีบทบาทในฐานะนักการเมืองชั้นแนวหน้าของการเมืองไทยของพรรคประชาธิปัตย์ จนได้รับการคัดเลือกให้เป็นกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์เสมอมา

กระบวนการหาเสียงเลือกตั้ง

การหาเสียงนั้นจะเข้าหาผู้นำชุมชนหมู่บ้าน หรือผู้นำทางศาสนาอิสลาม โดยวิธีการจัดตั้งหัวคะแนนคนในหมู่บ้านของแต่ละพื้นที่เป็นหัวคะแนน การหาเสียงโดยการออกแนะนำตัวเองพบปะพูดคุยกับชาวบ้านในพื้นที่ตามสถานที่ต่างๆ ว่าประชาชนมีปัญหาอะไรบ้าง มีความเป็นอยู่กันอย่างไร มีความเดือดร้อนต้องการให้ช่วยเหลืออย่างไร เมื่อได้ข้อมูลต่างๆ แล้ว ยังต้องศึกษาข้อมูลของผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามว่ามีนโยบายกลยุทธ์ในการหาเสียงอย่างไร มีจุดเสีย จุดด้อย และจุดเด่นอย่างไร เมื่อได้ข้อมูลเหล่านั้นแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์และประเมินผลของตนเองและฝ่ายตรงข้าม เพื่อปรับกลยุทธ์ในการหาเสียงให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน เพื่อจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง และอีกวิธีการหนึ่งคือ การบริจาคเงินตามโรงเรียนมัธยม และตามสถานศึกษาต่างๆ และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

จุดเด่นของ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ ในการสร้างความนิยมให้เกิดขึ้นนายสุรินทร์ คือ **ประการแรก** การเป็นนักการเมือง

ที่มีความรู้สูงในระดับปริญญาเอก ซึ่งเป็นที่สอดคล้องกับค่านิยม
 ของประชาชนนครศรีธรรมราชที่มีค่านิยมการศึกษาเล่าเรียน
 ในช่วงการหาเสียงช่วงแรกๆ ใน พ.ศ. 2529 จึงพยายาม
 แสดงให้ประชาชนได้ทราบว่า เป็นบุคคลที่เรียนเก่ง ได้รับทุน
 ตั้งแต่ปริญญาตรี ทุนปริญญาโท และปริญญาเอกมาตลอด
 โดยสำเร็จการเรียนในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก ฝึกงานใน
 รัฐสภาอเมริกา มีประสบการณ์ในการอยู่ในทีมการหาเสียง
 ของผู้สมัครรองประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา หลังสำเร็จการ
 ศึกษาแล้วก็กลับมาเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของ
 ประเทศเหล่านี้ คือ ประสบการณ์ที่สอดคล้องกับค่านิยมของ
 ประชาชน แม้ว่าจะมีจุดอ่อนตรงที่เป็นมุสลิม เพราะเป็น
 เขตเลือกตั้งสำคัญที่เป็นศูนย์กลางศาสนาพุทธ อันมืองค์
 พระบรมธาตุดำรงอยู่ก็ตาม แต่ ดร.สุรินทร์ฯ ก็แสดงให้เห็นว่า
 ไม่มีความแตกต่างในหมู่ประชาชนชาวพุทธ ซึ่งเข้าร่วม
 กิจกรรมได้อย่างไม่แตกแยก และสร้างคะแนนนิยมในหมู่
 มุสลิมได้สูงมาก ซึ่งยอมรับในความเป็นศาสนิกเดียวกันอยู่แล้ว
 จึงสามารถใช้กลไกศาสนาและญาติมาช่วย พร้อมๆ กับ
 สามารถใช้กลไกของหัวคะแนนหรือบุคคลที่มีความนิยมพรรค
 ประชาธิปัตย์ ที่มีนายสุรินทร์ มาศดิตถ์ และนายสัมพันธ์
 ทองสมัคร สร้างฐานการเมืองไว้อย่างค่อนข้างมั่นคงแล้ว ทำให้
 ดร.สุรินทร์ฯ จึงได้รับคะแนนเลือกตั้งสูงสุดของเขตเลือกตั้ง
 และในจังหวัดนครศรีธรรมราชทุกครั้ง **ประการที่สอง** การ
 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มต่างๆ ทั้งกลุ่มอิสลาม กลุ่ม
 ข้าราชการ ซึ่งเป็นคนชั้นกลาง แม้ว่าจะไม่เป็นอุปถัมภ์แก่
 ข้าราชการก็ตาม แต่ก็สร้างความประทับใจในฐานะเป็นคนเก่ง

ของจังหวัด ในช่วงแรกของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็แจกทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่คุ้นเคยในการพัฒนาคน **ประการที่สาม** การเป็นชาติตระกูลของผู้นำทางศาสนาอิสลามในนครศรีธรรมราช คือ การเป็นบุตรของโต๊ะครู เป็นคนอิสลามของจังหวัด นครศรีธรรมราช เป็นเจ้าของโรงเรียนปอเนาะ ที่รู้จักในนาม “ปอเนาะบ้านตาล” ที่มีอายุกว่า 60 ปี ซึ่งผู้ปกครองที่เป็นมุสลิมนิยมส่งบุตรหลานมาศึกษาที่โรงเรียนแห่งนี้ การเป็นบุตรโต๊ะครูที่เป็นเจ้าของสำนักการศึกษาทางศาสนา ทำให้มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับผู้นำศาสนาได้เกือบทุกมัสยิด **ประการที่สี่** การเป็นศิษย์เก่าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครศรีธรรมราช เช่น มัธยมศึกษาที่โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช และโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ทำให้มีพรรคพวกในสายของศิษย์เก่าจำนวนมาก และได้ใช้ความเป็นสายศิษย์เก่าเป็นเครือข่ายในการหาเสียงได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม แม่นว่าจะมีบทบาทมากในการเมืองระหว่างประเทศ แต่ภาพลักษณ์ในช่วงหลังๆ คือ การที่ถูกตีตราว่าเป็นนักการเมืองที่ไม่ลงพื้นที่ ทั้งพื้นที่ ไม่สัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่เขตเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรค จึงเป็นจุดอ่อนของทีม ไม่ค่อยจะเข้าร่วมกิจกรรมของพรรคฯ ในพื้นที่นครศรีธรรมราช¹⁰⁷ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่สมาชิก

¹⁰⁷ การอธิบายพฤติกรรมนี้ ผู้วิจัยได้รับจากการพูดคุยกับสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์. 2548. ธีรัฐวุฒิ ภาารพ. 2548. อนันต์ คลังจันทร์. 2549

พรรคคนสำคัญๆ ในนครศรีธรรมราชยังวิพากษ์วิจารณ์ พฤติกรรมการไม่ให้ความสนใจกับประชาชนและพื้นที่ “มาเอาสิทธิ์ความเป็นผู้แทนนครฯ ในนามประชาธิปไตย แล้วอ้างว่าไปทำงานระดับชาติ เดินทางปราศรัยต่างประเทศ ได้เงินแพงๆ แต่เขาไม่รู้ว่าไม่ใช่เป็นผู้แทนของสหรัฐอเมริกาและผู้แทนของโลก”¹⁰⁸

แนวคิดและปัญหาทางการเมือง

ประการแรก เป็นบุคคลที่ยึดมั่นในความเป็นประชาธิปไตย มีอุดมการณ์ทางการเมือง ที่ผูกพันกับพรรคฯ นี้อย่างเสมอๆ บทพิสูจน์จากกรณีเหตุการณ์ “กรณี 10 มกราคม” เป็นเครื่องยืนยันถึงความผูกพันกับพรรคฯ เพราะพรรคประชาธิปไตยแตกแยก นักการเมืองนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่แยกไปเป็นกลุ่ม 10 มกราคม ที่นำโดยนายสัมพันธ์ ทองสมัคร เมื่อต้องตัดสินใจให้ไปสมัครรับเลือกตั้งพรรคประชาชนของกลุ่ม 10 มกราคม แต่ ดร.สุรินทร์ฯ ปฏิเสธและขอไม่ลงและยุติการเมืองกลับไปสอนหนังสือที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อไป¹⁰⁹ แต่หากสมัครรับเลือกตั้งก็จะลงสมัครในนามพรรคประชาธิปไตยต่อไป จนนายสัมพันธ์ฯ ต้องตัดสินใจตามด้วย ในที่สุดเกิดกรณีหักหลังกันทางการเมืองกับนักการเมืองคนอื่นๆ ในกลุ่มเมื่อต้องแยกกัน **ประการที่สอง** อยากจะทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุดในฐานะและในตำแหน่งที่เป็นอยู่ ไม่ว่าจะเป็น ส.ส. เป็น

¹⁰⁸ ณัฐวุฒิ ภารพบ. 2548

¹⁰⁹ ณัฐวุฒิ ภารพบ. 2548

รัฐมนตรีหรือฝ่ายค้าน ส่วนอะไรที่เป็นเรื่องของอนาคต ก็คงต้องปล่อยให้โชคชะตาเป็นผู้กำหนดเสียบ้าง โดย ดร.สุรินทร์ฯ ยึดหลักในการทำงาน 3 อย่าง คือ ทำทีละขั้น ทีละตอน ทีละเรื่อง แต่ทำให้ดีที่สุด ไม่เคยกำหนด หรือกะเกณฑ์อนาคต แต่จะชอบทำวันนี้ให้ดีที่สุด ชอบทำในสิ่งที่มีตัวตนจริงๆ ไม่ชอบคิดเพื่อฝันไปถึงวันข้างหน้า เมื่อทำหน้าที่ของเราในวันนี้ให้ดีแล้ว ทุกอย่างก็จะดีเอง โอกาสก็จะมาเอง เมื่อจังหวะให้ โอกาสมา เราจึงค่อยก้าวตาม ชีวิตการเมืองนี้ความขัดแย้งในตัวเองมันเยอะ จะเก็บความรู้สึกอย่างไรมันต้องมีการกระทบกระทั่งกระเทือนจิตใจจนได้ แต่ตอนนี้ผมยังไม่ถึงจุดนั้น ผมยังมีไฟอยู่ ยังมีกำลังใจที่จะสู้ ยังคงทำงานต่อไปได้อีกนาน ตราบเท่าที่ตัวเองยังทำประโยชน์ได้และยังเป็นที่ยอมรับของประชาชนอยู่ การเมืองมันไม่แน่นอน อนาคตข้างหน้าหากผมสามารถที่จะเป็นทางผ่านไปสร้างความสุข และให้โอกาสที่ดีกับชาวบ้านได้มากที่สุดแล้วผมจะมีความสุขมากทีเดียว ซึ่งหากตรงนั้นจะหมายถึงตำแหน่งอะไรต่ออะไรในอนาคตนั้นเป็นเรื่องของความบังเอิญ ผมไม่เคยคิดว่าตัวเองมาจากชาวบ้าน เกิดจากชาวบ้าน ซึ่งหากตัวเองจะต้องเป็นเครื่องมือของพระเจ้าหรือพรหมลิขิตที่จะผ่านเราไปสู่การรับใช้สังคมบ้านนอกที่ยากไร้แล้ว ผมยินดีเสมอ และ วันนี้ผมอาจจะ เป็น ส.ส. สอบตกไปเลยก็ได้ ใครจะรู้

สิ่งที่ปัญหา การที่ ดร.สุรินทร์ฯ เป็นนักการเมืองที่มีบทบาทโดดเด่นจากการศึกษาและความเป็นมุสลิมสายกลางที่มีความรู้เข้าใจโลกและความรู้ทางศาสนาเป็นอย่างดี และเป็น

นักการเมืองที่เป็นที่ยอมรับจากระดับนานาชาติ จึงมักถูกโจมตีหรือมีการวิพากษ์วิจารณ์มาก ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น คือ การไม่ลงพื้นที่ ละทิ้งพื้นที่ ประเด็นที่พูดคุยกันมากในนครศรีธรรมราช และเป็นข่าวปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์ คือ ความร่ำรวย โดยหนังสือพิมพ์มติชนได้นำเสนอรายละเอียดของ ดร.สุรินทร์ฯ และภรรยา เกี่ยวกับทรัพย์สินหนี้สิน โดยสรุปในที่นี้ว่า ดร.สุรินทร์ฯ ได้แจ้งทรัพย์สินหนี้สินต่อ ปชช. พบว่ามีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สิน จำนวน 78,699,990 บาท และ 178,141,149 บาท ส่วนภรรยามีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สิน 178,141,149 บาท และ 194,498,278.90 บาท ใน พ.ศ. 2541 และ 2544 ตามลำดับ¹¹⁰ แม้ว่าตัวเลขจะไม่สัมพันธ์กันบ้าง แต่ประเด็นความร่ำรวยนี้ก็เป็นที่โจษจันของประชาชนในนครศรีธรรมราชพอสมควร และเกิดอยู่ตลอดเวลาเมื่ออยู่ในช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

7. นายตรีพล เจาะจิตต์

ประวัติและความเป็นมา

นายตรีพล เจาะจิตต์ เกิดเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2488 เป็นคนนครศรีธรรมราชโดยกำเนิด เกิดที่บ้านเลขที่ 442 ถ.ราชดำเนิน ต.ในเมือง จ.นครศรีธรรมราช เป็นบุตรของข้าราชการตำรวจ คือ ส.ต.อ.ลาบ เจาะจิตต์ และแม่เป็นชาวสวน ชื่อ นางเล็ก เจาะจิตต์ เด็กชายตรีพล เจาะจิตต์

¹¹⁰ สรุปจากหนังสือพิมพ์ ข่าวสด. 2541, มติชน. 2544

เป็นบุตรคนที่ 2 จากทั้งหมด 6 คน เป็นบุตรชายเพียงคนเดียว
ของครอบครัว¹¹¹

ชีวิตในวัยเยาว์ ตรีพล ต้องเผชิญกับโรคภัยไข้เจ็บ
ต่างๆ นานา อย่างหนัก อายุได้เพียง 2 ขวบ ก็ได้เป็นไข้หวัด
มาลาเรียอย่างรุนแรง เกือบจะเอาชีวิตแทบไม่รอด เพราะ
ฐานะทางการเงิน และการเข้ารับการรักษาที่ไม่ดีเท่าที่ควร
พออายุได้ประมาณ 5 ปี ยังไม่เข้าโรงเรียน คุณพ่อเริ่มสอน
หนังสือให้แก่เด็กชายตรีพล โดยมีกระดานชนวนกับดินสอหิน
เป็นอุปกรณ์ให้หัดเขียน และอ่าน คุณพ่อก็มีวิธีจูงใจง่ายๆ
พอเด็กชายตรีพล เขียนหนังสือหรืออ่านหนังสือ เมื่ออายุได้
6 ปี คุณพ่อก็นำตัวไปฝากเข้าโรงเรียนวัดเสมาเมือง ซึ่งสมัยนั้น
โรงเรียนก็เรียนกันในวัด โดยมีศาลาวัดตลอดจนโคนต้นไม้
บริเวณลานวัด เป็นสถานที่สำหรับแทนห้องเรียน ในวันแรกๆ
ที่เข้าโรงเรียน เด็กชายตรีพล เกิดอาการ “คิดถึงบ้าน” ขึ้นมา
จับใจ ทนไม่ไหวหลบหนีออกมาจากวัดโดยการปีนกำแพงทาง
ด้านหลังของวัดเอากระดานชนวนคู่ใจทูนหัว เดินร้องไห้กลับบ้าน

¹¹¹ นายตรีพล เจาะจิตต์ มีภรรยาชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิมล เจาะจิตต์
มีบุตรธิดา 3 คน 1. นายวิธพล เจาะจิตต์ จบการศึกษาระดับ
ปริญญาโทวิศวกรรมศาสตร์ สาขาการไฟฟ้าจากจุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย 2. นายวาริท เจาะจิตต์ จบการศึกษาระดับปริญญาโท
วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม สาขาอุตสาหกรรมและการบำบัดน้ำ
จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 3. น.ส.วิตรียา เจาะจิตต์ จบการศึกษา
ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สาขาการตลาด สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล

ร้อนถึงญาติผู้ที่ต้องรีบพาตัวกลับไปโรงเรียนและต้องไปตาม พ่อมาบังคับให้กลับไปเข้าเรียน การเรียนอย่างเป็นทางการของเด็กชายตรีพล จึงเริ่มตั้งแต่บัดนั้นนักเรียนส่วนใหญ่เป็น ลูกหลานของชาวบ้านคนแถวๆ นั้น นักเรียนทั้งหมดมีความ เหมือนกันอยู่อย่างหนึ่งคือ ไม่มีใครใส่รองเท้าไปโรงเรียนกันเลย โดยทั่วไปเด็ก “บ้านนอก” ของไทยสมัยนั้นเป็นเด็กจะไม่ค่อย ได้ใส่รองเท้า สามารถวิ่งไปบนพื้นซรุขระได้อย่างสบาย เพราะ หนังฝ่าเท้าหนา ทนต่อการที่มตำเป็นพิเศษ การเรียนที่นั่น ส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นการเล่นสนุกๆ และเป็นการเล่นแบบเด็ก บ้านนอกอย่างสมบูรณ์ คือการเล่นกับธรรมชาติ ไม่มีโต๊ะ บังปองที่ได้มาตรฐาน ลูกฟุตบอล แม้แต่ลูกตะกร้อ แต่ประการใด ยังเป็นการเล่นไล่จับกันตามประสาเด็กเช่นเดิม เวลาอยู่บ้าน เด็กชายตรีพล ขยันขันแข็งในการช่วยคุณแม่ทำงานมาก เพราะคุณพ่อซึ่งต้องไปเข้าเวร ที่โรงพักเป็นประจำ เด็กชาย ตรีพล ซึ่งเป็นเด็กชายเพียงคนเดียวของครอบครัวจึงต้อง มีหน้าที่ทำงานแทนพ่อได้ ลูกๆ ทุกคนบูชาแม่ ด้วยท่านเป็น คนเข้มแข็ง เก่ง แม้จะดูเข้มงวด และดุ แม่เล็ก เก่งรอบตัว ทั้งการทำงานบ้าน ติดต่อด้าขาย ดูคล่องแคล่วไปหมด ที่ สำคัญคือทำกับข้าวและทำขนมเก่ง เป็นที่พออกพอใจของ ลูกๆ มาก เด็กๆ อยู่บ้านก็ต้องช่วยกันทำงาน ตั้งแต่่างานง่ายๆ เช่น ปลิดมะเขือพวง ปอกหอมปอกกระเทียม ชูดมะพร้าว ตำเครื่องแกง ทำให้เด็กชายตรีพลและพี่ รวมทั้งน้องๆ สามารถหุงข้าวและทำกับข้าวเป็นตั้งแต่ยังเด็ก ซึ่งจะเป็น ประโยชน์มากเมื่อพวกเขาโตขึ้นและต้องระหกระเหินจากพ่อ แม่ไป งานบ้านที่เด็กชายตรีพลต้องทำเป็นประจำคือการ

กวาดบ้านและตักน้ำ ไม้กวาดนั้นทำจากดอกหญ้าอย่างหนึ่ง และทำจากก้านมะพร้าวอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งตัดมาจากป่าใกล้ๆ บ้านเอามามัดเป็นก้ำ ก้านมะพร้าวเหมาะสำหรับกวาดพื้นดิน เพราะมันเป็นก้านเล็กๆ ที่เหนียว ชาวบ้านนิยมเอาไปกวาดใต้ถุนและบริเวณบ้าน ส่วนพระนำเอาไปกวาดลานวัดซึ่งเป็นพื้นดิน ก่อนกวาดจะเอาน้ำพรหมเสียก่อน เวลากวาดดินจะได้ไม่ฟุ้งขึ้นมา

การทำงานกับการเรียนนั้น ในสถานการณ์ที่ทางบ้านฐานะค่อนข้างยากจน เด็กชายตรีพล จึงต้องช่วยตัวเองมาโดยตลอด โดยสมัยเรียนระดับประถมศึกษา เรียนที่โรงเรียนวัดเสมาเมือง เป็นเด็กเก็บลูกเทนนิส ที่สโมสรข้าราชการ ในช่วงตอนเย็นหลังเลิกเรียน โดยได้รับค่าจ้างวันละ 1.50 บาท ในช่วงที่เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เรียนที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ก็ได้ช่วยแม่ทำงานตลอด เช่น ไปกรีดยางที่สวนยางหัวอิฐ และวันเสาร์-อาทิตย์ ไปช่วยเลี้ยงไก่ และทำสวนกับพ่อ ซึ่งช่วงหลังพ่อได้ลาออกจากข้าราชการ ตำรวจ ไปเป็นเกษตรกรที่พ่อชอบ ในช่วงที่เรียนต่อปริญญาตรี สาขาการศึกษาศาสตร์ และสัตวบาลบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขนได้รับทุนนักศึกษาเรียนดีแต่ยากจน ตลอดทั้ง 4 ปีที่ศึกษาต่อ โดยได้รับเงินเดือนละ 240 บาท และได้ทำงานในฟาร์มของมหาวิทยาลัยควบคู่กันไปด้วย คือในชั้นปีที่ 1 ทำงานในฟาร์มไก่ ปีที่ 2 ทำงานในฟาร์มหมู สำหรับปีที่ 3 และ 4 ได้ทำงานในฟาร์มโคนมระหว่างปิดภาคเรียนรับจ้างล้างหอพักนักศึกษา และในชั้นปีที่ 3 ระหว่างปิดภาคเรียน ก็ไปเป็นกระเป่ารถเมล์ สาย ร.ส.พ. ในสมัยนั้น โดยขณะที่เรียนใน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ไม่ได้นำเงินจากทางบ้าน มาใช้จ่ายเลย เมื่อเรียนจบปริญญาตรี ได้รับคัดเลือกให้เป็น อาจารย์พิเศษของภาควิชาสัตวบาล คณะเกษตรศาสตร์ ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขนและระหว่างนั้นก็ได้ศึกษา ต่อระดับปริญญาโทไปด้วย หลังจากเรียนจบปริญญาโทแล้ว ก็มีโอกาเข้ามาเป็นผู้บริหารดินแดนบ้านเกิดที่จังหวัด นครศรีธรรมราชที่ตั้งใจไว้ตั้งแต่เริ่มแรก โดยการเข้ามาเป็น ผู้บริหารที่มีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการวิทยาเขตเกษตรศาสตร์ นครศรีธรรมราช¹¹² จากนั้นก็ได้ไปศึกษาต่อปริญญาโท ด้วย ทุนรัฐบาล สาขาวิทยาศาสตร์ทางด้านโคนม และการผลิตภัณฑ์ นม จาก University of Tennessee สหรัฐอเมริกา และยัง ได้รับการฝึกอบรมรับประกาศนียบัตร เช่น Cert. in Voc. ed. and Agri., Japan และ Cert. in Voc. Ed. and Agri., Swizerland

ประสบการณ์และผลงาน

ในอดีตนั้น รับราชการในตำแหน่งอาจารย์ โดยเป็น นักวิชาการทั้งสายบริหารและสายวิชาการ ในตำแหน่งทาง วิชาการสุดท้ายก่อนเข้าสู่งานการเมือง คือ ตำแหน่ง “ผู้ช่วย- ศาสตราจารย์” นักวิชาการ ทำงานวิจัย และเขียนหนังสือทาง ด้านการเกษตร ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้บริหารดีเด่น จาก หลายองค์กรผู้บริหาร ผู้อำนวยการสถาบันเกษตรหลาย สถาบัน คณะบดีคณะเกษตร รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและ พัฒนา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

¹¹² วิทยาลัยเกษตรกรรมสไลใหญ่ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช

ผลงานเด่นในอดีต หรือบทบาทในฐานะนักวิชาการ

- ผู้บริหารดีเด่นระดับประเทศ ด้านผู้บริหารการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ปี 2532
- บุคคลดีเด่นแห่งปี ของมูลนิธิเพื่อสร้างสรรค์สังคม ปี 2540
- ศิษย์เก่าดีเด่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี 2540
- ศิษย์เก่าดีเด่น คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี 2539
- ศิษย์เก่าดีเด่น ร.ร.เบญจมาชชุทิศ ปี 2540
- รับราชการ 14 ปีแรกได้รับความดีความชอบ 2 ชั้น 11 ครั้ง
- รับราชการ 7 ปี ได้รับการแต่งตั้ง ซี 7 โดยได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการวิทยาเขตเกษตรนครศรีธรรมราช (เกษตรไสใหญ่) เมื่ออายุแค่ 30 ปี
- เป็นผู้เสนอให้มีการจัดตั้ง คณะเกษตรศาสตร์ นครศรีธรรมราช คณะประมงจังหวัดตรัง วิทยาลัยเทคนิคทุ่งสง โรงเรียนกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช
- บุกเบิกสร้างการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาการเกษตร ที่คณะเกษตรศาสตร์ อำเภอทุ่งใหญ่ โดยผลิตบัณฑิตที่เป็น "บัณฑิตนักปฏิบัติ" ครั้งแรกในประเทศไทย
- เป็นผู้เสนอ พ.ร.บ. จัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 แห่ง หนึ่งใน 9 แห่งคือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (นครศรีธรรมราช)

บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 5 สมัย คือ 2535/1, 2535/2, 2538, 2539, 2540 เคยดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการการเศรษฐกิจ ระหว่างปี 2540 - 2543 เป็นรองประธานคณะกรรมการเกษตรเกือบทุกสมัย ปัจจุบันดำรงตำแหน่งที่ปรึกษากรรมการการเกษตร และประธานคณะทำงานด้านการเกษตร ของพรรคประชาธิปัตย์ **เป็น ส.ส.ที่เสนอ พ.ร.บ.ทางเกษตรมากที่สุดในรอบ 10 ปี** เช่น พ.ร.บ.ยางพารา พ.ร.บ.ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์, พ.ร.บ.โรคระบาดสัตว์, พ.ร.บ.วิชาชีพสัตวแพทย์, พ.ร.บ.ป่าชุมชน ฯลฯ และที่เสนอสภาผู้แทนราษฎรไปแล้ว อยู่ระหว่างพิจารณา เช่น พ.ร.บ.นมและผลิตภัณฑ์, พ.ร.บ.สภาเกษตรกรแห่งชาติ เป็นต้น และ พ.ร.บ.ที่กำลังร่างร่วมกับผู้ประกอบการ และจะนำเสนอสภาต่อไป เช่น พ.ร.บ.สัตว์ปีกผลิตไข่และผลิตภัณฑ์ พ.ร.บ.สัตว์ปีกผลิตเนื้อและผลิตภัณฑ์ เป็นต้น จากบทบาทดังกล่าวนี้จะพบว่านายตรีพลฯ คือ นักการเมืองถิ่นที่มีผลงานทางรัฐสภามากจนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปและเป็นผู้ที่มีผลงานทางนิติบัญญัติจนเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

กระบวนการต่อสู้ทางการเมือง: ประยุตต์งานวิชาการ

นายตรีพลฯ มีการใช้ทักษะทางวิชาการเพื่อการทำงานทางการเมือง โดยเขียนหนังสือหลายเล่ม เช่น “หนังสือวิพากษ์ รัฐบาลทักษิณ คิดใหม่ ทำใหม่” การริเริ่มเขียนหนังสือเล่มนี้จากความชอบโดยส่วนตัวแล้ว และจากแนวคิดที่เชื่อว่า การปกครองในระบบประชาธิปไตย ย่อมประกอบ

ด้วยการทำงานของสองฝ่ายนั่นคือฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ซึ่งมีความสำคัญเท่าเทียมกัน แต่ถ้าประเมินจากความเข้าใจของประชาชนแล้ว บทบาทของฝ่ายค้านกลับมีไม่เท่ากับฝ่ายรัฐบาล ดังนั้นการออกหนังสือเล่มนี้ จึงเป็นทางออกในการแสดงบทบาทของฝ่ายค้าน ที่มีหน้าที่ตรวจสอบรัฐบาลเพื่อให้ครบกระบวนการตามระบบประชาธิปไตย เมื่อเข้าสู่ทางการเมือง ที่มีช่วงจังหวะเวลาที่จะเขียนและรวบรวมเรื่องทางการเมือง ประกอบกับเกิดพรรคไทยรักไทยซึ่งเป็นพรรคใหม่ และสามารถจัดตั้งรัฐบาลขึ้นมา จึงตั้งใจจะเขียนหนังสือเกี่ยวกับการบริหารของพรรคไทยรักไทย เพราะพรรคไทยรักไทย ที่มี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นหัวหน้าพรรค ที่มีอุดมการณ์ที่ชัดเจนว่า พรรคที่คิดใหม่ ทำใหม่ คนรุ่นใหม่และจะบริหารการเมืองรูปแบบใหม่ โดยการใช้การตลาดนำการเมือง มีนโยบายประชานิยมที่เด่นชัด จึงเป็นโอกาสที่จะรวบรวมและวิเคราะห์นโยบาย การบริหารราชการแผ่นดินว่าเป็นไปอย่างที่ทำให้คำมั่นสัญญาต่อประชาชนหรือเป็นไปตามนโยบาย จึงใช้หนังสือเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของรัฐบาล ที่จริงแล้วตั้งใจจะเขียนหนังสือ เพื่อต้องการที่จะบอกกับประชาชนคนไทย ซึ่งเป็นเจ้าของประเทศทุกท่านว่าขณะนี้รัฐบาลของท่านได้ทำอะไบ้าง และยังไม่ได้ทำอะไบ้าง จึงชี้จุดบกพร่องของท่าน นายกฯ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ชี้จุดอ่อนของรัฐบาล

เหตุผลที่นายตรีพล เจาะจิตร ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล นอกเหนือจากการอภิปรายให้รัฐสภา เพราะเวลาที่ฝ่ายค้านอภิปรายรัฐบาล ไม่มีหลักฐานหลงเหลืออยู่เลย คน

ก็ลืม แต่หนังสืออยู่ได้นานกว่าโดยงบประมาณในการจัดพิมพ์ เป็นงบประมาณของพรรค นายตรีพล เจาะจิตต์ ได้เขียนหนังสือเล่มแรก และได้เผยแพร่หลังจากรัฐบาลชุด พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ทำงานได้เพียง 1 ปี หลังจากนั้นจึงได้รวบรวมข้อมูลมาเรื่อยๆ จนรัฐบาลทำงานเข้าปีที่ 3 จึงได้มีหนังสือออกมาอีกหนึ่งเล่ม คือ “รัฐบาล 4 ล” (ล้มเหลว ล้าช้า ละเลย และหลอกลวง) จนเข้าสู่ปีที่ 4 จึงได้ออกหนังสือเล่มล่าสุด คือ “20 ที่สุด รัฐบาลทักษิณ” ออกพร้อมๆ กับหนังสือ “เหลียวหลังแลหน้า จากรากหญ้า สู่อากาศ” ของรัฐบาลพอดี ที่หนังสือของเรา ออกมาตรงกับงานของเขาพอดี และประชาชนก็สนใจและพอใจมาก ผลตอบรับดีมาก ๆ จึงพิมพ์ประมาณ 500,000 บาท หรือกำหนดยอดพิมพ์ไว้โดยยึดตามเขตเลือกตั้ง 400 เขตๆ ละ 1,500 เล่ม อย่างไรก็ตาม แม้หนังสือ “20 ที่สุดรัฐบาลทักษิณ” จะออกมาในแนวโจมตีรัฐบาล แต่ก็ไม่ได้หมายถึงว่าจะโจมตี รัฐบาลทุกเรื่อง โดย นายตรีพลฯ บอกว่านโยบายที่เห็นว่าพอใช้ เช่น นโยบายสามสิบบาทรักษาโรค นโยบายการปราบปราม ยาเสพติด ถือว่านโยบายเหล่านี้มีข้อดี จึงเป็นหนังสือเล่มที่ ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ที่เราถือว่ารัฐบาลนี้มีการ คอร์รัปชันเชิงนโยบายและผลประโยชน์ทับซ้อนมากที่สุด ซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นในรัฐบาลอื่นและทำให้เกิดหนี้สินในภาค ประชาชนมากที่สุด”

นายตรีพลฯ เป็นบุคคลที่มีบุคลิกส่วนตัวที่ตรงไปตรงมา กล้าคิด กล้าพูด และกล้าทำแล้ว ยังมีลักษณะของนักการเมือง ที่ใฝ่รู้วิชาการ มีวิถุนยานเชิงนักวิชาการติดตัวอยู่อีกด้วย แม้ว่า จะผันตัวเองออกจากแวดวงวิชาการสู่เส้นทางสายนักการเมือง

เป็นเวลาร่วมกว่า 15 ปี แล้ว แต่วิถีชีวิตยังไม่ห่างหายไปจากวิชาการ ยังคงใส่ใจติดตาม สอบถาม ความก้าวหน้าของวิชาการด้านต่างๆ อยู่อย่างต่อเนื่อง อาจจะมีบ้างตามสถานการณ์ หมายถึงว่าถ้ามีตำแหน่งทางการเมืองที่ต้องทุ่มเทเวลาให้ ก็อาจทำให้เวลาที่จะมาติดตามงานด้านวิชาการลดน้อยลงไป แต่ไม่ได้ตัดขาดถือเป็นความใฝ่รู้เฉพาะตน ที่หาได้ยากยิ่งนักจากนักการเมืองไทย และคุณลักษณะส่วนนี้อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งให้นายตรีพลฯ มีความโดดเด่นขึ้นมาเมื่อเทียบกับนักการเมืองคนอื่น ๆ ในยุคปัจจุบัน

บุคลิกภาพอีกประการหนึ่ง คือ นายตรีพล เป็นคนที่มีความเป็นกันเองกับคนที่ได้รู้จักไม่ถือตัว เข้ากับคนทุกๆ ระดับได้อยู่กับนักวิชาการ ก็แสดงบุคลิกความเป็นนักวิชาการ ไม่อวดตนว่ารู้ทุกสิ่งทุกอย่าง แต่จะสอบถามเพื่อความกระจ่างในสิ่งที่ยังไม่รู้จริง และเมื่อไปอยู่กับตนในวงการอื่นๆ หรือคนในระดับที่แตกต่างกันไป ก็จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมนั้นๆ ได้โดยไม่ขัดเขิน เป็นลักษณะของบุคคลที่ต้องการการเรียนรู้โดยไม่ถือตัวเองว่ารู้แล้ว รู้หมดแล้ว บวกกับพื้นฐานส่วนตัวที่มีความสามารถพิเศษในการพูดจาปราศรัยหรือการสื่อสารให้ใครก็ตามที่ได้มารู้จักมักคุ้นด้วยมีความรู้สึกที่ดีๆ

8. นายวิทยา แก้วภราดัย

ประวัติส่วนตัว

นายวิทยา แก้วภราดัย เกิดวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2498¹¹³ คู่สมรส นางจิระประไพ แก้วภราดัย อายุ 46 ปี ปัจจุบันอาชีพรับราชการพยาบาล มีบุตรธิดาจำนวน 3 คน ประวัติการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา จากโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ระดับปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต สาขานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติและประสบการณ์การทำงาน¹¹⁴

1. ประธานคณะทนายความประจำศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2527- 2529
2. กรรมการสมาคมทนายความ พ.ศ. 2527
3. กรรมการสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน พ.ศ. 2528 - พ.ศ. 2530
4. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2531, 2535, 2538, 2539, 2544 รวม 5 สมัย
5. โฆษกคณะกรรมการการปกครอง พ.ศ. 2535
6. รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2537

¹¹³ ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 62/2 ถนนบางวัง ตำบลปากพ่อง อำเภopakpak พากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช รหัสไปรษณีย์ 80140 หมายเลขโทรศัพท์ ติดต่อ 0-7534-1320 โทรสาร 0-7534-3988 โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0-1642-5940

¹¹⁴ โดยสังเขป

7. ประธานกรรมการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน พ.ศ.
2538
8. ประธานที่ประชุม ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ. 2544
- 2548

เส้นทางการเมือง

นายวิทยา แก้วภราดัย เป็น ส.ส. สมัยแรกในนาม พรรคก้าวหน้า สมัยปี พ.ศ. 2523 ลงสมัครร่วมทีมกับ นายสุธรรม แสงประทุม, นายชานี ศักดิเศรษฐ์ และนายวิทยา แก้วภราดัย สมัยที่ 2 ลงสมัครในนามพรรคเอกภาพ ทั้ง 3 ท่าน ในทีมเดียวกัน แต่สอบตก 2 ท่าน ผ่านการเลือกตั้งเพียง ท่านเดียวคือนายชานี ศักดิเศรษฐ์ ในปี พ.ศ. 2535 / 1 ต่อมา ในปี 2535/2 ได้ลงสมัครในนาม พรรคพลังธรรม ทั้ง 3 ท่าน เช่นเดิม ก็สามารถชนะการเลือกตั้งทั้ง 3 ท่าน และในขณะ ทำหน้าที่เป็น ส.ส. ในขณะนั้นซึ่ง นายชวน หลีกภัย เป็นหัวหน้า พรรคประชาธิปัตย์ และดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น ได้เห็นการทำงานของทีมงานนายสุธรรม นายชานี นายวิทยา โดยมีนายชานีฯ มีสายสัมพันธ์อันดี กับพลตรีสนั่น ขจรประสาต จึงได้มอบหมายให้นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ติดต่อทีมงานของนายชานีฯ มาเข้าร่วมพรรคประชาธิปัตย์ แต่นายสุธรรม แสงประทุม ไม่ได้เข้าร่วมด้วย แต่อยู่กับพรรค พลังธรรมต่อ ส่วนนายชานีฯ และนายวิทยาฯ เข้าพรรค ประชาธิปัตย์และลงสมัคร ส.ส. ในนามพรรคประชาธิปัตย์ ในทีมงานมีนายชานี นายวิทยา นายอภิชาติ การิกาญจน์ ในปี พ.ศ. 2538 และผ่านการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในนามพรรคประชาธิปัตย์ ทั้ง 3 ท่าน จนมาถึงในสมัยปัจจุบันนี้

กระนั้นก็ดี พบว่านายวิฑูรย์ เป็นนักการเมืองที่มีบทบาทมากในการเมืองยุคจรรโลงประชาธิปไตยหรือยุคจรรโลงประชาธิปัตย์เมืองนครศรีธรรมราช ในฐานะเป็นแกนนำสำคัญเพื่ออรอยรัตน์นักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช ให้มาสนใจกระบวนการทางสังคมภายในนครศรีธรรมราช ที่นักการเมืองนครศรีธรรมราชมักจะมีปัญหาแย้งชิงการนำ เกิดเป็นกลุ่มการเมืองขึ้นจนไม่อาจจะรวมกันได้ จึงมีการนัดประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างนักการเมืองประชาธิปัตย์ ในถิ่นนครศรีธรรมราชเป็นประจำ¹¹⁵ ในฐานะรองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการพัฒนาพรรคให้เป็นพรรคที่มีฐานนโยบาย แทนการหาเสียงเพียงอย่างเดียวเป็นแกนนำของพรรคที่จัดประชุมสมัชชาประชาธิปัตย์ เมื่อวันที่ 8-9 ตุลาคม 2548¹¹⁶ ที่อิมแพ็คอารีนา เมืองทองธานี

กระบวนการหาเสียง

ในสมัยแรกเริ่มการเมืองที่ต้องต่อสู้กับพรรคประชาธิปัตย์ นั้น เริ่มจากการหาเสียงด้วยการนับญาติ เดินทางด้วยการหาญาติตามสายน้ำเล็กๆ น้อยๆ ต่างมีการแบ่งสายออกไปหาเสียง ด้วยการพบปะกับญาติๆ ที่กระจายกันไปตั้งถิ่นฐานตามชุมชน

¹¹⁵ ละม้าย เสนขวัญแก้ว. 2548 และการพูดคุยหลายครั้ง. นนทิวัดน์ นนทักดี. 2548 และการพูดคุยหลายครั้ง

¹¹⁶ วิฑูรย์ แก้วภราดัย. 2548

ต่างๆ ริมสายน้ำและถนนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง¹¹⁷ ประการต่อไป คือ การปราศรัยหาเสียงซึ่งเป็นผู้สมัครในทีมของนาย ชำนิ ศักดิ์เศรษฐ์ จนประสบความสำเร็จและพ่ายแพ้กับผู้สมัคร จากพรรคประชาธิปัตย์

ในที่สุดนายวิฑูรย์ฯ เข้าสู่พรรคประชาธิปัตย์ในการเลือกตั้งช่วง พ.ศ. 2535 เป็นยุคจรรโลงประชาธิปัตย์ในนครศรีธรรมราช ในช่วงหลังนี้จึงเป็นการยึดครองการเมืองนครศรีธรรมราช โดยพรรคประชาธิปัตย์และมีคะแนนสูงท่วมท้น โดยมีกลวิธีในการรักษาความต่อเนื่องของการชนะเลือกตั้ง คือ การพยายามพัฒนาสาขาพรรคฯ และสรรหาสมาชิกที่มีความเป็นพรรคประชาธิปัตย์ที่มีความแน่นแฟ้นจนเป็นอุดมการณ์ทางการเมือง ปัจจุบันมีสมาชิกพรรคในเขตเลือกตั้งที่ 10 จำนวนประมาณ 30,000 คน¹¹⁸ เป็นที่ยอมรับว่าเป็นสาขาพรรคหรือเขตเลือกตั้งที่มีคุณภาพที่สุดในประเทศไทยของพรรคประชาธิปัตย์ ทั้งคุณภาพและปริมาณของสมาชิกพรรค¹¹⁹ ซึ่งจำนวนดังกล่าวนี้สามารถจัดหาในช่วงสมัยนายชวน หลีกภัย เป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ นายวิฑูรย์ฯ ได้ใช้กิจกรรมที่

¹¹⁷ นිරต์น์ นาพนัง บ้านบางเหลง ตำบลท้องลำเจียก อำเภอเชียรใหญ่. จากการพูดคุยเมื่อ 2548

¹¹⁸ นนทิวัดน์ นนทักดิ์. 2548

¹¹⁹ คุณภาพสมาชิกมาจากการพยายามมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของพรรค กิจกรรมทางการเมือง และจำนวนคะแนนเสียงที่ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งทุกครั้งจะได้คะแนนเสียงไม่ต่ำกว่าจำนวนสมาชิกพรรค

เชื่อมต่อระหว่างนักการเมืองกับสมาชิกและชุมชนต่างๆ ผ่าน
 ประธานสภาพรรคและบุคคลที่ไว้เนื้อเชื่อใจ เช่น ในเขต
 อำเภopakพนัง จะมอบหมายให้นายนันทวัฒน์ นนทภักดี
 รองนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองpakพนัง ส่วนพื้นที่รอบนอก
 จะมอบหมายให้จำต่าง¹²⁰ อดีตนายกองค์การบริหารส่วน-
 ตำบลpakพนังฝั่งตะวันตก เขตอำเภอหัวไทร จะมอบหมาย
 ให้นายละม้าย เสนขวัญแก้ว สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน-
 จังหวัดนครศรีธรรมราช นอกจากนี้นายวิทยาฯ จะสนับสนุน
 บุคคลที่เป็นหนุ่มสาวในพื้นที่ต่างๆ ลงสมัครเลือกตั้งเป็น
 สมาชิกสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วใช้บุคคลเหล่านี้
 เป็นบุคคลที่เป็นสัญลักษณ์ของพรรคและนักการเมืองท้องถิ่น
 ในสังกัดนายวิทยาฯ หรือพรรคประชาธิปัตย์ เช่น นายสุภาพ
 ผลเกลี้ยง รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลขนานนา
 ปัจจุบันเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลขนานนา
 เป็นการสร้างกลไกในพื้นที่ที่คอยรับทราบเรื่องราว และ
 ปฏิบัติงานภาคสนาม นอกจากนี้บุคคลเหล่านี้ของพื้นที่ต่างๆ
 ยังได้สร้างบุคคลของตนเองเป็นสมาชิกพรรคของพื้นที่ต่างๆ
 เกณฑ์ที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นและเป็นสมาชิกเหล่านี้ โดย
 ทำหน้าที่หลัก คือ ตรวจสอบจากสมาชิกพรรคว่าพื้นที่เหล่านั้น
 มีงานศพหรือไม่ หลังจากนั้นให้มาเอาพวงหรีดจากที่ทำการ

¹²⁰ เป็นนามที่เรียกขาน

สาขาพรรคฯ โดยทุกงานศพจะต้องมีพวงหรีดของนายวิทยา แก้วภราดัย¹²¹ ทุกๆ งาน

นักการเมืองท้องถิ่นเหล่านี้กลวิธีในการเชื่อมโยงกับ หัวคะแนนตามธรรมชาติที่มีอยู่ทั่วไป กับนายวิทยาฯ โดยมี กิจกรรมหลักๆที่นายวิทยาฯ ต้องดำเนินการต่อไปจากประธาน สาขาพรรคและบุคคลเหล่านี้ คือ (1) การไปงานศพต่างๆ โดยมีนักการเมืองท้องถิ่นจากชุมชนต่างๆที่ถูกสร้างขึ้นเป็น บุคคลที่รายงานข้อมูลและเตรียมพื้นที่ (2) การแจกวารสาร ของพรรคประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนในพื้นที่แถบนี้มีความ รู้สึกว่าการได้รับวารสารของพรรคฯ นั้นเป็นสิ่งที่มีความหมาย ที่ได้รับจากพรรคและนายวิทยาฯ การฝากงาน และความ เตือดร้อนของประชาชน จะได้รับการแก้ไขในระยะเวลา รวดเร็วมาก

กิจกรรมที่พยายามสร้างให้มีความเป็นพรรคประชาธิปไตย เพื่อโยงเข้าไปสู่ชุมชนของประชาธิปไตย เพื่ออธิบายถึงความ สัมพันธ์ของนักการเมืองกับชุมชน คนของพรรคประชาธิปไตย ที่นายวิทยาและนักการเมืองในจังหวัดนี้¹²² พยายามทำ คือ

¹²¹ นนทวัฒน์ นนทภักดิ์. 2548 และการพูดคุยหลายครั้ง พวงหรีดนั้น มีอัตราสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยมอบหมายให้กลุ่มแม่บ้านในชุมชนใดๆ ชุมชนหนึ่งที่เป็นฐานคะแนนจัดทำครวละ 200 พวง เก็บไว้ที่สาขา พรรค

¹²² กรณีเช่นนี้นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ ส.ส.พรรคประชาธิปไตย เขต 2 เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า ได้ปฏิบัติเช่นนี้ทุกวัด ทุกมัสยิดในเขตเลือกตั้ง ที่ 2. สุรเชษฐ์ มาศดิตถ์. 6 พฤษภาคม. 2548

การแจกเดินท์ โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องครัว ชุดกาแฟ ให้กับบางวัด เช่นในเขตเทศบาลปากพนัง เขตเทศบาลหัวไทร ส่วนในชุมชนชนบทต่างๆ นั้น นายวิทยาฯ ได้ใช้การแจกโอน้ำไปตามบ้านเรือนต่างๆ แทนการใช้บ่อเก็บน้ำแบบต่างๆ เช่น ฝ 33

อย่างไรก็ตาม นายวิทยาฯ ไม่ค่อยสนใจกับตำแหน่งข้าราชการในพื้นที่ ใครจะย้ายเข้าย้ายออกในตำแหน่งสำคัญของพื้นที่ เช่น ตำแหน่งนายอำเภอ ตำแหน่งผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรอำเภอ จะแทรกแซงน้อยมาก ยกเว้นข้าราชการเดินทางมาให้ช่วยแต่ก็จะพยายามหลีกเลี่ยง ทั้งนี้เพราะฐานคะแนนเสียงที่พัฒนาระบบสาขาพรรคฯ และสมาชิกพรรคฯ โดยการทำกิจกรรมที่ต่อเนื่องและมั่นคงแล้ว ความสำคัญของการใช้ข้าราชการเป็นฐานจึงน้อยหรือให้ความสนใจน้อย จึงเป็นที่โจษขานของข้าราชการในพื้นที่ในทำนอง ไม่มีผลงานพบตัวยาก หรือ ไม่สัมพันธ์กับพื้นที่ ซึ่งหมายถึงข้าราชการแต่คู่ขนานกัน นายวิทยาฯ จะสัมพันธ์กับชาวบ้านมาก โดยใช้เวลาพบประชาชน และใช้กลไกพรรคสาขาพรรคที่สร้างไว้ อย่างมั่นคงสูงแล้ว สำหรับเวลาที่นายวิทยาฯ แก้วภราดัย ใช้พบหัวคะแนนเสียงที่ผ่านมา ถ้าเป็นวันหยุดช่วงวันเสาร์, วันอาทิตย์ หากท่านไม่มีภารกิจอื่นที่สำคัญมาก ท่านจะประสานงานผ่านผู้ช่วยส.ส. และสมาชิกพรรคติดต่อกับกลุ่มประชาชนกลุ่มต่างๆ ในเขตพื้นที่เลือกตั้ง เพื่อจะได้นำข่าวสารต่างๆ ในฐานะผู้แทนราษฎร นำมาบอกกล่าว และรับเรื่องราวปัญหาต่างๆ ของประชาชน เพื่อนำไปแก้ไขและพัฒนาต่อไป

เนื่องจากนายวิทยา แก้วภราดัย เป็นผู้ที่ลงพื้นที่ พบปะกับประชาชนสม่ำเสมอ ตลอดถึงการพบปะต่างๆ ก็จะทำให้แกนนำกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางต่างๆ ในการหาเสียงเลือกตั้ง รวมถึงการทำงานมาโดยตลอด ในพื้นที่จึงมีเครือข่ายทีมงานที่แน่นหนา กลุ่มพื้นที่การเลือกตั้งแบบเต็มพื้นที่อยู่แล้ว การเลือกตั้งแต่ละครั้งจึงไม่ใช่เรื่องที่น่ากลัวมากนัก เพราะมีการทำงานกันเป็นทีมและทำงานกันต่อเนื่องตลอดมา สื่อต่างๆ ที่ใช้ในการเลือกตั้ง จึงใช้แผ่นป้ายขนาดใหญ่ และโปสเตอร์ต่างๆ และลงพื้นที่พบกลุ่มประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ในช่วงปกติสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในฐานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ กล่าวคือ หลัง พ.ศ. 2542 โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริดำเนินการสร้างเขื่อนตามโครงการฯ เสร็จ มีการปิดประตูระบายน้ำหรือเขื่อน เพื่อแยกน้ำจืดน้ำเค็มอย่างเด็ดขาด พบว่ามีปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับโครงการพัฒนาฯ เพราะเกิดปรากฏการณ์ น้ำเค็ม น้ำท่วม น้ำเน่า ปลาตาย ที่ประชาชนแสดงออกในเชิงไม่เห็นด้วยกับการสร้างเขื่อนปากพนังหรือที่รู้จักในนาม ปตร.อุทกวิทยาประสิทธิ์ จึงได้นำเสนอ “ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง” เป็นเอกสารต่อทางการเพื่อแก้ไข นอกจากนี้นายวิทยาฯ ยังได้แสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อพระบรมวงศานุวงศ์ โดยเฉพาะต่อการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เช่น การจัดพิมพ์ป้ายขนาดใหญ่ติดตามสามแยกก่อนขึ้นสะพานข้ามแม่น้ำปากพนัง ที่แสดงความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการพัฒนาพื้นที่

ลุ่มน้ำปากพนัง หรือการจัดงานวาระโอกาส “ครบรอบ 100 ปี พระพุทธเจ้าหลวงเสด็จลุ่มน้ำปากพนัง” ด้วยการเป็นกำลังสำคัญทั้งการเงิน และพิธีการผ่านนายมนตรีวัฒน์ นนทภักดี เป็นแกนนำคนสำคัญ ดังนั้น จึงมีความแน่นแฟ้นในพื้นที่ เมื่อมีการรณรงค์หาเสียงในช่วงเลือกตั้งจึงมีเวลาไปช่วยปราศรัยหาเสียงในเขตอื่นด้วย เมื่อมีเวลาว่างจากเวทีของตนเองในช่วงของเทศกาลเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ความสัมพันธ์กับสมาชิกและหัวคะแนน

การสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกและบุคคลที่เป็นหัวคะแนนในพื้นที่ จะมีการพบลุ่มบุคคลแกนนำเหล่านี้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำข้อมูลมาบอกกล่าว และรับฟังความคิดเห็น รับปัญหา เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา และหากมีงานต่างๆ ในเขตพื้นที่เลือกตั้ง หากมาเองไม่ได้ สมาชิกพรรคหรือหัวคะแนนเหล่านี้ก็จะเป็นตัวแทนไปร่วมงานในชุมชน โดยการสนับสนุนเงินทุนบ้างในการเดินทางให้กับหัวคะแนน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเล็กๆ น้อยๆ เพื่อว่าไม่ยากให้ทุกคนที่มาเป็นหัวคะแนนที่มีอุดมการณ์ ส่วนในช่วงหาเสียงนั้น หัวคะแนนหรือสมาชิกที่ตั้งใจมาช่วยหาเสียงก็จะได้รับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในระหว่างการหาเสียง เพื่อไม่ต้องการให้ได้รับความเดือดร้อน และทำให้เป็นที่มุงานที่มีขวัญและกำลังใจที่ดี เพื่อให้ไปถึงเป้าหมายและชัยชนะร่วมกัน

ความคิดทางการเมือง และการพัฒนาท้องถิ่น

นายวิทยาฯ คิดว่า เรื่องของการเมืองเป็นเรื่องที่ประชาชนทุกคน จะต้องให้ความสำคัญ ความสนใจ และมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมทางการเมืองให้มากๆ โดยเฉพาะการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกๆ ด้าน เพื่อให้การเมืองภาคประชาชนมีการพัฒนาสูงขึ้น เพราะการเมืองเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเรามากและมีผลต่อประชาชนทุกๆ ด้าน เช่น สังคม เศรษฐกิจ เป็นต้น ฉะนั้นขอให้ทุกคนจงใส่ใจพยายามแสวงหาความรู้ และมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากๆ ตลอดถึงร่วมทำการเมืองให้บริสุทธิ์ยุติธรรม เช่น เลือกคนที่เหมาะสมกับงาน ไม่ขายเสียง ไม่ขายสิทธิ เป็นต้น เพราะถ้าหากว่าเราไม่สนใจการเมืองแล้ว การเมืองก็จะกลับมาเล่นงานเรา เช่น บ้านเมืองไม่พัฒนา เศรษฐกิจตกต่ำ สังคมเสื่อมทราม เป็นต้น ทุกคนจึงต้องสนใจการเมือง และร่วมทำการเมืองให้บริสุทธิ์ ประชาธิปไตยจะเจริญรุ่งเรืองได้ การเมืองภาคประชาชนต้องพัฒนาก่อน เพราะจะเป็นฐานที่มั่นคงในระบอบประชาธิปไตย

ส่วนในด้านการพัฒนาท้องถิ่น ท่านวิทยาได้เป็นกรรมาธิการ หลายๆ คณะในด้านการพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญมาก การกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นได้มีบทบาทแก้ไขปัญหาให้กับตัวเอง ซึ่งการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น เป็นเสมือนการแก้ปัญหาโดยการเกาถูที่คันเพราะผู้ที่มีปัญหาได้มีโอกาสแก้ปัญหาให้กับตนเอง ก็คือ การคันตรงไหน คนที่คันนั้นก็จะได้ถูที่เองเป็นการแก้ปัญหาได้ตรงจุด จึงสนับสนุนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยการกระจายอำนาจ ถ่ายโอนภารกิจ และงบประมาณต่างๆ เพื่อเป็นปัจจัยในการพัฒนา แต่ก็ขอให้ท้องถิ่นได้เตรียมความพร้อมเพื่อรับภาระนี้ให้มาก เช่น อาคารสถานที่ทำงาน

บุคลากร การให้บริการประชาชนที่ดี เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้นำในท้องถิ่นจะต้องมีความรู้ความสามารถเพื่อให้เหมาะกับอำนาจ และภาระหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบ ฉะนั้น ในด้านการพัฒนาท้องถิ่น ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกัน เช่น ประชาชน ผู้นำ หน่วยงาน องค์กรการปกครอง ภาครัฐ หน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่อร่วมกันพัฒนา นำพาท้องถิ่นไปสู่กระบวนการแก้ปัญหา และ พัฒนา ให้เจริญยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นสืบไป



บทที่ 4

วิเคราะห์และสรุป: ภาพรวมของ “การเมืองถิ่น” และ “บั๊กการเมืองถิ่น” จังหวัดนครศรีธรรมราช

ในบทนี้จะสรุปผ่านการวิเคราะห์โดยเป็นการตอบคำถามงานวิจัยชิ้นนี้ โดยการจำแนกออกเป็น 3 ประเด็น ประกอบด้วย **ประการแรก** ยุคสมัยของการเมืองในนครศรีธรรมราช **ประการที่สอง** อັตลักษณ์ของนักรการเมืองระดับชาติในจังหวัดนครศรีธรรมราช และ**ประการที่สาม** เครือข่ายความสัมพันธ์ของนักรการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราชกับประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช และ**สุดท้าย** คือการสรุปอັตลักษณ์นักรการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช

ยุคสมัยของการเมืองในนครศรีธรรมราช

การศึกษาการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราชมีการพัฒนาการต่อเนื่องยาวนานควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงการเมืองของไทย พ.ศ. 2475 จึงต้องมีการพิจารณาเชิงประวัติศาสตร์ โดยเน้นเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่สำคัญๆ ในแต่ละช่วง (Periodization) เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์แต่ละช่วงจึงเป็นจุดเปลี่ยนแปลง (turning point) ทางการเมืองในถิ่นนั้นๆ จะว่าไปแล้ว เหตุการณ์สำคัญทางการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราชคือ กระบวนการหาเสียง (เน้นรูปแบบ กลวิธี) และนักรการเมืองพรรคการเมืองเป็นตัวกระทำทางการเมืองที่เพิ่มเข้ามาใน

ถิ่นแต่ละช่วงเวลา เหล่านี้จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการ
พินิจพิจารณาการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช จึงสามารถแบ่ง
ออกเป็นช่วงเวลา 3 ช่วงเวลา ดังนี้

พ.ศ. 2475 - 2500 ยุคเทคนิควิธีการหาเสียง

เป็นการแข่งขันทางการเมืองของบุคคลที่ไม่สังกัด
พรรคการเมือง ซึ่งเป็นไปตามบริบทของการเมืองระดับชาติ
ที่มีรัฐธรรมนูญเป็นเงื่อนไขกำกับไว้ จึงเป็นการต่อสู้ของบุคคล
กับบุคคล เน้นจากการแสวงหาคะแนนจากความเป็นญาติ
อย่างไรก็ตาม พัฒนาการการเมืองแบบระบบตัวแทนค่อยๆ
เป็นการต่อสู้ของบุคคลที่สังกัดพรรคพวกรัฐบาล เช่น นาย
เปี่ยม บุญยะโชติ นายไสว สุทธิพิทักษ์ กับบุคคลที่ไม่สังกัด
พรรคพวกรัฐบาล เช่น นายฉ่ำ จำรัสเนตร แม้จะไม่รุนแรง
ไม่ดุเดือดเข้มข้นในกระบวนการหาเสียง แต่ก็เต็มไปด้วย
เทคนิควิธีการและลีลาของแต่ละราย มีการฉายภาพยนตร์ การ
ลงลุยพื้นที่ถึงตัวประชาชนถึงครัวเรือน ถึงแปลงไร่นาของ
ประชาชนผู้ออกเสียง เสริมด้วยการแสวงหาคะแนนความเป็นญาติ
และพรรคพวก ดังนั้นเทคนิคและวิธีการจึงเป็นเงื่อนไขใน
การตัดสินใจชนะหรือแพ้การเลือกตั้ง

กรณีของนายฉ่ำ จำรัสเนตร เป็นนักการเมืองยุคนี้
ที่มีชื่อเสียงมากของนครศรีธรรมราชและในระดับชาติ ในด้าน
ของการหาคะแนนเสียงมีลักษณะพฤติกรรมหาเสียงที่
แปลกและไม่เหมือนใคร สามารถชนะเลือกตั้งเข้าเป็นสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรถึง 5 ครั้ง โดยในยุคนี้นายฉ่ำฯ สามารถ
ชนะเลือกตั้งติดต่อกัน 3 ครั้ง และสามารถชนะติดต่อกัน 2 ครั้ง

ในยุคที่สอง แม้ว่าจะไม่ได้เป็นฝ่ายรัฐบาล หรือได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเลยเพราะถูกจับกุมจากเจ้าหน้าที่รัฐบาลก็ตาม แต่เขาเป็นบุคคลที่มีความแปลกในการใช้วิธีการหาเสียงจนประชาชนในนครศรีธรรมราชชื่นชอบ เป็นต้นว่า 1) นายฉ่ำฯ จะ “แจกใต้”¹²³ แก่ชาวบ้านเพื่อใช้เป็นคบไฟส่องแสงสว่างในการเดินทางกลับบ้านหลังจากที่ดูภาพยนตร์กลางแปลงที่มีผู้สมัครคนอื่นๆ นำมาฉายเพื่อเป็นการหาเสียง การแจกใต้จึงเป็นกระบวนการที่แปลก ลงทุนราคาถูกแต่ประชาชนติดใจชื่นชอบ 2) การแกล้งทำเป็นบ้า ทำท่าทางแปลกๆ เพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้คน แม้กระทั่งในรัฐสภา 3) การเดินทางไปหาเสียงแบบคำที่โหนนอนที่นั่นและร่วมรับประทานอาหารกับประชาชนในพื้นที่ที่ไปหาเสียง หรือร่วมทำกิจกรรม หากมีการเกี่ยวข้าว (แบบภาคใต้) ก็จะร่วมเกี่ยวข้าวกับชาวบ้าน หรือร่วมทำงานกับชาวบ้านแล้วเดินทางต่อไปหาเสียง จนชนะใจชาวบ้านมาก และกลายเป็นนักการเมืองที่มีการใช้เทคนิควิธีการ¹²⁴ และเป็นที่ยอมรับกันจนกลายเป็นแบบเคาะประตูบ้านในปัจจุบัน

¹²³ ใต้ คือ คบไฟอย่างหนึ่งของชาวภาคใต้ หรือเป็นอุปกรณ์ส่องสว่าง ใช้เดินทางในยามค่ำคืน ทำมาจากเปลือกไม้ผสมยางไม้ที่เป็นเชื้อเพลิง หอด้วยกาบหมาก ปัจจุบันนี้ค่อนข้างหายไหมดแล้ว เพราะมีการใช้ไฟฉายแทน

¹²⁴ สัมพันธ์ ทองสมัคร. ผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุยกันหลายครั้ง. นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์. 2528

ส่วนนายเปี่ยม บุญยะโชติ เป็นนักการเมืองที่สังกัดกลุ่มรัฐบาลได้รับความไว้วางใจเป็นเลขานายกรัฐมนตรี จอมพล ป. พิบูลสงคราม แม้ว่าจะไม่มีความโดดเด่น ทั้งในสภาฯ และพื้นที่แต่สามารถชนะเลิศเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 ครั้ง คงมีเพียงการสร้างโรงเรียนโดยนำชื่อของนายกรัฐมนตรีตั้งเป็นชื่อโรงเรียน คือ “โรงเรียนชุมชนพิบูลสงคราม” เป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่บ้านเกิดของนายเปี่ยมฯ ที่บ้านพัทภูมิ ตำบลท่าซอม อำเภอหัวไทร ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการใช้ตำแหน่งทางการเมืองเพื่อตั้งโครงการหรืองานพัฒนาชุมชนมาใช้หาเสียงที่นครศรีธรรมราช และเป็นแบบอย่างในยุคนั้นๆ มา สำหรับนายไสว สุทธิพิทักษ์ เป็นนักการเมืองที่สนิทสนมกับรัฐบาล โดยได้รับการคัดเลือกให้เป็นเลขานายกรัฐมนตรีในสมัยพลเรือตรีธำรง นาวาสวัสดิ์ แต่ก็เป็นรัฐบาลที่อยู่ตรงกันข้ามกับคณะปฏิวัติ จึงไม่อาจจะดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่อง ประเด็นสำคัญ คือ นักการเมืองจากนครศรีธรรมราชก็มีความขัดแย้งที่เป็นเหมือนคู่ตรงกันข้ามระหว่างนักการเมืองสายเผด็จการกับสายประชาธิปไตย หรือเป็นตัวแทนสายอำนาจรัฐหรือสายรัฐบาลกับสายฝ่ายตรงกันข้ามกับรัฐบาล ซึ่งพัฒนาการนี้สืบเนื่องมาจนถึงยุคปัจจุบันนี้

พ.ศ. 2500 - 2535 ยุคสถาปนาพรรคประชาธิปัตย์ ใช้การปราศรัย อภิปราย ด้วยลีลาดุเดือด กลายเป็นดาวสภาทางบประมาณลงสู่เขต ต่อสู้ ประชาธิปไตย ลัทธิและอิทธิพล

เป็นยุคที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูงมาก นั่นคือเป็น การเมืองที่มีความขัดแย้งในลักษณะคู่ตรงกันข้าม เน้นการ แข่งขันทางอำนาจการเมืองเพื่อให้ได้ตำแหน่งทางการเมือง ยิ่งต่อสู้อีกยิ่งพัฒนาเป็นการเมืองเพื่อการเลือกตั้ง มีวิธีการ ที่พัฒนาเป็นรูปแบบเฉพาะของความเป็นการเมือง นครศรีธรรมราชมากขึ้น นั่นคือ มีการใช้รูปแบบการอภิปราย ลีลาการปราศรัยแบบดุดัน โจมตี เปิดโปงบนหน้าเวทีหาเสียง เหล่านี้จึงเป็นรูปแบบใหม่ที่ถูกนำมาใช้จนโดดเด่นและเริ่มเป็นที่ ยอมรับของประชาชน การปราศรัยโจมตีนายน้อย อุปรามย์ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสายพรรครัฐบาล และ นายเปี่ยม บุญยะโชติ จากผู้สมัครของพรรคประชาธิปัตย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักการเมืองพรรคประชาธิปัตย์คนสำคัญ คือ นายไสว สวัสดิสาร¹²⁵ ซึ่งชนะการเลือกตั้งครั้งที่ 2 พ.ศ. 2500 ได้นำเอาวิธีการปราศรัยแบบดุดันเป็นที่ยอมรับและ สร้างความประทับใจแก่ประชาชนนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนเขตเมือง จนชนะการเลือกตั้งเป็นนักการเมือง คนแรกของพรรคประชาธิปัตย์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ถือว่าเป็นบุคคลแรกๆ ของพรรคประชาธิปัตย์ในภาคใต้¹²⁶ ต่อมาในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2512 นักการเมืองจากพรรค ประชาธิปัตย์ได้ใช้วิธีการปราศรัยหาเสียงเช่นเดิม และใช้ กิจกรรมการปราศรัยโจมตีตลอดมาตั้งแต่ช่วงไม่มีการเลือกตั้ง

¹²⁵ นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์. 2528

¹²⁶ นายคล้าย ละอองมณี จังหวัดสงขลา เป็นนักการเมืองพรรค ประชาธิปัตย์เมื่อคราวเลือกตั้ง พ.ศ. 2500 เช่นกัน

จนชนะการเลือกตั้งถึง 5 ที่นั่งหรือ 5 คน จากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนครศรีธรรมราชที่มีได้ 6 คน ทั้งนี้เพราะใช้กลวิธีการหาเสียงแบบปราศรัยโจมตีคู่ต้นเป็นหลักที่มาหนุนเสริมการใช้ญาติและพรรคพวก นอกจากการปราศรัยแล้วยังมีการใช้กิจกรรมอื่นเสริมในช่วงเวลาที่ไม่มีการแข่งขันการเลือกตั้งด้วย เพื่อพยายามสร้างความเป็นตัวแทนประชาชนในการกระทำทางการเมือง เป็นต้นว่า การวิพากษ์วิจารณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานไม่ถูกต้องตามครรลองคลองธรรมโดยมีนายสุรินทร์ มาศดิตถ์ เป็นตัวแบบสำคัญที่ดำเนินการตลอดเวลาผ่านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของ และยึดมั่นในกระบวนการหาเสียงแบบการปราศรัยตลอดมา¹²⁷ ส่วนการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายสุรินทร์ฯ ได้ใช้กลวิธี “การอภิปรายอย่างเข้มแข็ง” และ “การยื่นกระทู้” ตามหลักการนิติบัญญัติด้วย ในช่วง 2512-2518 นายสุรินทร์ได้ปฏิบัติหน้าที่นักรการเมืองถิ่นในสภาจนเป็นที่ยอมรับและกลายเป็น “ดาวสภา”¹²⁸ อย่างไรก็ดี “การยื่นกระทู้” ได้กลายเป็นวิธีการสำคัญของนักรการเมืองจากนครศรีธรรมราชที่เป็นกลไกการนำเอาความเดือดร้อนของประชาชนในนครศรีธรรมราชจากเหตุต่างๆ ทั้งเหตุจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ และธรรมชาติหรือเหตุอื่นๆ เช่น โจรผู้ร้าย เข้าสู่สภา ดังตารางที่ 1 ดังนั้น “การปราศรัย”

¹²⁷ สัมพันธ์ ทองสมัคร, ผู้วิจัยได้มีโอกาสดูคุยกันหลายครั้ง

¹²⁸ อ้างจากสมทรง นุ่มนวล. 2537: 172

เป็นเครื่องมือหรือกลไกการหาคะแนนเสียงในพื้นที่ สำหรับ “การยื่นกระทู้” และ “การอภิปราย” คือ เครื่องมือในการ แสดงตัวตนหรืออัตลักษณ์ของแต่ละคนในสภาผู้แทนราษฎร เพียงแต่น่าสนใจ คือ ยังมีการพัฒนาไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย มากยิ่งขึ้น การดำเนินการในบทบาทภารกิจในสภาของนักการเมือง ในสภาผู้แทนราษฎรกลับยิ่งลดน้อยลงอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม การปราศรัยโจมตีผู้สมัครจากพรรค ตรงกันข้าม อย่างพรรครัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นพรรคกิจสังคม พรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย ที่เข้ามาส่งผู้สมัครแข่งขัน ในนครศรีธรรมราช และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติกรรมที่ เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของราชการจึง “กลายเป็นเป้า” ให้สมาชิกพรรคประชาธิปไตยปราศรัยโจมตีอย่างรุนแรง “การมีเป้า” ให้ปราศรัยโจมตีจึงเป็นเครื่องมือสร้างความนิยม และความเป็นประชาธิปไตยออกมาให้เด่นชัดขึ้น เข้มขัน พร้อมๆ กับสอดคล้องกับค่านิยมและการเรียนรู้ทางการเมือง ของผู้คน **พรรคประชาธิปไตยเริ่มสร้างความเป็นประชาธิปไตย โดยกระบวนการแยกมิตรแยกศัตรู** ด้วยกลไกการปราศรัย โจมตีอย่างไม่เกรงกลัว ยังมีการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองก็จะ ยิ่งสร้างความโดดเด่นให้นักการเมืองถนัดอย่างนายสัมพันธ ทองสมักร นายณรงค์ นุ่นทอง นายธงชาติ รัตนวิชา ในนาม นักการเมืองถนัดสังกัดพรรคประชาธิปไตย เพราะได้มีโอกาส แสดงหรือมีเวทีแสดงหรือพื้นที่แสดงความสามารถทางการเมืองจากการปราศรัยหาเสียงในการโจมตีคู่ต่อสู้ เช่น การ ต่อสู้ระหว่างผู้สมัครของพรรคประชาธิปไตยกับ ตระกูลเกตุชาติ และ ตระกูลอดิเทพวรพันธ์ ในนามผู้สมัครพรรคกิจสังคม หรือ

การต่อสู้กับนักการเมืองจากพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของจังหวัด นครศรีธรรมราชอย่างนายชำนาญ คักดีเศรษฐ์ นายอาคม สุวรรณณพ หรือนายชำนาญ กับเพื่อนชุดใหม่อย่างนายวิทยา แก้วภราดัย นายสุธรรม แสงประทุม ที่จะมาลงสนามสู้ ผู้สมัครของ พรรคประชาธิปไตยจึงใช้การปราศรัยโจมตีพฤติกรรมและ คุณลักษณะของคู่ต่อสู้และสมาชิกในวงศ์ตระกูลดังกล่าวนั้น อย่างไม่เกรงกลัว มีการ “ตีตรา” คู่ต่อสู้หรือ “สร้างวาทกรรม” หรือการให้ความหมายกับคู่แข่งทางการเมืองจนไม่อาจจะต่อสู้ ได้ในลักษณะต่างๆ เช่น พวกโจร พวกอันพาล พวกนักเลง พวกคอมมิวนิสต์ เป็นต้น การโจมตีบนเวทีการปราศรัยหาเสียง ของช่วงนี้จึงเป็นที่ประทับใจ สร้างความยอมรับและประชาชน จะติดตามการตั้งเวทีปราศรัยหรืออาจจะเป็นช่วงสูงสุดของ กระบวนการหาเสียงแบบปราศรัยของนักการเมืองถิ่น พร้อมกับมีการเสริมตัวนักการเมืองถิ่นประชาธิปไตยให้มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของวัฒนธรรมนครศรีธรรมราช

กล่าวสำหรับในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังหรือเขตเลือกตั้งที่ 3 ในช่วงนี้มีการแข่งขันทางการเมืองระหว่างนักการเมืองจาก พรรคประชาธิปไตยกับพรรคอื่นๆ ค่อนข้างสูงและต่อเนื่อง เป็นพื้นที่ที่มีการช่วงชิงระหว่างผู้สมัครพรรคต่างๆ นักการเมือง จากพรรคประชาธิปไตย ในนามการรณรงค์หาเสียง “ณรงค์ - ธงชาติ” ประกอบด้วย นายณรงค์ นุ่นทอง และนายธงชาติ รัตนวิชา จะเป็นเหมือนนักการเมืองจากพรรคแชมป์ กับ พรรคอื่น เช่น พลังสังคมนิยมแห่งประเทศไทย พรรคกิจสังคม พรรคก้าวหน้า พรรคเอกภาพ พรรคพลังธรรม ตามลำดับ โดยมีผู้สมัคร คือ “สามเสือลุ่มน้ำ” อันประกอบด้วย นายชำนาญ

ตาราง 1 การยื่นกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
ระหว่าง พ.ศ. 2512-2535

พ.ศ.	จำนวนกระทู้ทั้งหมด
2512-2514	47
2517	25
2518	24
2519	2
2522-2526	9
2526-2529	4
2529-2531	3
2531-2534	-
รวม	111

ที่มา : กองการประชุม, สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา อ้างในสมทรง
นุมนวล. 2537: 50

ศักดิ์เศรษฐ์ นายสุธรรม แสงประทุม นายวิทยา แก้วภราดัย
เป็นการต่อสู้ที่นำสนใจของประชาชนทุกๆ ไป เพราะมีการใช้ลีลา
เนื้อหาการอภิปรายที่นำเสนอแนวคิดใหม่แปลกๆ และเร้าร้อน
ดุเดือด เช่นเดียวกับในพื้นที่เลือกตั้งเขตที่ 2 หรือเขตพื้นที่
ภูเขาแถบอำเภอทุ่งสง นักการเมืองในพื้นที่แห่งนี้จากพรรคอื่น
เช่น พรรคกิจสังคม ก็ได้ใช้วิธีการหาเสียงแบบที่นักการเมือง
พรรคประชาธิปัตย์ใช้หาเสียง คือ การปราศรัยหน้าเวที การพูด

การอภิปราย เช่น นายนิยม คำแหง นายเอี่ยม อุบลพันธ์ เหล่านี้แม้ว่าจะมีอัตลักษณ์ของแต่ละราย แต่ก็ยังมีอัตลักษณ์ร่วมกัน คือ การอภิปราย ซึ่งเป็นวิธีที่นักการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ถนัดและเคยมีประสบการณ์ใช้ได้ผลมาก่อนนับศตวรรษ อย่างไรก็ตาม จุดเด่นของการปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองที่ทำซิงนอกเหนือจากลีลาที่ดูเด่นเฉกเช่นนักการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ คือ นักการเมืองที่ทำซิงกล้าที่นำเสนอความคิดความเห็นใหม่ๆ เป็นการจุดประกายความคิดของประชาชน ตัวอย่างเช่น นายชานี ศักดิ์เศรษฐ์ ในช่วงการรณรงค์หาเสียง พ.ศ. 2529 และ 2531 พยายามเสนอความคิดเห็นในการวิพากษ์แผนพัฒนาประเทศ และเป็นจังหวัดที่ไม่พัฒนา ส.ส.ไม่มีศักยภาพ จนประชาชนในนครศรีธรรมราชยอมรับเป็นประเด็นการพัฒนากับการเมือง โดยมีความรู้สึกร่วมกันว่านครศรีธรรมราชถูกทอดทิ้งจากการพัฒนา เพราะรัฐไทยโดยสภาพพัฒนาฯ กำหนดให้หาดใหญ่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาภาคใต้ล่างและสุราษฎร์ธานีเป็นศูนย์กลางภาคใต้การพัฒนาตอนบน และโจมตีความไร้ฝีมือของนักการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ว่าไม่มีฝีมือและไม่สนใจการพัฒนาไปอยู่ที่สุราษฎร์ธานี โดยอาศัยเหตุที่มีการย้ายส่วนราชการที่เคยประจำที่นครศรีธรรมราชไปตั้งสำนักงานที่สุราษฎร์ธานี หรือการพยายามเสนอความคิดเห็นหรือเสนอแนะการพัฒนา ลุ่มน้ำปากพนัง และการจัดตั้ง “กองทุนลุ่มน้ำปากพนัง” เป็นตัวอย่างในการปราศรัย การนำเสนอความคิดเห็นทั้งโจมตีตอบโต้และเสนอแนวความคิดเห็นใหม่ๆ นี้ คือ จุดเริ่มต้นของการนำเสนอนโยบายการพัฒนาที่มาจากกระบวนการทาง

สังคมของพื้นที่ต่างๆ ซึ่งพยายามช่วงชิงการนำทางความคิดของกลุ่มการเมืองต่างๆ ในสถานการณ์ที่ต้องต่อสู้กับนักการเมืองถิ่นจากพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งค่อนข้างอ่อนแอในเนื้อหาเหล่านี้

จากที่กล่าวมาแล้วนี้ คือ ความโดดเด่นในกลวิธีการหาเสียงจึงเป็นที่ชื่นชอบของประชาชน ยิ่งมีการแข่งขันทางการเมืองประชาชนต่างก็อยากจะรับฟังที่ที่มีการปราศรัยทางการเมืองพร้อมกับมีการขยายพรรคพวกสร้างจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคประชาธิปัตย์ให้มากขึ้น กล่าวเฉพาะนักการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ มีกระบวนการ “จัดตั้ง” มวลชนเพื่อเป็นกลไกทางการเมืองขึ้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ “กลุ่มสตรี” ถูกระดมเข้ามาเป็นฐานคะแนนโดยริเริ่มคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ และได้กลายเป็นฐานคะแนนเสียงที่ถูกค้นพบใหม่ซึ่งมีพลังมากและประสบความสำเร็จในการนำมาใช้เป็นฐานเพื่อแข่งขันทางการเมือง เป็นกลวิธีใหม่ที่ขยายผลอย่างได้ผลเมื่อนายชินวรณ์ บุญยเกียรติ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเคยพ่ายแพ้และหลังจากนั้นก็ชนะเลือกตั้งตลอดมาก็ได้ใช้กลวิธีเหล่านี้ และกลุ่มสตรีถูกสถาปนาเป็นกลไกทางการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ในนครศรีธรรมราชเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

อย่างไรก็ตาม ในยุคนี้มีพฤติกรรมการหาเสียงที่เป็นกลวิธีที่ถูกใช้เพิ่มขึ้นเพื่อสร้างความเป็นประชาธิปัตย์ในนครศรีธรรมราชหรือสร้างให้กลายเป็นการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช ที่หมายถึง การเมืองแบบที่ยึดมั่นพรรคประชาธิปัตย์จนพอสำหรับการอธิบายถึง การเมืองแบบ

อุดมการณ์ประชาธิปไตย คือ

1) การพยายามสร้างรูปธรรมทางการเมืองด้วยการสร้างโครงการพัฒนาในเขตพื้นที่เลือกตั้งให้ “การพัฒนา” ชุมชนท้องถิ่นเป็นบทบาทของนักการเมือง หรือนักการเมืองอุปถัมภ์ท้องถิ่นในนามโครงการพัฒนา ด้วยการใช้งบประมาณพัฒนาจังหวัดเพื่อให้ ส.ส. ใช้เป็นงบประมาณสร้างโครงการหาเสียง และได้มีการประสานงานกับหน่วยงานราชการแปรญัตติงบประมาณลงสู่เขตที่เลือกตั้ง อย่างเช่น นายสัมพันธ์ ทองสมักร ซึ่งถือว่าเป็นนักการเมืองที่มีทักษะในลักษณะนี้มาก โดยสร้างบทบาทในพรรคเพื่อได้รับการคัดเลือกให้เข้าไปดำรงตำแหน่งกรรมาธิการพิจารณางบประมาณประจำปีเพื่อหางบประมาณหรือโครงการลงในเขตพื้นที่เลือกตั้ง จึงมีผลงานในนาม “โครงการพัฒนา” เนื่องจากแปรญัตติของ ส.ส. เช่น ถนนต่างๆ ในพื้นที่เขตเลือกตั้ง หลังจากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของนายสัมพันธ์ฯ แล้วมีการจัดตั้งวิทยาลัยในระดับอาชีวศึกษาของรัฐลงในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวนมาก เช่น วิทยาลัยการอาชีพลิซล วิทยาลัยการอาชีพหัวไทร วิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช วิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช วิทยาลัยช่างศิลปพรหมคีรี วิทยาลัยการต่อเรือปากพนัง ศูนย์วิทยาศาสตร์เขาสุนพนม ดังนั้น ลักษณะการสร้างผลงานด้วยการตั้งโครงการพัฒนาดังในพื้นที่เช่นนี้คือการพยายามสร้างชุดความคิดใหม่ในหมู่ประชาชนว่าเป็นพฤติกรรมเชิงคุณภาพของนักการเมือง และมีความใกล้ชิดกับประชาชนในแต่ละชุมชน หมู่บ้าน โดยเฉพาะวัดวาอารามต่างๆ

2) สร้างบุคคลในระบบราชการ เพื่อเป็นผู้อุปถัมภ์ประชาชน ด้วยการช่วยเหลือประชาชนในเขตพื้นที่เลือกตั้ง ทั้งลักษณะการฝากลูกหลานเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง วิทยาลัยของจังหวัด ดังนั้น จึงต้องสร้างกลไกของตัวเอง คือ สร้างข้าราชการที่เป็นคนของตนเองในหน่วยงานราชการ ส่วนภูมิภาคหรือส่วนราชการต่างๆจังหวัดด้วยการช่วยเหลือข้าราชการเหล่านั้นโยกย้ายเลื่อนตำแหน่ง ช่วยเหลือเลื่อนระดับ ส่งผลให้ข้าราชการระดับสูงของจังหวัดจำนวนหนึ่งเติบโตขึ้นมาด้วยการได้รับความช่วยเหลือจากการผ่านการวิ่งเต้นผ่านนักการเมือง โดยเฉพาะวงการครูในจังหวัดแห่งนี้ อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่พรรคประชาธิปัตย์เป็นรัฐบาลค่อนข้างต่อเนื่องในช่วงหลัง พ.ศ. 2522 จนถึง พ.ศ. 2535 ความต่อเนื่องในการเป็นรัฐบาลสามารถสร้างผลงาน สร้างบารมีได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งกระบวนการสร้างกลไกข้าราชการมาจากบุคคลของตัวเองและโครงการพัฒนา จนนักการเมืองเป็นศูนย์รวมของความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์มีความเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

3) การสร้างวาทกรรมพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนที่เลือกประชาธิปัตย์ว่าเป็นการเลือกตั้งทางการเมืองแบบอุดมการณ์ประชาธิปัตย์ เพราะเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ในนครศรีธรรมราช คือ เลือกตั้งไปต่อสู้กับเผด็จการทหาร เลือกให้นักการเมืองนครศรีธรรมราชไปต่อสู้กับนักการเมืองฝ่ายรัฐบาล หรือเลือกตั้งให้ไปต่อสู้เป็นปากเป็นเสียงในการจัดการกับข้าราชการที่ไม่บริการประชาชนหรือเอาเปรียบหรือทำลายสิทธิของประชาชน

นอกจากนี้ พยายามสร้างวาทกรรมการไปฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งของเวทีปราศรัยหาเสียงพรรคประชาธิปัตย์ ในนครศรีธรรมราชว่าเป็นรูปแบบการพัฒนาการเมือง การตื่นตัวทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

4) ไม่มีการขยายจำนวนสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์เพิ่มขึ้น ดังนั้น ความเป็นประชาธิปัตย์จึงจำกัดอยู่เฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้ง เช่นเดียวกับพรรคอื่นๆ ก็ไม่คิดเกี่ยวกับการขยายฐานสมาชิกหรือขยายฐานมวลชน

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งในความเป็นประชาธิปัตย์ของนักการเมืองระดับชาติในจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ การแย่งชิงการนำระหว่างนักการเมืองจากพรรคเดียวกันเอง เช่นเดียวกับบางบุคคลที่ลงสมัครรับเลือกตั้งพรรคอื่นๆ เพื่อทำการแข่งขันกับสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ อาจจะเป็นบุคคลที่พ่ายแพ้จากการแย่งชิงสภาพการนำ มาตราแม้ว่าการแย่งชิงการนำเป็นธรรมชาติของนักการเมือง อาจจะมีการต่อรองเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ทางการเมือง แต่การแย่งชิงการนำของนักการเมืองนครศรีธรรมราชมักจะ ไม่พบว่าเกิดจากความแตกต่างทางความคิด แต่เป็นการแย่งชิงการนำเพื่อรักษาภาพลักษณ์ความเป็นนักการเมือง หรือแย่งชิงเพื่อการนำทางสัญลักษณ์ทางการเมืองมากกว่า แย่งชิงผลประโยชน์ทางธุรกิจ หรือเป็นการแย่งชิงเพื่อรักษาคุณค่าทางสังคม เกียรติภูมิ ศักดิ์ศรีทางการเมือง ดังนั้น การแย่งชิงการนำระหว่างนักการเมืองเก่ากับใหม่ในพรรคเดียวกันอย่างเช่นพรรคประชาธิปัตย์ จึงเกิดตลอดเวลา

นักการเมืองนครศรีธรรมราชจึงเป็นนักกลยุทธ์เชิงแข่งขัน เพื่อชนะเลือกตั้ง และกุมสภาพการนำกลุ่มนักการเมืองด้วยกันเองให้ได้มากกว่านักยุทธศาสตร์การพัฒนา เพราะการพ่ายแพ้ในการนำก็เท่ากับหมดศักดิ์ศรี คุณค่าทางการเมือง ตัวอย่างเช่น ระหว่างนายสัมพันธ์ ทองสมัคร กับคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ที่มีมาตลอดจนในที่สุดในยุคต่อมาก็ไม่ยอมลงสมัครรับเลือกตั้งอีกทั้ง ๆ ที่ประชาชนยังยอมรับบทบาทเธอค่อนข้างมาก การแย่งชิงการนำจนนำไปสู่การหักหลังด้วยกันเองจากกรณีกุ่ม 10 มกราคม ที่มีให้สมาชิกพรรคประชาธิปไตยเขตลุ่มน้ำปากพนังต้องถูกทำให้ออกจากพรรค เช่น นายณรงค์ นุ่นทอง นายธงชาติ รัตนิวิชา เป็นต้น

ประเด็นสุดท้าย เมื่อมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นในจังหวัดนครศรีธรรมราช มักจะเป็นบุคคลที่มาจากสายครูบาอาจารย์มากกว่าสายวิชาชีพอื่นๆ เพราะครูเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับในพื้นที่และมีพรรคพวกเป็นเครือข่ายใช้ในการหาเสียงในพื้นที่ เช่นเดียวกับนักการเมืองใหม่ที่เพิ่มเข้ามาเป็นบุคคลที่ถูกคัดสรรมาจากนายสัมพันธ์ ทองสมัคร ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญและเก่าแก่ จะเป็นผู้คัดสรรบุคคลเข้ามาสมัครรับเลือกตั้งตลอดมา แต่ในระยะหลังของยุคนี้หรือยุคต่อไปต่างก็ยอมรับว่าบทบาทการนำของนายสัมพันธ์ ทองสมัครในนครศรีธรรมราชก็ลดลงตามไปด้วยเช่นนี้ จึงทำให้นักการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนี้เป็นบุคคลที่เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของจังหวัดนี้เป็นนักการเมืองมาจากสายของนายสัมพันธ์ฯ ก็ค่อยๆ ลดลง นักการเมืองยุคหลังค่อยพัฒนามาจากสายอื่นๆ

ตามสภาพการนำที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น สายนายขำนิ คักดิเศรฐ์
เป็นต้น หรือเป็นบุคคลในพื้นที่ ไม่มีเศรฐ์หรือบุคคลที่มี
ลักษณะที่วกระเปามาจากพื้นที่อื่นๆ หรือเป็นบุคคลที่ถูกอธิบาย
เชิงลบว่าพวก “หมาหลง” เป็นนักการเมืองนครศรีธรรมราช

หลัง พ.ศ. 2535 ยุคการจรโลงประชาธิปไตย: ยุค จรโลงความเป็นประชาธิปไตย

เป็นช่วงเวลาที่พรรคประชาธิปัตย์สามารถยึดพื้นที่นั่ง
ในสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครศรีธรรมราช
ได้ครบถ้วน ทุกเขตทุกคนทุกที่นั่ง โดยเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทน
ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ที่เป็นพื้นที่ที่มีการแข่งขันสูงเพราะ
มีการเปลี่ยนแปลงผลัดเปลี่ยนตัวผู้แทนอยู่ตลอดเวลา การ
ได้รับการเชื้อเชิญจากผู้นำพรรคประชาธิปัตย์เพื่อสมัครรับ
เลือกตั้งในนามพรรคประชาธิปัตย์ของนายขำนิ คักดิเศรฐ์
นายอภิชาติ การิกาญณ์ นายวิทยา แก้วการดัย โดยให้เหตุผล
แก่ประชาชนในเขตลุ่มน้ำปากพนังว่าเป็นการดำเนินกิจกรรม
ที่สนองตอบต่อประชาชน คือ “ได้คนที่รัก พรรคที่ชอบ”¹²⁹
โดยมีนายสุธรรม แสงประทุม ได้เดินทางไปสมัครรับเลือกตั้ง
ในพื้นที่กรุงเทพมหานครแทน ถือว่าเป็นการสิ้นสุดการต่อสู้
ทางการเมืองระหว่างพรรคในนครศรีธรรมราชภายใต้บริบท
การเมืองของไทยโดยมีนายชวน หลีกภัย เป็นหัวหน้าพรรค

¹²⁹ นายละม้าย เสนขวัณแก้ว. 2548

ประชาธิปไตย พร้อมกับเป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นยุคของความ
 ความเป็นปึกแผ่นของพรรคประชาธิปไตยในนครศรีธรรมราช
 หรือประชาธิปไตยในนครศรีธรรมราชอย่างเรียบร้อย เมื่อ
 หมดการศึกษาในการต่อสู้แย่งชิงเก้าอี้เพื่อไปดำรงตำแหน่งที่สภา
 ผู้แทนราษฎรแล้ว บรรยายภาศการปราศรัยหาเสียงที่โจมตีกัน
 แบบดุเดือด ตอบโต้ด้วยการปราศรัยกันอย่างรุนแรง ทำทลาย
 ลดลงไปอย่างมาก การหาเสียงในแต่ละพื้นที่มีน้อย เวที
 ปราศรัยที่เคยโดดเด่นกลับถูกใช้ในพื้นที่ยื่นๆ หรือจังหวัดอื่น
 หรือภาคอื่นๆ แทน โดยมีนักการเมืองถิ่นนครฯ จะไปช่วย
 ปราศรัยหาเสียง นักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราชกำลังทอดทิ้ง
 หรือลดความสำคัญการใช้กลวิธีปราศรัยหาเสียงที่นครศรีธรรมราช
 ท่ามกลางการยึดครองการเมืองนครศรีธรรมราชให้เป็นพื้นที่
 ประชาธิปไตยอย่างเบ็ดเสร็จ เพียงแต่พรรคประชาธิปไตยเปิด
 กลวิธีใหม่ด้วยการพยายามรุกคืบไปยึดเก้าอี้การเมืองของ
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะหลังมีพระราชบัญญัติ
 องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ดังนั้น กลยุทธ์ในการ
 สร้างนักการเมืองท้องถิ่นให้เป็นฐานของนักการเมืองระดับ
 ชาติก็จุดในพื้นที่แห่งนี้ด้วย นั่นคือ การส่งหัวคะแนนหรือ
 บุคคลสำคัญในโครงสร้างของนักการเมืองถิ่นแต่ละรายลงสมัคร
 รับเลือกตั้งเป็นนักการเมืองท้องถิ่น และทำโครงการเพื่อนำ
 เอานักการเมืองท้องถิ่น (อบต.) มาฝึกอบรมหลังชนะการ
 เลือกตั้งในหลักสูตรท้องถิ่น เท่ากับเป็นการผลิตซ้ำบุคคลใน
 การเมืองท้องถิ่นให้เป็นสายสัมพันธ์กับนักการเมืองถิ่นจาก
 พรรคประชาธิปไตย นักการเมืองท้องถิ่นถูกสร้างให้เป็นกลไกใหม่
 ในยุคปัจจุบันหรือพยายามสร้างสายใยความสัมพันธ์ใหม่

เพื่อเสริมกลไกเดิม¹³⁰ ที่ยังใช้ได้ผลให้มั่นคงยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับพยายามสร้างสาขาพรรค โดยเชิญหัวหน้าคณะแนหรือคนที่มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ผ่านการพิสูจน์ซ้ำจากการช่วยเหลือในการเลือกตั้งตลอดมาให้เป็นสมาชิกพรรคหรือกรรมการบริหารสาขาพรรคในเขตเลือกตั้งนั้น

จะว่าไปแล้ว **ปัญหาการแย่งชิงสภาพการนำ** หาได้ยุติลงไป ยิ่งมีการรวบอำนาจมาที่นักการเมืองสังกัดประชาธิปไตยแบบเบ็ดเสร็จ สภาพปัญหานี้กลับยังมีมากขึ้นมีหลายชั่วชั้น จนคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ต้องยุติการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกทางการเมืองในช่วง พ.ศ. 2540 ในขณะที่กลุ่มนักการเมืองแบ่งออกเป็นฝักฝ่ายทางการเมือง (Political Faction) ในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มาจากพรรคการเมืองเดียวกัน การแบ่งกลุ่มฝักฝ่ายการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปไตยในนครศรีธรรมราชได้มีเกณฑ์ที่เด่นชัดในแบบวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้เพราะเกณฑ์การเมืองไม่มีกฎที่ตายตัวและชัดเจน แต่พบได้จากเกณฑ์อย่างน้อยสองประการคือ **ประการแรก** การแย่งชิงการนำเพื่อหาการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่นครศรีธรรมราช หรือการแสวงหาพื้นที่ทางสังคมการเมือง (Positioning) ในนครศรีธรรมราช และ **ประการที่สอง** คือ การบาดหมางจากการเคยเป็นคู่แข่งกันมาหรือเป็นคนละพรรคที่เคยต่อสู้กันมา **ประการที่สาม** การแย่งชิงการนำในระดับพรรค การแย่งเป็นกรรมการ การ

¹³⁰ กลุ่มสตรี

แย่งชิงตำแหน่งในกรรมการบริหารพรรค บทบาทที่พรรคมอบหมายให้ดำเนินภารกิจสำคัญๆ ซึ่งหมายถึงบทบาทในตำแหน่งทางการเมืองที่จะตามมา จากการสรุปในยุคที่ผ่านมา เกี่ยวกับการแย่งชิงสภาพการนำของนักการเมืองไม่ได้มาจากระบบคิดหรือฐานคิดการเมือง การพัฒนา ไม่ได้มาจากการแย่งชิงเพื่อการนำเสนอความคิดเป็นนโยบายจังหวัดหรือนโยบายพรรค และสุดท้ายไม่ได้มาจากแย่งชิงผลประโยชน์ทางธุรกิจหรือประโยชน์ส่วนบุคคล แต่เป็นการแย่งชิงการนำเชิงสัญลักษณ์ แย่งชิงการเป็นตัวแทนความเป็นประชาธิปไตย เป็นการแย่งชิงเพื่อรักษาเกียรติภูมิ รักษาภาพลักษณ์ รักษาสัญลักษณ์ทางการเมืองและคุณค่าที่สังคมตีตราให้ ดังนั้นกลุ่มฝักฝ่ายทางการเมือง จึงประกอบด้วย

กลุ่มประชาธิปไตยดั้งเดิม ประกอบด้วยนายสัมพันธ์ ทองสมัคร นายมาโนชญ์ วิชัยกุล นายอภิชาติ การิกาญจน์ และนางสาวนริศศา อติเทพวรพันธ์ เป็นกลุ่มดั้งเดิมที่มีศูนย์กลางที่นายสัมพันธ์ ทองสมัคร และนักการเมืองบุคคลอื่นๆ เป็นบุคคลที่ถูกดึงมาสมัครเป็นนักการเมืองผ่านนายสัมพันธ์ บทบาทจะไม่โดดเด่นเพราะความโดดเด่นของนายสัมพันธ์ฯ จะบดบังบทบาทที่ควรจะเป็น แท้จริงแล้วกลุ่มนี้เดิมมีบทบาทและมีพลังสูงมาก โดยเฉพาะในยุคที่ผ่านมา ทั้งนี้เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ประกอบด้วย นายณรงค์ นุ่นทอง นายธงชาติ รัตนวิชา ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมรุ่นวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชของนายสัมพันธ์ฯ อยู่ในกลุ่มนี้ด้วย จึงเป็นกลุ่มที่เคยยิ่งใหญ่มีบทบาทในการนำนครศรีธรรมราช

แต่ในยุคปัจจุบันนี้ถือว่าเป็นกลุ่มที่อ่อนล้าทางพลังทางการเมืองลงไปมากทั้งจำนวนหรือปริมาณและศักยภาพอื่นๆ

กลุ่มมาศดิตถ์ ประกอบด้วยนายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ นายประกอบ รัตนพันธ์ ในกลุ่มนี้อาจจะมีนายอภิชาติ การิกานูญ ซึ่งสนิทสนมกันมากปฏิสัมพันธ์กันมาก เป็นกลุ่มที่ก่อตัวมาตั้งแต่ยุคสอง เนื่องจากนางสาวสุพัตรา มาศดิตถ์ (ในขณะที่ยังไม่ได้รับพระราชทาน “คุณหญิง”) เป็นบุตรสาวนายสุรินทร์ มาศดิตถ์ ด้วยความเป็นนักการเมืองผู้หญิงสาวและมีสายใยจากนักการเมือง ผู้เป็นบิดาจึงมีความสามารถเข้ากับประชาชนในชุมชนพื้นที่ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว จึงได้รับการยอมรับอย่างสูง ได้รับคะแนนสูงสุดจากการเลือกตั้งเสมอ ในขณะที่เดียวกันก็ถูกตัดสินใจให้ย้ายเขตเลือกตั้งจากเขตที่ 1 เป็นเขตที่ 2 เพื่อให้ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ ลงสมัครแทนที่ นางสาวสุพัตรา จึงต้องไปทำพื้นที่ใหม่ในการหาเสียง ในที่สุดจึงดึงนายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ พี่ชายจากสมาชิกสภาจังหวัดนครศรีธรรมราช (ส.จ.) ขึ้นมาสมัครรับเลือกตั้งและได้รับเลือกตั้งเป็นนักการเมืองระดับชาติ ในขณะที่นายสุรเชษฐ์ฯ เป็น ส.ส.ที่ค่อนข้างขยันในพื้นที่และรับช่วงคุณค่าแห่งความไม่ลงรอยกับนายสัมพันธ์ฯ และมาแตกหักเมื่อมีกรณีพิพาทจนฟ้องร้องเพื่อเป็นผู้ดำเนินการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น “เสียงราษฎร์” ที่นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ ผู้บิดาได้สร้างไว้ โดยนายสัมพันธ์ฯ ได้ใช้บทบาทการนำไปบริหารมาต่อเอง แต่ก็ไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควรจะเป็น นักการเมืองทั้งสองคนนี้วิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมอย่างตรงไป

ตรงมาในพื้นที่สาธารณะมาระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง แต่นายสุรเชษฐ์ฯ ค่อนข้างจะมีพรรคพวกทั้งนักการเมืองด้วยตัวเองในกลุ่มอื่นๆ เพราะเชื่อมต้อมีกิจกรรมร่วมกันอยู่เสมอ เพราะขยัน เป็นที่ยอมรับจากประชาชนในชุมชนเขตเลือกตั้ง ทั้งเป็นที่เกรงอกเกรงใจจากความเป็นสายตระกูลนักการเมืองเก่า

กลุ่มนายสุรินทร์ พิศสุวรรณ นางฐวีย์ดียะ พิศสุวรรณ เป็นกลุ่มนักการเมืองสายมุสลิม ที่เกิดจากการที่นายสัมพันธ์ทองสมัคร สร้างขึ้นมา แต่ด้วยความที่ ดร.สุรินทร์ฯ มีความรู้สูง และมีประสบการณ์ทางสายวิชาการ และมีวิธีการหาเสียงที่ไม่เป็นทีม จึงทำให้คะแนนนิยมสูงสุดเป็นอันดับหนึ่งแทนนางสาวสุพัทธราฯ ที่ย้ายเขต ตลอดมาจนได้รับความยอมรับจากพรรคให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ ในช่วงหลังจึงไม่ค่อยได้ลงพื้นที่ จนเป็นที่โจษจันของเพื่อนนักการเมืองว่าทิ้งพื้นที่เช่นเดียวกัน เมื่อมีการเลือกตั้งหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้รับการคัดเลือกจากพรรคให้เป็นนักการเมืองในบัญชีรายชื่อในลำดับต้นด้วย พื้นที่จึงถูกทิ้งให้น้องสาว คือ นางฐวีย์ดียะ พิศสุวรรณ และมีลักษณะของนักการเมืองที่ไม่โดดเด่นในการเยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่ แต่ก็ยังมีบทบาทสูงมากทั้งในหมู่ประชาชนมุสลิมและที่นับถือศาสนาพุทธ พร้อมกับการอธิบายถึงผลงานที่ไม่โดดเด่นของกลุ่มหรือขาดอัตลักษณ์ของกลุ่ม การไม่ได้สัมผัสประชาชนและไม่มีผลงานจึงเป็นการตีคุณค่าให้นักการเมืองกลุ่มนี้กลายเป็นจุดอ่อนของประชาธิปไตยนครศรีธรรมราช จนในที่สุด ดร.สุรินทร์ฯ ต้องเปลี่ยนการลงสมัครจากบัญชีรายชื่อพรรคมาเป็น ส.ส.

เขตพื้นที่ 1 ในคราวเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 โดยปลดน้องสาว คือนางฐวีย์ดิยะ พิศสุวรรณ ไปเป็นผู้สมัคร ในบัญชีรายชื่อในลำดับกลางๆ ของพรรคประชาธิปัตย์แทน นอกจากนี้ ลักษณะการแย่งการนำมาเด่นชัดอีกประการหนึ่ง คือ เมื่อ พ.ศ. 2547 กลุ่มนี้ตัดสินใจส่งนายสายัณห์ ยุติธรรม ประธานสาขาพรรคฯ ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช แข่งกับนายวิฑูรย์ เดชเดโช จากกลุ่มนายขำนิ ศักดิ์เศรษฐ์ ผนวกกับกลุ่มนายสัมพันธ์ ทองสมัคร จนพ่ายแพ้ในที่สุด

กลุ่มลุ่มน้ำปากพนังเดิม ที่มีนายขำนิ ศักดิ์เศรษฐ์ นายอภิชาติ การิกาญณ์ นายวิทยา แก้วภราดัย ซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองสุดท้าย แต่มีบทบาทมีอิทธิพลหรือมีพลังทางการเมืองในพรรคมาก สามารถร่วมกับพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ เลขาธิการพรรค ดึงเอา “กลุ่มงูเห่า” มาร่วมสนับสนุนให้นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี และยังคงดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยต่อเนื่อง ก่อนหน้านี้สามารถใช้กลวิธีการอภิปรายที่ได้เด่นสามารถอภิปรายนายกรัฐมนตรีนายบรรหาญ ศิลปอาชา ต้องตัดสินใจยุบสภาใน พ.ศ. 2537 เนื่องจากถูกนายขำนิ ศักดิ์เศรษฐ์ อภิปรายไม่ไว้วางใจโดยใช้กระดาษหนึ่งแผ่นเป็นหลักฐานกลางสภากล่าวหาว่านายบรรหาญฯ เป็น “ลูกเจ๊ก” จนเป็นเหตุในการนำไปสู่การกำหนดสาระสำคัญเพื่อการอภิปรายนายกรัฐมนตรียกขึ้นในกระบวนการปฏิรูปทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ด้วย ดังนั้น กลุ่มลุ่มน้ำปากพนังสามารถจัดการ

กระบวนการทางการเมืองในพื้นที่ ในพรรคได้อย่างน่าสนใจ เป็นต้นว่า สามารถให้ผู้สมัครรายใหม่ คือนายเทพไท เสนพงศ์ ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคประชาธิปัตย์แทนนายตรีพล เจาะจิตต์ ทั้งๆ ที่ถูกดำเนินทานจากนายสัมพันธ์ ทองสมัคร อย่างเต็มที่ และส่งคนของกลุ่มผู้นำปากหนังเดิมเป็นกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ในระดับสูงๆ และจำนวนมากกว่า แม้ว่าจะมีความสำคัญกับพรรค และมีอิทธิพลต่อพื้นที่แต่ การลงพื้นที่และประชาชน กลุ่มพลังต่างๆ ห่างไกลออกไปเรื่อยๆ หรือทำให้กลุ่มที่เคยร่วมสู้กับประชาธิปัตย์มาในยุค ที่สองนั้นค่อนข้างห่างไปจากกระบวนการทางการเมือง ปล่อย ให้กลุ่มคนที่สนับสนุนเหล่านั้นขาดแหล่งรวมกิจกรรมทางการเมือง

การจรรโลงประชาธิปัตย์ในนครศรีธรรมราชในการ แข่งขันกับนักการเมืองจากพรรคอื่นๆ กลุ่มอื่นๆ ยุติลงแต่การ แข่งขันแย่งชิงการนำความเป็นประชาธิปัตย์กลับมีมากและ รุนแรงยิ่งขึ้น และมีพลวัตการแข่งขันตามเหตุการณ์การเมือง ในระดับชาติที่แย่งกันส่งบุคคลสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคฯ และการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประชาธิปัตย์ กำลังใช้กลวิธียึดครองพื้นที่การเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนี้ ในขณะที่เสาหลักของพรรคในจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร เริ่มหมดบารมีทางการเมืองลง การ ก่อเกิดและพัฒนาการของกลุ่มทางการเมืองในพรรคประชาธิ- ปัตย์ ในนครศรีธรรมราชจึงเป็นรายละเอียดหรือเนื้อหา ทางการเมืองใหม่ที่ใช้เวที การส่งคนลงสมัครรับเลือกตั้ง ในระดับชาติ การอยู่ในลำดับที่ของบัญชีรายชื่อของพรรค

การคัดเลือกบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งแข่งขันในการเมืองท้องถิ่น ดุลยกำลังของกลุ่มการเมืองต่างๆ เริ่มเปลี่ยนแปลงไป กลุ่มการเมืองของนายชินวรณ์ บุญยเกียรติ เริ่มมีบทบาทมากขึ้นทั้งเวทีต่างๆ ที่กล่าวแล้ว และพยายามสร้างระบบโครงสร้างสังคมการเมืองที่มีรวมศูนย์อำนาจไปที่นายชินวรณ์ฯ กลุ่มการเมืองใหม่นี้กำลังเติบโตเช่นเดียวกับคุณภาพการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดดเด่นต่อเนื่องเฉกเช่น นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ ที่เคยปฏิบัติมาแต่อดีต

อัตลักษณ์ของนักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช

อัตลักษณ์นักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช คือ การพินิจพิจารณาจากคุณลักษณะนักการเมืองรายบุคคลทั้งที่เหมือนหรือโดดเด่นเป็นพิเศษ แล้วสรุปในเชิงการอธิบายคุณลักษณะการเมืองนครหรือทำให้เป็นอัตลักษณ์การเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช พบว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้

ประการแรก การปรับตัวทางการเมืองเพื่อการดำรงอยู่ในอำนาจทางการเมือง กล่าวคือ เป็นลักษณะของนักการเมืองที่มีการปรับตัวเองตลอดเวลา เพื่อความอยู่รอดในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือการปรับตัวเพื่อการจรรโลงอยู่ในอำนาจการเมือง จนกลายเป็นลักษณะนักการเมืองที่เล่นเกมการเมืองเพื่อการครองตำแหน่งได้อย่างชาญฉลาด ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะพัฒนาการเมืองของนครศรีธรรมราชที่มีมาแต่โบราณที่กลไกการเมืองนครศรีธรรมราชมีการปรับตัวตามศูนย์อำนาจทางการเมืองอื่นๆ ที่มีความเข้มแข็งขึ้นหรืออ่อนแอ

เพราะนครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่ทางการเมืองที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการปะทะระหว่างอำนาจทางการเมืองในลุ่มน้ำเจ้าพระยากับอำนาจการเมืองในชุมชนการเมืองอื่นในคาบสมุทรสยามมาลายู เมื่ออำนาจทางการเมืองลุ่มน้ำเจ้าพระยามีความเข้มแข็งทำให้นครศรีธรรมราชตอบรับด้วยการสนองตอบต่อความต้องการด้วยการเป็นกลไกทางการเมืองของลุ่มน้ำเจ้าพระยาเพื่อให้อำนาจนั้นยังดำรงอยู่มีและไม่มีศึกสองหน้า นักการเมืองในนครศรีธรรมราชในยุคประชาธิปไตยนั้นก็มีความพยายามหาจุดลงตัวกับศูนย์อำนาจของการเมืองที่สร้างความเป็นประชาธิปไตยเพื่อลดการแข่งขัน ด้วยวิธีการดึงคู่ต่อสู้มาเป็นพลพรรคประชาธิปไตย จนเป็นลักษณะเมืองหลวงของประชาธิปไตยหลังการเลือกตั้งทั่วไป 2535/2 เช่น ในยุคประชาธิปไตยครองเมือง คือ ความพยายามบอกว่า “เลือกคนที่รัก เลือกพรรคที่ชอบ” ลักษณะนี้คือการปรับตัวของนักการเมืองเพื่อให้ครองอำนาจทางการเมือง

ประการที่สอง ลักษณะนักการเมืองถินนครศรีธรรมราชกับความพยายามสร้างความเป็นพรรคประชาธิปไตยให้เป็นอุดมการณ์ทางการเมืองถินนครศรีธรรมราช¹³¹ เป็นอุดมการณ์การเมืองถินนครศรีธรรมราช ด้วยการใช้กลไกศาสนาหรือสร้างอุดมการณ์ด้วยการใช้กลไกศาสนาเพื่อให้ประชาชนเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในความเป็นประชาธิปไตยที่ปราศจาก

¹³¹ ดูการเมืองแบบอุดมการณ์ประชาธิปไตย ในช่วงที่สอง การสร้างความเป็นประชาธิปไตยในงานชิ้นนี้

คำถามหรือข้อสงสัย จนมีคำกล่าวในทำนอง “พรรคของเราใหม่เรา” ซึ่งประชาชนที่สนใจศาสนาจะมีธรรมชาติที่เลื่อมใสศรัทธาอยู่เสมอๆ ดังนั้น เลื่อมใสและศรัทธาในความเป็นประชาธิปไตย จึงกลายเป็นอุดมการณ์หลักในทางการเมืองแล้วส่งผลให้นักการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยกลายเป็นศูนย์รวมอุดมการณ์ สัมพันธ์กับประเด็นที่ปรีชา นุ่นสุข¹³² กล่าวถึงลักษณะของผลทางวัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองเนื่องมาจากศาสนาในนครศรีธรรมราช ทั้งศาสนาพุทธ และศาสนาพราหมณ์ ทำให้ผู้ปกครองหรือผู้นำสนใจใฝ่ธรรม ผู้นำหรือกษัตริย์ทำพระองค์เหมือน “เทวราช” ได้รับความเลื่อมใสศรัทธาจากประชาชน เหมือนเป็น “เทพเจ้า” นักการเมืองถือนครศรีธรรมราชจึงมีลักษณะที่สูงกว่าประชาชนทั้งสถานภาพทำให้ฐานะและการวางตนเหนือประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสถาปนาความเป็นตัวแทนในการตัดสินใจ ยิ่งผ่านการเลือกตั้งหลายๆ ครั้งยิ่งเคร่งครัดในแนวทางการตัดสินใจตามแนวทางของระบบตัวแทนและมีบุคลิกภาพเป็นต้นแบบให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะนักการเมืองท้องถิ่น เป็นผู้ดูแลอุปถัมภ์แก่ประชาชน และกลไกของการหาคะแนนเสียงเหมือนผู้บันดาลสุข จนพัฒนาเป็นอุดมการณ์ที่นักการเมืองถือนอกจากพรรคประชาธิปไตยสร้าง จึงสร้างจากความศรัทธา ค่านิยมและความคิดทางการเมืองร่วมกัน เป็นการใช้อุดมการณ์เพื่อสร้างและสถาปนา

¹³² ปรีชา นุ่นสุข. 2540: 370

ความเป็นตัวแทนให้มั่นคงยิ่งขึ้น เช่นที่ ชัยอนันต์ สมุทวณิช¹³³
ให้การอธิบายไว้

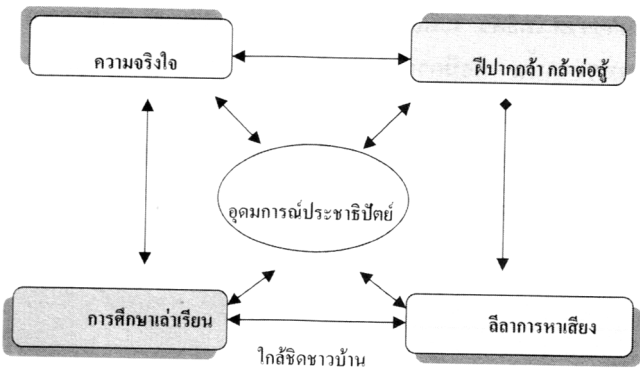
ประการที่สาม นักการเมืองถิ่นนครมีพื้นฐานการเรียน
หรือความรู้สูง และพัฒนาความรู้ของตนเองอยู่ตลอดเวลา
โดยพิจารณาจากคุณวุฒิของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดำรง
ตำแหน่งในยุคการสร้างประชาธิปไตย และยุคการจรรโลง
ประชาธิปไตย เป็นผู้ที่มีความรู้สูง ในการสมัครรับเลือกตั้ง
ครั้งแรก ส่วนใหญ่มีความรู้ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งสัมพันธ์
กับงานวิจัยของสมทรง นวลน่วม¹³⁴ คงมีเพียงจำนวนน้อย
เท่านั้นที่เข้าสู่ถนนการเมืองในขณะที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่า
ปริญญาตรี เช่น นายชานี ศักดิ์เศรษฐ์, ระดับปริญญาตรี
เช่น นายสัมพันธ์ ทองสมัคร นายมาโนชญ์ วิชัยกุล นายสุรเชษฐ์
มาศดิตถ์ ส่วนระดับปริญญาโท มีจำนวนมาก เช่น นายณรงค์
นุ่นทอง นายธงชาติ รัตนวิชา นางสาวสุพัตรา มาศดิตถ์
นางสาวนริศา อติเทพวรพันธ์ นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ
นายจรัส โพธิศิริ ระดับปริญญาเอก คือ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ
นอกจากนั้น ยังมีกรณีที่เป็นนักการเมืองแล้วยังใช้เวลาใน
การพัฒนาคุณวุฒิให้สูงขึ้นในขณะดำรงตำแหน่ง ส.ส. สำเร็จ
อีกหลายคน เช่น นายชานี ศักดิ์เศรษฐ์ สำเร็จการศึกษาระดับ
ปริญญาตรีและปริญญาโทที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
นายสัมพันธ์ ทองสมัคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่

¹³³ ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2523 (II): 18-19

¹³⁴ อ้างจากสมทรง นวลน่วม. 2537: 173

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์และสมัครเข้าศึกษาระดับปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงเมื่อ พ.ศ. 2544, นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ สมัครเข้าศึกษาระดับปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อ พ.ศ. 2544, นายอภิชาติ การิกาจัญญ์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ พ.ศ. 2542 สำหรับอดีตนักการเมืองอย่าง ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์ นายน้อม อูปรามย์ เหล่านี้ คืออดีตผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีการยอมรับกันว่ามีคุณวุฒิและมีคุณภาพของประเทศ การศึกษาในระดับสูงๆ คือ เครื่องมือในการเลื่อนขั้นทางสังคมและเป็นเหมือนคุณสมบัติพื้นฐานของเส้นทางการเป็นนักการเมือง โดยเฉพาะในถิ่นนครศรีธรรมราช

แผนภูมิที่ 3 แสดงคุณลักษณะนักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช



ประการที่สี่ การเป็นนักการเมืองฝิปากกล้า มีลีลาจนเป็นแบบอย่างของนักการเมืองที่ใช้กลวิธีปราศรัยหรืออภิปรายทางการเมืองบนเวที เช่น นายไสว สวัสดิสาร นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร นายชานี ศักดิ์เศรษฐ์ เช่น การอภิปรายไม่ไว้วางใจในคราวการอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี นายบรรหาญ ศิลปอาชา กรณีการอภิปรายเรื่องลูกต่างดาว หรือ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร ที่มีความมั่นใจและต่อสู้ทางการเมืองด้วยปากหรืออภิปรายอย่างไม่เกรงกลัว ทั้งในเวทีการปราศรัยหาเสียง การอภิปรายในสภา และการให้สัมภาษณ์ต่อสื่อสารมวลชน หรือการปราศรัยในโอกาสต่างๆ เช่น นายสัมพันธ์ ทองสมัคร ให้สัมภาษณ์ถึงไฟใต้ตาของนายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ว่าเป็นกาลกิณี จนพลเอกชาติชายฯ ต้องไปตัดไฟใต้ตาออกทิ้ง

ประการที่ห้า กล้าหาญ กล้าต่อสู้ มีประวัติที่ผ่านการต่อสู้ในรูปแบบต่างๆ หรือเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในด้านความกล้าหาญ กล้าต่อสู้ เช่น ชุนพันธ์รักษาราชเดช มีประวัติที่ต่อสู้กับโจรใหญ่ภาคใต้หลายๆ ชุมโจรและโซกโซนเมื่อดำรงตำแหน่งตำรวจหรือก่อนที่มาสสมัครรับเลือกตั้งเป็นนักการเมือง นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ กับการต่อสู้กับข้าราชการที่มีพฤติกรรมที่ไร้ดรอนสิทธิ์ของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ดำรงตำแหน่งนักหนังสือพิมพ์เสียงราษฎร์ เช่น การทะเลาะกับอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช (นายสันต์ เอกมหาชัย) การอภิปรายขบราชการลับและขอตัดงบประมาณราชการลับของกองทัพในการอภิปรายในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

จนเป็นที่ยอมรับของนักการเมืองโดยทั่วๆ ไปและประชาชน นครศรีธรรมราช ส่วน นายสัมพันธ์ ทองสมัคร ต่อสู้กับผู้ที่มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติกรรมไม่บริการประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ใช้พวกตนเอง สำหรับนายธานี คักดีเศรษฐ์ กับบทบาทในอดีตที่เป็นผู้นำของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เรียกร้องรัฐธรรมนูญและคัดค้านพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีขณะนั้น จนถูกถอน ออกจากรายชื่อนักศึกษาและกลายเป็นผู้นำของขบวนการนักศึกษา สมัย 14 ตุลาคม 2516 ต่อจากนั้นต้องหนีเข้าป่าเพื่อต่อสู้ กับกองกำลังของรัฐบาล นายวิทยา แก้วภราดัย ในฐานะกลุ่ม แกนนำของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมต่อสู้กับเผด็จการ ในฐานะผู้นำของสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและ เคลื่อนไหวเรียกร้องรัฐธรรมนูญจนเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516

ประการที่หก มีความสัมพันธ์กับชาวบ้านเป็นอย่างดี คลุกคลีอยู่กับชาวบ้าน เช่น กรณีนายถนอม อุปรามัย ต้องไปงาน ทางสังคมอยู่เสมอๆ นายฉ่ำ จำรัสเนตร ที่ใช้ความเป็นกันเอง เดินหาเสียงแบบคำที่ไหนจะนอนกับประชาชนที่นั่น ส่วนในยุค ปัจจุบัน พบว่านายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ มีกิจกรรมที่ใกล้ชิด ประชาชนในเขตเลือกตั้งมาก เป็นต้นว่า การไปร่วมงาน ประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ ไปงานศพ งานบุญ งานวัด มัสยิด ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าในระยะเวลาเดือนหนึ่งนายสุรเชษฐ์ฯ ไปร่วมงานประเพณีวัฒนธรรมในพื้นที่เกือบ 60 งานต่อหนึ่ง

เดือน¹³⁵ เช่นเดียวกับนายชินวรณ์ บุญยเกียรติ ถือว่ามีความใกล้ชิดกับกลุ่มแม่บ้านอย่างสูง สามารถจัดกิจกรรมนำผู้นำกลุ่มแม่บ้านไปทัศนศึกษา และการร่วมงานกับแม่บ้านอย่างเข้มข้น นายสัมพันธ์ ทองสมัคร ใช้วันหยุดลงพื้นที่เยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่เลือกตั้งตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม โดยสรุปภาพรวมหรือส่วนใหญ่ของนักการเมืองนครศรีธรรมราชไม่แตกต่างจากนักการเมืองจังหวัดอื่นๆ คือ มีภารกิจหลักในการลงพื้นที่พบปะประชาชนในเขตเลือกตั้ง ควบคู่กับการไปประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่รัฐสภา ดังนั้น ความสัมพันธ์กับชาวบ้านจึงเป็นเครื่องมือในการสร้างให้อำนาจการเมืองดำรงต่อเนื่อง

ประการที่เจ็ด มีลีลาการหาเสียงหรือมีกลยุทธ์การหาเสียงที่เยี่ยมยุทธ์ ได้ชื่อว่าเป็นครูแห่งการหาเสียง เช่น นายฉ่ำจำรัสเนตร นายสัมพันธ์ ทองสมัคร กล่าวสำหรับนายฉ่ำฯ นั้นมีการแจกใต้¹³⁶ จากการพูดคุยกับนายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ โดยผู้วิจัยหลายครั้ง สำหรับประชาชนที่มาฟังการปราศรัยของผู้สมัครรายอื่นๆ การมีลีลาการหาเสียง มีกลยุทธ์ต่างๆ เช่น กลยุทธ์ของนายสัมพันธ์ ทองสมัคร ในการรณรงค์หาเสียงให้นางสาวนริศฯ เมื่อ พ.ศ. 2543 คือ กลยุทธ์การปล่อยเสือ

¹³⁵ จากการพูดคุยกับนายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ โดยผู้วิจัยหลายครั้ง

¹³⁶ อุปกรณ์ส่องสว่างในการเดินทางกลางคืนของคนนครฯ ที่ทำจากน้ำมันยางและเปลือกไม้

ออกหากินจนอิ่ม แล้วค่อยเรียกเลือกกลับถ้ำ คือ การให้ห้วคະແນພຣຣະປະຣາຣິປັຕຍໄປສນັບສນຸນຜູ້ສັມຣພຣຣະໄທຍຣັກໄທຍ ໃນຮ່ຳວຳແຮກໆ ຂອງກາກາເສຍໆ ຈນຜູ້ສັມຣພຣຣະດຣງກັນຂ້າມ ພມດທຣ໌ພຍາກ ເມື່ອຈະດຶງກ່ອນວັນເລືອກດຶງປຣະມາດ 4 ວັນ ກໍຈະ ເຮັດຫຼັງເວັ້ນນັ້ນກັບມາແລ້ວທຳກວາມເຂ້າໃຈປຣັບກວາມຮູ້ສຶກ ແລະໃຊ້ສິລາເຄືອກລ່ອມຈນຫຼັງເວັ້ນເລ່ານັ້ນທັນກັບມາສນັບສນຸນ ໂດຍມັດຕ້ອນສິ້ນເປືອສ ປ່ອຍໃຫ້ຫຼັງເວັ້ນໄປກິນຂອງຜູ້ສັມຣ ດຣງກັນຂ້າມຈນອັມ¹³⁷ ຫຼືອກາກາເສຍໆໂດຍເນັ້ນທີ່ເວັ້ນມັດ ເນັ້ນເສຍໆ ດັ່ງນັ້ນໃນຮ່ຳວຳແຮກໆ ຂອງກາກາເສຍໆດ້ອຍດ້ອຍ ມັດຕ້ອນເສຍໆດີ ເພຣະຈະເປັນເປົ້າໃນກາກາເສຍໆ ແຕ່ດ້ອນເສຍໆ ເສຍໆດີໃນກ່ອນເລືອກດຶງສັກປຣະມາດ 4 ວັນກ່ອນເລືອກດຶງ¹³⁸ ກາ ເສຍໆແບບພິມພັພັແຜ່ນປລິວາເສຍໆຂອງຄູ່ດ້ອນແລ້ວນຳໄປສ່ງໃຫ້ ຄູ່ດ້ອນບອກກຳກັບວ່າ ຫຼັງເວັ້ນມັດໄປແຈກ ແຕ່ກັບນຳມາໃຫ້ ຕນເອງ ເພື່ອທຳລາຍກວາມມັດໃຈ ທຳລາຍກວາມໄວ້ວາງໃຈຂອງ ຫຼັງເວັ້ນກັບຄູ່ດ້ອນ ກາກາເສຍໆໄປປຣຍເນົາເວທິປຣາສຣັຍ ຂອງພຣຣະຫຼືອກາກາເສຍໆດຣງກັນຂ້າມ ເພື່ອໃຫ້ມັດມາກິນ ນຳຕາລແລ້ວຈະກັດຜູ້ຕນທີ່ມາປັງກາກາເສຍໆ ກາກາເສຍໆເຂັມມຸດ ເສຍໆລ່ງທີ່ສາຍໄປ ສາຍລຳໂພງ ເພື່ອໃຫ້ຮ່ຳວຳເສຍໆລ່ງຈຣ ຈນປຣາສຣັຍມັດໄດ້¹³⁹

¹³⁷ ຈາກກາກາເສຍໆນຳຍເສນອ ກຳເນີດເພຣຣ. 2 ກັນຍາຍນ 2548

¹³⁸ ຈາກກາກາເສຍໆນຳຍເສນອ ກຳເນີດເພຣຣ. 2 ກັນຍາຍນ 2548 ແລະ ນາຍເຊັວຸດທິ ກາກາເສຍໆ. 15 ຕຸລາຄມ 2548

¹³⁹ ຈາກກາກາເສຍໆກັບນຳຍສັມພັນທິ ທອສັມຣ ໂດຍຜູ້ຈັດຫຼາຍຄັ້ງ

เครือข่ายความสัมพันธ์ของนักการเมืองถิ่นนครฯ กับประชาชนนครฯ

เครือข่ายทางสังคมเป็นการอธิบายถึงความสัมพันธ์ทางการเมืองถิ่นกับโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ ใน นครศรีธรรมราช พบว่ามีการใช้กลุ่มคนต่างๆ หลากๆ กลุ่ม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแนวทางการหาเสียง ในงานนี้ ชี้ให้เห็นคุณลักษณะแต่ละกลุ่มและกระบวนการเบื้องต้นที่ ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองกับนักการเมืองถิ่น ดังนี้

ญาติ

ญาติถือว่าเป็นชายดั้งเดิมที่มีทุกยุคทุกสมัย และเป็นฐานทางการเมืองมาแต่ยุคโบราณ และเป็นคุณสมบัติของการแสวงหาและการรักษาอำนาจการเมืองที่สามารถพบได้ทุกพื้นที่ของสังคมการเมืองไทย ในการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช ในยุคสถาปนาประชาธิปไตยช่วงหลังๆ นั้น มีการแบ่งเขต พบว่านักการเมืองหน้าใหม่ลงสู่สนามเลือกตั้งจำนวนมาก พบว่ามีการใช้ญาติเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ยิ่งผู้สมัครที่เริ่มต้นลงสมัครรับเลือกตั้งแข่งขันเพื่อแย่งชิงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับนักการเมืองจากพรรคประชาธิปไตย ก็จะต้องใช้ญาติเป็นกลไกสำคัญอันดับแรกๆ เช่น นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ จะเปิดการปราศรัยหาเสียงที่บ้านเกิด คืออำเภอพรหมคีรีก่อนเสมอ แล้วชวนให้ญาติในบ้านเกิดเดินทางไปช่วยหาเสียงกับพรรคพวกหรือญาติของแต่ละคนในพื้นที่อื่นๆ ญาติจึงเป็นเหมือนต้นทุนสำคัญทางการเมืองในช่วงเริ่มต้นเข้าสู่ถนนการเมือง (ดูแผนภูมิที่ 4 แสดงลักษณะฐานคะแนน

เสียงของนักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช) แต่นักการเมืองสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ในยุคจรรโลงประชาธิปไตย หรือการจรรโลงประชาธิปัตย์ นั้นมีการใช้ญาติเพื่อหาเสียงน้อย แต่เน้นความเป็นประชาธิปัตย์หรือขออาศัยความเป็นประชาธิปัตย์ จากนั้นก็จะระดมหรือการดึงเอาพรรคพวกมาเป็นกลไกการสนับสนุน ซึ่งสามารถสร้างเป็นฐานคะแนนสนับสนุนแบบมวลชนหรือหาเสียงสนับสนุนได้จำนวนมากๆ จากกลวิธีหรือวิธีการปราศรัยและการระดมนักการเมืองรุ่นพี่ๆ ที่มีฝีปากกล้าในการปราศรัยมาช่วยหาเสียง อย่างไรก็ตาม อีกเหตุผลหนึ่งของการใช้ญาตินั้น เป็นเพราะนักการเมืองเกือบทุกคนจะเป็นคนในพื้นที่หรือมีภูมิลำเนาในพื้นที่นั้นๆ ยกเว้น พลเอกหาญลีลานนท์ นายตรีพล เจาะจิตต์ นายเทพไท เสนพงศ์

เครือข่ายวิชาชีพ

อาชีพนักการเมืองถิ่นนครฯ ส่วนใหญ่จะมีฐานอาชีพดั้งเดิมเป็นครู ตัวอย่างเช่น นายน้อม อุปรามย์ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร นายณรงค์ นุ่นทอง นายธงชาติ รัตนวิชา นายมาน้อย วิชัยกุล นายเอี่ยม อุบลพันธ์ นายจรัส โพธิศิริ นายนิยม คำแหง นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ นายชินวรรณ บุญยเกียรติ นายประกอบ รัตนพันธ์ หรือจำนวนมากของสมาชิกสภาผู้แทนของจังหวัดนี้เคยประกอบอาชีพเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครู ดังนั้น ครูจึงเป็นเครือข่ายคะแนนเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีคะแนนมาก เช่นนั้น จึงมีการใช้วิชาชีพร่วมกันนี้เพื่อเป็น “พรรคพวก” หรือใช้ความเป็นครูและเพื่อนร่วมวิชาชีพเป็นหัวคะแนนตามธรรมชาติ และจะไม่สร้างความ

ยุ่งยาก เพราะหลังได้รับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะครุชาดการรวมกลุ่ม จึงไม่อาจจะมีพลังในการกดดันเชิงนโยบาย เพียงแต่อำนวยความสะดวกให้ครูได้อ้างอิงเชิงอำนาจหรือเชิงสัญลักษณ์ว่ามีความสัมพันธ์กับนักการเมืองถิ่นครูก็พอใจ ส่งผลต่อความตั้งใจหาเสียงได้สายญาติของครูได้มากขึ้นและแน่นแฟ้นมากขึ้น เนื่องจากครูมีจำนวนมากทุกหมู่บ้าน เมื่อได้ใจครูมาสนับสนุนที่ไม่คอยเปลี่ยนแปลงก็จะได้บุคคลที่มีความเป็นญาติของครูมาสนับสนุนทางการเมือง เช่นเดียวกันที่ครูมีคุณลักษณะเชิงอนุรักษ์และไม่ตั้งคำถามทางการเมือง นักการเมืองเพียงแต่สนับสนุนให้ครูได้รับประโยชน์เป็นครูรายบุคคล เช่น การย้ายหรือความสัมพันธ์อื่นๆ ครูก็เป็นพรรคพวกที่สร้างขึ้นมาเป็นกลไกที่สำคัญ จนสามารถอธิบายว่าเป็นฐานการเมืองในเชิงเครือข่ายได้ กระนั้นก็ดี ความเป็นวิชาชีพครูมาจากรูปร่างการเป็นศิษย์เก่าโรงเรียนฝึกหัดครู หรือวิทยาลัยครู หรือเรียนรุ่นเดียวกัน เป็นเครือข่ายวิชาชีพที่มีพลังในการรณรงค์ทางการเมือง แม่นว่าในยุคหลังๆ จะมีความมั่นใจในคะแนนเสียงของครูน้อยลง เพราะถือว่าครูมีความเป็นปัจเจกสูงและหวังเป็นฐานคะแนนได้ยากลงก็ตาม

เครือข่ายศิษย์เก่า หรือร่วมสถาบันการศึกษา

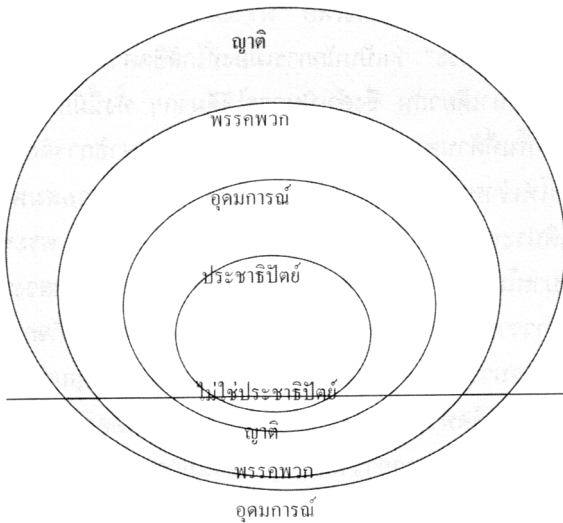
เนื่องจากนครศรีธรรมราช เป็นจังหวัดที่มีนักการเมืองมีการศึกษาสูง ดังนั้น เพื่อนร่วมรุ่นหรือเพื่อนพี่น้องที่จากสถาบันการศึกษาที่เคยร่วมกันจะเป็น “พรรคพวก” ในการเป็นฐานคะแนนเสียง หรือมีความพยายามดึงเอาศิษย์เก่าของสถานศึกษานั้นมาช่วยในการหาเสียงได้ เป็นต้นว่า นายน้อม

อุปราชมั้ย ใช้ความเป็นครูของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ที่เดินหาเสียงผ่านลูกศิษย์ในพื้นที่ต่างๆ ของจังหวัดฯ เดินไปหาและใช้เป็นฐานช่วยหาเสียง¹⁴⁰ เช่นเดียวกับการใช้ความเป็นศิษย์ผู้พี่ของโรงเรียนฝึกหัดครูนครศรีธรรมราช หรือวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช หรือ “ศิษย์เก่าหน้าเขามหาชัย” กับการสร้างความเป็นประชาธิปไตย ของนายสัมพันธ์ ทองสมัคร นายณรงค์ นุ่นทอง นายธงชาติ รัตนิวิชา นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ รณรงค์หาเสียงสนับสนุน ศิษย์ผู้พี่เหล่านี้เดินผ่านความเป็นศิษย์เก่ารุ่นน้อง และในช่วงการสถาปนาประชาธิปไตยก็จะใช้อาจารย์ที่เป็นบุคคลสำคัญๆ ของวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช เป็นกลไกการสร้างฐานคะแนนเสียงด้วย เช่น อาจารย์จันทรา ทองสมัคร ผศ.จักริช อีร์กุล อาจารย์ภาคสังคมวิทยา เป็นกลไกสร้างความเป็นประชาธิปไตยแก่ตัวศิษย์ และเชื่อมต่อในช่วงการรณรงค์หาเสียง กล่าวเฉพาะกรณีนายชินวรณ์ บุญยเกียรติ มีการใช้เพื่อนร่วมรุ่นการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรการศึกษา (ป.กศ.) ของวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชเป็นกลไกเชิงประชาสัมพันธ์ และดึงเพื่อนฝูงมาเสริมและขยายฐานการสนับสนุนไปยังวิชาชีพครูรุ่นพี่รุ่นน้องได้เป็นอย่างดี หรือกรณีการพยายามสร้างเครือข่ายศิษย์เก่าโรงเรียนเบญจมราชูทิศ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช เป็นเครือข่ายในการหาเสียง ช่วงการรักษาตำแหน่งของ ส.ส. หรือหลังได้รับการเลือกตั้งแล้วมาแข่งขันเพื่อให้ชนะต่อไป การ

¹⁴⁰ นายวิเชียร ณ นคร. สัมภาษณ์วันที่ 3 ธันวาคม 2547

พยายามรื้อฟื้นเครือข่ายนี้ขึ้นเพื่อจรรโลงอำนาจการเมืองต่อไป เช่น นายชำนาญ คักดิเศรษฐ์ นายวิทยา แก้วภราดัย มีกลุ่มเพื่อน โรงเรียนเก่าหรือโรงเรียนเบญจมราชูทิศ หมายถึง นักเรียน ที่สำเร็จการศึกษาในรุ่นนั้นๆ จะช่วยกันอย่างแน่นแฟ้น

แผนภูมิที่ 4 แสดงลักษณะฐานคะแนนเสียงของนักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช



ศาสนา

นักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราชมีการใช้ศาสนาเป็นกลไกทางการเมืองได้เป็นอย่างดี สมกับเป็นเมืองศาสนา ที่ในสมัยโบราณฝ่ายการเมืองที่นี่ได้ใช้เป็นกลไกในการร้อยรัดความเป็นเมืองศูนย์กลาง หรือ เมือง 12 นักขัตริย์ เช่นเดียวกับปัจจุบันนี้ จะพบว่านักการเมืองที่นครศรีธรรมราชได้ใช้กิจกรรมทางศาสนาพุทธเพื่อเป็นพื้นที่ทางสังคมให้ประชาชนได้ร่วมกับนักการเมืองทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น นายสัมพันธ์ ทองสมัคร กับการใช้พระภิกษุในศาสนาพุทธเป็นกลไกในการทำกิจกรรมทางการเมืองเพื่อ “สร้างภาพลักษณ์” และ “ยืมศรัทธาผ่านพระ” ว่าเป็นนักการเมืองที่ใกล้ชิดศาสนา มีความเชื่อศาสนาเดียวกัน ซึ่งดำเนินการได้ดีมากๆ ทั้งนี้มีการสร้างกลไกพื้นที่ด้านศาสนาพุทธผ่านสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด โดยให้เจ้าหน้าที่ที่ดูแลงานการศาสนา เช่น นายสมพงศ์ พฤติประพบ เป็นกลไกเชื่อมประสานและคอยดูแล พระที่มีบทบาทในการหาเสียง เช่น หลวงพ่อจบบ วัดพระภูฎิ หลวงพ่อวัดท่าวราชฐ์ หลวงพ่อสงบ วัดนางพระยา มีการทำกิจกรรมทางศาสนาร่วมกันกับประชาชนอยู่เสมอๆ เช่น เชิญนายชวน หลีกภัย อดีตหัวหน้าพรรคฯ ไปเป็นประธานทอดผ้าป่า งานฝังลูกนิมิตตามวัดวาอารามต่างๆ ซึ่งจะมีการระดมประชาชนมาร่วมงานบุญอย่างคับคั่ง การทอดผ้าป่าโดยหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ที่วัดหัวอิฐในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2549 ลักษณะการทำกิจกรรมบุญร่วมกันตามจารีตประเพณีในศาสนกิจเช่นนี้ส่งผลให้มีความใกล้ชิดกับประชาชนและมีความผูกพันระหว่างกันในฐานะมีอุดมการณ์

ทางศาสนาร่วมกัน (share ideology) ส่วนศาสนาอิสลาม ได้สร้างกลไกของตนผ่านศาสนิกในศาสนาอิสลาม ผ่านบุตรมุสลิมหัวก้าวหน้า อย่างนายณัฐวุฒิ ภารพบ (บุตรนายสมบุญ ภารพบ) ซึ่งมีการศึกษาดี มีฐานะดี และเป็นเจ้าของโรงเรียนอำมาตย์พิทยานุสรณ์ โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่อิสลามชั้นนำในนครศรีธรรมราชส่งบุตรหลานมาศึกษาเล่าเรียนกันเป็นจำนวนมาก เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เสียงราษฎร์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในนครศรีธรรมราช นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ ได้ใช้นายณัฐวุฒิ ภารพบ เป็นประธานสาขาพรรคในเขตเลือกตั้งที่สอง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่อำเภอท่าศาลา และอำเภอเมืองบางส่วนซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประชาชนนับถือศาสนาอิสลามมากที่สุด นายสุรเชษฐ์ ได้ทุ่มเทตัวเองในการร่วมกิจกรรมศาสนาอิสลามพัฒนาทุกมัสยิดโดยการแจกเต็นท์และร่วมงานประเพณีในชุมชน ในครอบครัวเกือบทุกครอบครัวอย่างมุสลิมที่ดีคนหนึ่ง จนได้รับความยอมรับอย่างมากในการใช้กลไกศาสนา หรือบูรณาการศาสนาเพื่อการเมืองได้อย่างแนบแน่น อย่างไรก็ตาม ideo-creed ทางศาสนาเพื่อการแข่งขันทางการเมือง คือ การพัฒนาขึ้นมาจากการร่วมพิธีกรรมโดยไม่ใช้ศาสนิก แต่ใช้ผู้นำทางศาสนาด้วยการอุปถัมภ์ศาสนากิจ จะส่งผลให้เกิดการขยายภาพลักษณ์ของนักการเมืองที่มีค่านิยม ความเชื่อ ทางศาสนาร่วมกัน ทำให้นักการเมืองและพรรคการเมืองสร้างความเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองผ่านศาสนานำไปสู่อุดมการณ์ทางการเมืองแบบพรรค เช่น ประชาธิปไตยในนครศรีธรรมราช ลักษณะเช่นนี้ เคยเกิดขึ้นแล้วในประวัติศาสตร์ของนคร-

ศรีธรรมราช ในอดีตที่เคยเป็นเมืองศูนย์กลางศาสนา ทั้งศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์¹⁴¹ นักการเมืองยุคโบราณใช้ “กัลปนา” เพื่อการครอบครองทรัพยากรในการดำรงอยู่ในอำนาจ นักการเมืองยุคปัจจุบันใช้ศาสนาเพื่อการแสวงหาอำนาจทางการเมือง

เครือข่ายสตรี

นับว่าเป็นกลไก พรรคพวก เป็นฐานการเมืองใหม่ที่นักการเมืองใช้ในยุคสถาปนาประชาธิปไตย โดยเฉพาะนักการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ ตั้งแต่ยุคนางสาวสุพัตรา มาศดิตถ์ เป็นผู้ริเริ่มการใช้กลุ่มสตรีในนามของ “กลุ่มแม่บ้าน”¹⁴² เป็นกลไกทางการเมืองที่ใช้ได้ประสบความสำเร็จทั้งนี้ด้วยความเป็นเพศเดียวกันและความเป็นกันเองซึ่งเป็นบุคลิกภาพส่วนตัวของเธอ จากนั้นนายชานี ศักดิ์เศรษฐ์ ใช้ความเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยการเติมทรัพยากรจากราชการลงไป และการพัฒนา การอบรมจนสามารถสร้างให้เป็นอุดมการณ์ความเป็นประชาธิปัตย์ให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้นำสตรี กลุ่มสตรีจึงถูกใช้อยู่ตลอดเวลาจากกระบวนการทางการเมืองและราชการที่เอาประโยชน์ร่วมกันจากกลุ่มนี้ มีการสร้างองค์กรทั้งระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด และประกอบด้วยสตรีที่มาจากทุกอาชีพ และมีความมั่นคง ไม่ผันแปรทางความคิด ดังนั้น จะพบว่า

¹⁴¹ ปรีชา นุ่นสุข. 2540: 356

¹⁴² ที่ถูกราชการกรมพัฒนาชุมชนสร้างขึ้นมา

นักการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ยุคการจรรโลงประชาธิปไตย ยิ่งดูแลโลกใหม่นี้มากเป็นพิเศษ

สรุป

การเมืองนครศรีธรรมราช กับนัยยะทางทฤษฎีการเมือง และปฏิบัติการทางการเมืองนั้น ถือว่าสัมพันธ์กับบริบทการเมืองระดับชาติและบริบทสังคมวิทยาการเมืองแบบดั้งเดิมตามวิธีของชาวนครศรีธรรมราช แม้ว่าจะต้องพิจารณาการเมืองโดยทั่วไปก็ตาม แต่การกล่าวถึงการเมืองนครศรีธรรมราช จำเป็นต้องพุ่งพินิจไปที่นักการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ อย่างไรก็ตาม การครองอำนาจต่อเนื่องของประชาธิปัตย์ จึงสามารถสรุปเชิงวิพากษ์การเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช พบว่า มีกระบวนการพัฒนาที่น่าสนใจ กล่าวคือ การเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช มีการพัฒนาจากระบบแบบเดิมหรือสังคมนครการเมืองไทยแบบโบราณที่มีตัวแทนแบบอำนาจนิยมที่มีสายใยทางศาสนาไปสู่การเมืองระบบตัวแทนในระบบประชาธิปัตย์อย่างเข้มข้น โดยมีการใช้ศาสนาเป็นกลไกในการสร้างอุดมการณ์ในการช่วยขับเคลื่อนให้เกิดอุดมการณ์ของการเมืองประชาธิปัตย์ตัวแทนโดยนักการเมืองและพรรคการเมืองเบียดขับการเมืองแบบอื่นๆ เช่น การเมืองที่ประชาชน ชุมชนดำเนินการวิถีชีวิตของตนเอง กระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในลักษณะต่างๆ เพื่อคุณภาพชีวิตของกลุ่มคนจะถูกโดดเดี่ยวจากระบบตัวแทน หรือหากมีกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมากขึ้นแต่นักการเมืองถิ่นรับช่วงต่อไปดำเนินการผลักดันหรือส่งเสริมมีค่อนข้างต่ำ ดังนั้น การเมือง

แบบใหม่ที่เน้นความสำคัญต่อระบบตัวแทนจึงสำเร็จในนครศรีธรรมราชสูงมาก ส่งผลให้ประชาชนกลายเป็นผู้รับอุปถัมภ์จากนักการเมือง ผู้ให้อุปถัมภ์รายใหม่ คือ นักการเมืองที่ชนะเลือกตั้ง บทบาทนักการเมืองที่ชนะเลือกตั้งโดดเด่นยิ่งด้วยการเป็นผู้อุปถัมภ์ คนจำนวนมากวิ่งเข้าไปสยบต่อผู้ชนะเลือกตั้ง ความเป็นประชาธิปไตยจึงกลายเป็นอุดมการณ์ที่ถูกสร้างขึ้นมาด้วยกระบวนการทางศาสนา เช่นเดียวกับประชาชนไม่ตั้งคำถามหรือตรวจสอบกับบทบาททางการเมือง ทำให้คุณภาพทางการเมือง คือ การให้การอุปถัมภ์ ด้วยการสร้างโครงการพัฒนาทางกายภาพ และความใกล้ชิดอย่างเป็นกันเอง การกระทำในลักษณะนี้คือมาตรฐานทางการเมืองที่ส่งให้นักการเมืองสามารถจรรโลงอำนาจในตำแหน่งนักการเมืองถิ่นนี้

นักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราชและพรรคการเมือง เช่น พรรคประชาธิปัตย์ จึงสามารถสร้างระบบการเมืองในเชิงสถาบันขึ้นมาอย่างรวดเร็วประมาณกว่า 2 ทศวรรษ และมันคงจนสามารถสถาปนาความเป็นประชาธิปไตยและจรรโลงประชาธิปไตยลงในพื้นที่จังหวัดฯ นี้ และได้รับความนิยมสูงมาก โดยสามารถพินิจพิจารณาจากคะแนนรวมของนักการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ทุกคนกับนักการเมืองจากพรรคที่มีคะแนนเป็นอันดับรองในการแข่งขันเลือกตั้งในแต่ละครั้งยิ่งเลือกยิ่งพรรคประชาธิปัตย์ยิ่งได้รับความนิยม (ดังตาราง 2) จนกลายเป็นคำว่า “พรรคของเรา” เช่นนั้นนักการเมืองมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น **ประการแรก** ลักษณะที่โดดเด่น คือ **มีความรู้สูง**หรือมีการศึกษาค้นคว้าอยู่ตลอด

พร้อมกันมีความใกล้ชิดอย่างประชาชนมาก และที่สำคัญคือมีความกล้าหาญที่ซึ่งนำประชาชนให้เห็นถึงความไม่ถูกต้อง ความไม่เหมาะสมของราชการและคู่ต่อสู้ทางการเมืองอย่างไม่เกรงกลัว **ประการที่สอง** จากการศึกษาการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราชมีลักษณะการเมืองจึงเน้นที่**กระบวนการเลือกตั้ง ทำให้การเมืองถิ่นนครศรีธรรมราชจึงดุเดือดที่กระบวนการหาเสียง** โดยน่าสนใจที่มีการใช้กลวิธีการหาเสียงเพื่อหวังชนะเลือกตั้ง มากกว่าการเมืองเชิงนโยบาย (แม้ว่าจะมีบ้างเล็กน้อยและสั้นๆ ในช่วง พ.ศ. 2529) กลวิธีการการเมืองเพื่อการหาเสียงจึงเป็นนวัตกรรมทางการเมืองหาเสียงที่น่าสนใจและขยายตัวไปจากถิ่นนี้หลายวิธี สัมพันธ์กับงานที่สุรพงศ์ โสธนะเสถียร¹⁴³ อธิบายถึงนักการเมืองที่ใช้**วิธีการหาเสียงแบบปราศรัย**ที่นักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราชใช้การเล่าเรื่องต่างๆ ที่ประชาชนสนใจ มีการใช้คำขวัญหรือภาษาที่เป็นที่ชื่นชมชื่นชอบ โดยมี**ท่าทีการหาเสียงแบบการปราศรัย** โจมตีคู่ต่อสู้ทางการเมืองอย่างไม่เกรงกลัว การทำท่าย ใดๆ ก็ดี เนื้อหาการหาเสียงนักการเมืองถิ่นนครศรีธรรมราช **จะเน้นการใช้เนื้อหาการหาเสียงแบบโครงสร้างส่วนบน**¹⁴⁴ นั่นคือการอธิบายถึงคุณค่าและแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของระบบโครงสร้างการเมืองแบบประชาธิปไตยให้เกิดความรู้ความ

¹⁴³ สุรพงศ์ โสธนะเสถียร. 2533

¹⁴⁴ โครงสร้างส่วนบน และโครงสร้างส่วนล่าง ในการอธิบายการหาเสียงทางการเมือง ตามทรรศนะของสุรพงศ์ โสธนะเสถียร. 2533

เข้าใจแก่ประชาชนที่ฟังและติดตามการปราศรัย เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับอุดมการณ์ความเป็นประชาธิปไตยที่ต้องรักษาไว้ จนนำไปสู่การเลือกพรรคประชาธิปัตย์ คือ การสร้างการรักษาประชาธิปไตย โดยมีนักการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ไปทำหน้าที่แทนประชาชน ดังนั้น เนื้อหาการหาเสียงจึงเป็นเพียงนามธรรม เป็นสิ่งหรือความคิดที่ควรจะเป็น มากกว่าสิ่งที่เป็นจริงอันเป็นเนื้อหาที่ต้องทำความเข้าใจในเนื้อหาในโครงสร้างส่วนล่าง คือ แนวทาง นโยบายต่างๆ ที่นักการเมืองจะดำเนินการ หรือรูปธรรมทางการเมือง, **การใช้พรรคพวก** การใช้กลไกศาสนามาเป็นกลไกทางการเมืองส่งผลสร้างความเป็นนักการเมืองแบบประชาธิปัตย์, **การใช้กลุ่มมวลชน** เช่น การต่อ ยอดกลุ่มทางสังคมที่ทางราชการสร้างขึ้นมา กลุ่มสตรีหรือกลุ่มแม่บ้านที่ทางราชการสร้างขึ้นมา สองรูปแบบหลังนี้นับว่าเป็นผลของการพัฒนาการเมืองแบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยและที่การเมืองถินนครศรีธรรมราช เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างนักการเมืองกับประชาชนหรือบุคคลสำคัญหรือหัวหน้าคณะที่จัดการคะแนนเสียง แม้ว่าจะไม่มีความชัดเจนในสถานภาพของการเป็นหัวหน้ากลุ่มประชาชนที่กุมหรือมีสมาชิกในอาณัติจำนวนมาก ที่นักการเมืองต้องแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ก็ตาม แต่ความสัมพันธ์ที่ต้องดูแลช่วยเหลือระหว่างนักการเมือง ซึ่งอาจจะเป็นสายญาติ พรรคพวกร่วมรุ่นร่วมสถาบัน ที่ต้องดูแล การได้ดูแล ช่วยเหลือ อาจจะเป็นสิ่งที่นักการเมืองชื่นชอบมากกว่าจะคิดว่ารำคาญ

ประการที่สาม มีความสามารถสร้างการเมืองถินด้วยความเป็นพรรคการเมืองขึ้นมา พร้อมๆ กับมีความแตกตัวออก

เป็นกลุ่มการเมืองในระบบพรรคการเมืองขึ้น (Political Factions in Political Party) กลุ่มทางการเมืองแท้จริงแล้วมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นกระบวนการทางการเมืองของนักการเมืองแต่ละกลุ่มการเมือง ทั้งการคัดสรรตำแหน่งต่างๆ ในพรรค การแย่งชิงการนำระหว่างกันภายในจังหวัดๆ เพื่อหวังเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชในบริบทการเมืองของประเทศและในพรรค กลุ่มการเมืองจึงเป็นสังคมวิทยาการเมืองที่สำคัญของคนไทย แต่ที่นักการเมืองถีนนครศรีธรรมราชนั้นพบว่าทุกกลุ่มการเมืองแย่งชิงการนำกันแต่ไม่ยอมพ่ายแพ้ออกจากความเป็นประชาธิปไตย การออกจากพรรคประชาธิปไตย คือ ความพ่ายแพ้ทางการเมืองและสนามเลือกตั้ง จึงเป็นการเมืองที่แย่งกันเป็นประชาธิปไตยด้วยเช่นเดียวกัน ดังที่กล่าวแล้วว่า พื้นฐานการเป็นกลุ่มการเมืองเพื่อแย่งชิงการนำนั้นเป็นสังคมวิทยาการเมือง แต่ความสำคัญอยู่ในประเด็นที่ความแตกต่างของแต่ละกลุ่มหรือเหตุจากการแตกกลุ่มหรือแข่งขันระหว่างกลุ่มนั้นไม่ได้มาจากการแย่งชิงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ แต่เป็นการแย่งชิง แข่งขันเพื่อแสวงหาคุณค่าทางสังคม หรือการบริโภคนภาพลักษณ์จากการยอมรับจากสังคม และพื้นฐานสัมพันธ์ภาพระหว่างหัวหน้ากลุ่มว่ามีพื้นฐานมาอย่างไร ดังนั้น จึงไม่พบในสิ่งที่ Humphreys¹⁴⁵ ศึกษาถึงเศรษฐศาสตร์การเมืองของกลุ่มพวกที่เน้นปรากฏการณ์ของการออกเสียง การต่อรองและบังคับ

¹⁴⁵ Humphreys. 2003

ทั้งนี้ อาจจะเป็นกลุ่มหลวมๆ ที่ปราศจากการอธิบายทางโครงสร้างการจัดองค์กร ไม่มีสภาพการบังคับทั้งปราศจากกฎระเบียบ คงมีธรรมเนียมปฏิบัติอันเนื่องมาจากบรรทัดฐานของสังคม เช่น เคารพนายสัมพันธ์ ทองสมัคร เพราะเป็นนักการเมืองผู้อาวุโสของกลุ่ม เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมาหลายครั้ง หรือหัวหน้ากลุ่ม เช่น นายขำนิ คักดิเศรษฐ์ เป็นนักการเมืองอาวุโส ไม่พบการต่อรองภายในกลุ่ม เพราะขาดทรัพยากรต่างๆ ที่มาหล่อเลี้ยงกลุ่ม หากจะมีการต่อรองใดๆ ในกลุ่มคงเกิดขึ้นในการปฏิบัติภารกิจของสภาผู้แทนราษฎร เช่น กระบวนการประจำสภา ซึ่งก็เป็นบทบาทในระบบการเมืองปกติ ไม่ใช่เป็นการต่อรองแบบกลุ่มการเมืองที่เป็นกลไกนอกระบบการเมืองไทย ตลอดจนถึงสภาพบังคับของสมาชิกกลุ่มไม่เด่นชัดที่ต้องสร้างกฎเกณฑ์ เพราะพบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคนอาจจะมีภาพลักษณ์ที่สังกัดหลายกลุ่มหรือไม่มีกลุ่มที่ชัดเจน เช่นนักการเมืองยุคใหม่อย่าง นายชินวรณ์ บุญเกียรติ นายอภิชาติ การิกาณจน์ นายประกอบ รัตนพันธ์ มีภาพไม่ชัดในการสังกัดกลุ่ม

ตาราง 2 ความนิยมของนักการเมืองพรรคประชาธิปัตย์
จังหวัดนครศรีธรรมราช กับนักการเมืองจากพรรค
คู่แข่งชั้นอันดับรอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่าง
พ.ศ. 2518-ปัจจุบัน

การเลือกตั้ง พ.ศ.	คะแนนนิยม พรรคประชาธิปัตย์	คะแนนนิยม พรรคอันดับรอง	ความแตกต่าง ของคะแนนนิยม
26 มกราคม 2518*	196,153	77,912	118,241
4 เมษายน 2519*	275,487	100,513	174,974
18 เมษายน 2526*	377,549	233,382	114,167
27 กรกฎาคม 2529*	544,752	106,635	438,117
24 กรกฎาคม 2531*	313,087	175,958	137,129
22 มีนาคม 2535*	531,791	275,942	255,849
13 กันยายน 2535*	694,038	476,110	217,928
6 มกราคม 2544**	573,351@	51,262@	522,089@
	427,351#	72284#	355,067#
6 กุมภาพันธ์ 2548**	542,611@	139799@	402,812@
	500,254 #	177,345#	322,909#

ที่มา: *. สมทรง นุ่มนวล. 2537: 139

** คณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช 2544 และ 2548

@ คะแนนรวมจาก ส.ส.บัญชีรายชื่อพรรค

คะแนนรวมจาก ส.ส.เขตเลือกตั้ง



บรรณานุกรม

กองบรรณาธิการ. **การเลือกตั้งทั่วไป 2538 จังหวัดนครศรีธรรมราช**. สารนครศรีธรรมราช ปีที่ 25 ฉบับที่ 7 กรกฎาคม 2538.

ข่าวสด. หนังสือพิมพ์ข่าวสดรายวัน ฉบับวันที่ 13 มกราคม 2541.

คณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช, สำนักงาน. **รายงานผลการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544**.

คณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช, สำนักงาน. **รายงานผลการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544**.

คนนอกเขา. **อำเภอฉวาง : ฉวางไปทางไหน**. สารนครศรีธรรมราช. ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 มกราคม 2537.

คมกริช วัฒนสเถียร, **ผู้แทนที่เค็ด**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทศรีสมบัติการพิมพ์. 2527.

จิราภรณ์ คำจันทร์. **ความนิยมของพรรคประชาธิปไตยในภาคใต้: ศึกษากรณีเขตเลือกตั้งที่ 1 และเขตที่ 10 จังหวัดนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547.

ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์. **นายฉ่ำ จำรัสเนตร**. ใน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช. **วัฒนธรรม : พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาของจังหวัดนครศรีธรรมราช**. อลงกรณ์การพิมพ์. 2541.

เฉลียว เรืองเดช. **สุรินทร์ มาศดิตถ์**. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้. สถาบันทักษิณคดีศึกษา. 2543.

นำ จำรัสเนตร. **“ครูนำ จำรัสเนตร”**. หนังสืองานพระราชทานเพลิงศพ.

ชัยอนันท์ สมุทวณิช. **การบริหารและการเมือง**. สำนักพิมพ์วิชรการพิมพ์. 2523.

ชัยอนันท์ สมุทวณิช. **ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย**. สำนักพิมพ์บรรณกิจ จำกัด. 2535.

ชัยอนันท์ สมุทวณิช. **อุดมการณ์ทางการเมือง**. สำนักพิมพ์บรรณกิจ จำกัด. 2523.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช, พีรศักดิ์ จันทรวรินทร์. **ข้อมูลพื้นฐานกึ่งศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครองไทย**. สมาคมสังคมศาสตร์. 2531.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. **ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่และนัยยะเชิงทฤษฎีต่อการพัฒนาประชาธิปไตย**. ใน อนุชาติ พวงสำลีและกฤตยา อาชวนิจกุล (บรรณาธิการ). **ขบวนการประชาสังคมไทย: ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง**. โครงการวิจัยและพัฒนาประชาคม มหาวิทยาลัยมหิดล. สนับสนุนโดยกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2542.

ตรีพล เจาะจิตต์. **วิพากษ์ 1 ปี รัฐบาลทักษิณ คิดใหม่ ทำใหม่**. เอ พี ลิฟวิ้ง. 2545.

นิยม รัฐอมฤต. **การเมืองไทยยุคปัจจุบัน**. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2532.

- น้อม อุปรามย์. **น้อม รำลึก**. หนังสือที่ระลึกงานพระราชทาน
เพลิงศพนายน้อม อุปรามย์. 2536.
- ณรงค์ บุญสวยขวัญ. **การจัดการสังคม หลักการและ
ปรากฏการณ์**. สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
วลัยลักษณ์. 2547.
- ณรงค์ บุญสวยขวัญ. **พัฒนาการการเมืองไทย**. สำนักวิชา
ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. 2547.
- พฤทธิสถาน ชุมพล, ม.ร.ว.แนวคิดในการรวมกลุ่มในสังคมไทย
และกลุ่มอิทธิพล หลัง 15-16 ตุลาคม 2516. เอกสาร
อัดสำเนา.
- บุญเสริม แก้วพรหม. **เลือกตั้งเมืองคอน'35**. สารนครศรีธรรมราช.
ปีที่ 22 ฉบับที่ 3 มีนาคม. 2535.
- บุญเสริม แก้วพรหม. **เลือกตั้งเมืองคอน 2535 (รอบ 2)**.
สารนครศรีธรรมราช. ปีที่ 22 ฉบับที่ 6 มิถุนายน -
กันยายน. 2535.
- บุญเสริม แก้วพรหม (บรรณาธิการ). **คอน**. จุลสารศูนย์นาคร -
บวรรัตน์. 2529.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. **กระบวนการและเทคนิคการ
ทำงานของนักพัฒนา**. สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การวิจัย. 2543.
- ปรีชา นุ่นสุข. **ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช**. สถาบัน
ราชภัฏนครศรีธรรมราช. 2540.
- ปอล ชาเวียร์ (แปล). **ประวัติศาสตร์แห่งพระราชอาณาจักร
สยาม**. เขียนโดย ฟรังซัวส์ อังรี ตูรแปง. กรมศิลปากร.
2539.

- มดิชน. **เคียงข้าว**. มดิชนรายวัน วันที่ 19 กันยายน 2544.
- มานิต วัลลิโกดม. **ทักษิณรัฐ**. กรมศิลปากร. 2530.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สถาบันกระบวนการทางการเมืองของไทย. **เอกสารประกอบการบรรยาย หน่วยที่ 8-15**, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527.
- สุขุม นวลสกุล, บรรพต วีระลัย. **ทฤษฎีการเมืองสมัยโบราณ และสมัยกลาง และความคิดทางการเมืองในเชิงพุทธศาสนา**. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2524.
- สุรพงศ์ โสธนะเสถียร. **การโฆษณาความเสี่ยงกับพฤติกรรม การเลือกตั้ง**. มุขนิธิเพื่อศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา. ม.ป.ท. 2533.
- สุริยันท์ จิรสัตย์สุนทร. **ความสัมพันธ์ระหว่างห้วคະແນกกับ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบ การเลือกตั้งของไทย : ศึกษาการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้ง ที่ 1 จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2531.
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. **รัฐไทยในศตวรรษที่ 21**. การปาฐกถาเนื่องในโอกาสครบรอบ 46 ปี สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์วันที่ 24 กันยายน 2543 โรงแรมรัตนโกสินทร์. กลุ่มประชาธิปไตยเพื่อประชาชน. 2543.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช. **วัฒนธรรม : พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาของจังหวัดนครศรีธรรมราช**. อลงกรณ์การพิมพ์. 2541.

- สมทรง นุ่มนวล. **บทบาททางการเมืองของสมาชิก สภาผู้แทน
ราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช.**
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2537.
- สมบัติ จันทรวงศ์. **การเมืองเรื่องการเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะ
การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2529.** มุขนิธิเพื่อการศึกษา
ประชาธิปไตยและการพัฒนา. 2531.
- วิเชียร ณ นคร. **ไสว สุทธิพิทักษ์.** สถาบันทักษิณคดีศึกษา.
2543.
- วิเชียร ณ นคร และคณะ. **นครศรีธรรมราช.** โรงพิมพ์อักษร
สัมพันธ์. 2521.
- อมรา พงศาพิชญ์, ปรีชา คุวินท์ภันธ์ (บรรณาธิการ). **ระบบ
อุปถัมภ์.** โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2539.
- เอกกมล อ่อนศรี. **ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็ง
ของเครือข่ายองค์กรชุมชน.** วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการบริหาร) สถาบันบัณฑิต-
พัฒนบริหารศาสตร์. 2544.
- เอี่ยม อุบลพันธ์. **สมณศักดิ์พระราชานครเมืองนครศรีธรรมราช.**
สารานนครศรีธรรมราช. ปีที่ 26 ฉบับที่ 8 มกราคม 2539.
- Dahl, Robert A., Tufte, Edward R. **Size and Democracy.**
Standford University Press. 1973.
- Humphreys, Macarton. **The political economy of
factions: Voting, bargaining and coercion.**
Dissertation in Political Science Harvard University.
2003.

Gerlarch, Luther P. **The Structure of Social Movements: Environmental Activism and Its Opponents.** In Jo Freeman, Victoria Johnson (ed). **Waves of Protest : Social movements Since the Sixties.** Rowman & Littlefield Publishers. 1999.

Patterson, Thomas, E., **The American Democracy.** 2 McGraw-Hill. 1994.

Starkey, P. **Networking for Development.** London : International Forum for Rural Transport and Development (IFRTD). 1997.

นามานุกรม

จรัญ บุญชัย. ช่างตัดผมหลังตลาดท่ามา ที่ติดตามการหาเสียงของครูฉ่ำ จำรัสเนตร และนายไสว สวัสดิสาร. จาก การสัมภาษณ์วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2548.

จิรวัดณ์ บุญสุข. อดีตข้าราชการครู. จากการสัมภาษณ์วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2548.

ชินวรรณ บุญยเกียรติ. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปไตย. จากการสัมภาษณ์วันที่ 13 มีนาคม 2548.

ตรีพล เจาะจิตต์. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปไตย. จากการสัมภาษณ์วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2548.

- นนทิววัฒน์ นนทภักดี. นักการเมืองท้องถิ่น และเลขานุการ
ส่วนตัวนายวิทยา แก้วภราดัย. จากการสัมภาษณ์วันที่
30 เมษายน 2548. จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ
หลายครั้ง.
- นิเวศ วณคุณากร. นักวิชาการอิสระ. จากการสัมภาษณ์วันที่
5 พฤษภาคม 2548. จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ
หลายครั้ง.
- นิยม คำแหง. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคกิจสังคม. จาก
การสัมภาษณ์.
- ณรงค์ นุ่นทอง. วุฒิสมาชิกและอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พรรคประชาธิปัตย์. จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ
หลายครั้ง.
- ณัฐวุฒิ ภารพบ. ประธานสาขาพรรคประชาธิปัตย์เขต 2
และอดีตเลขานุการส่วนตัวนายสัมพันธ์ ทองสมัคร. จาก
การสัมภาษณ์วันที่ 2 สิงหาคม 2548.
- เปลื้อง หนูสาย. อดีตเลขานุการส่วนตัวนายธานี ศักดิ์เศรษฐ์
และนักการเมืองท้องถิ่น. จากการสัมภาษณ์วันที่ 2
พฤษภาคม 2548.
- ฟ่อง อนุโต. อายุ 81 ปี บ้านเลขที่ 161/8 ตำบลโพธิ์เสด็จ
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. จากการสัมภาษณ์
วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2548.
- พิเชษฐ พันธ์วิชาติกุล. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรค
ประชาธิปัตย์ จังหวัดกระบี่. จากการพูดคุยเมื่อเดือน
มีนาคม 2548.

ไพริน จันทรส. ประชาชนทั่วไป สัมภาษณ์วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2548.

มาโนชญ์ วิชัยกุล. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์. จากการสัมภาษณ์เดือนมีนาคม 2548.

ยงยุทธ เลอวิศิษฐ์. เจ้าของค่ายมวยเกียรติยงยุทธ และประชาชนตำบลทางพูน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ. จากการสัมภาษณ์วันที่ 2 กันยายน 2548, จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการหลายครั้ง.

ละม้าย เสนขวัญแก้ว. นักการเมืองท้องถิ่น และเลขานุการส่วนตัวนายวิทยา แก้วภราดัย. จากการสัมภาษณ์วันที่ 10 มีนาคม 2548, จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการหลายครั้ง.

ลือชัย รัตนภรณ์. ข้าราชการครู. จากการสัมภาษณ์วันที่ 4 พฤษภาคม 2548.

วิชัย พลายด้วง. ประชาชนทั่วไป สัมภาษณ์วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2548.

วิทยา แก้วภราดัย. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์. จากการสัมภาษณ์วันที่ 1-15 พฤศจิกายน 2548 และจากบทสัมภาษณ์หนังสือพิมพ์นครโพสต์ วันที่ 1-15 พฤศจิกายน 2548.

วิเชียร ณ นคร. นักวิชาการเชี่ยวชาญประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. จากการสัมภาษณ์วันที่ 2 มิถุนายน 2548.

สัมพันธ์ ทองสมัคร. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์. จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการหลายครั้ง.

สุรเชษฐ์ มาศดิตถ์. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์.

จากการสัมภาษณ์วันที่ 6 พฤษภาคม 2548 และการ
พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการหลายครั้ง.

สุรชัย แซ่ด่าน. นักการเมืองท้องถิ่นและนักเคลื่อนไหวทาง

การเมืองสังคม. จากการสัมภาษณ์วันที่ 11 กุมภาพันธ์
2548 และการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการหลายครั้ง.

สุรินทร์ พิศสุวรรณ. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชา-

ธิปัตย์. จากการสัมภาษณ์ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2548.

สมเกียรติ เพชรแก้วนา. นักเคลื่อนไหวทางการเมืองสังคม.

จากการสัมภาษณ์วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2548 และการ
พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการหลายครั้ง.

อุทัย ธรฤทธิ์. อดีตประธานสาขาพรรคประชาธิปัตย์ จังหวัด

นครศรีธรรมราช. จากการสัมภาษณ์ วันที่ 30 เมษายน
2548.

การสนทนากลุ่มย่อย

รายการ “เวทีประชาชน” วิเคราะห์การเมืองนครศรี-
ธรรมราช ออกอากาศสดทาง Cable TV ของ NCTV
วันที่ 17 มกราคม 2548 เวลา 18.30-21.00 น. โดยมี
นายก้อเขตต์ เป็นผู้ดำเนินรายการ มีผู้ร่วมรายการ
ประกอบด้วย

พระมหาสงค์. วัดท่ายายหนี่ ตัวแทนจากคณะสงฆ์
กลุ่มสิงห์อโคก

นพ.ยุทธนา ศิลปรัสมิ. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัย
วลัยลักษณ์

นายณรงค์ บุญสวยขวัญ. อาจารย์ มหาวิทยาลัย
วลัยลักษณ์

นายปรีชากร โมลิกะ. เลขาธิการหอการค้าจังหวัด
นครศรีธรรมราช

นายภักดี ตลิ่งจิตต์. ข้าราชการศูนย์การท่องเที่ยวการกีฬา
และนันทนาการ

นายสุรชัย แซ่ด่าน. นักการเมือง นักกิจกรรม



ประวัติผู้วิจัย

นายณรงค์ บุญสวยขวัญ

ปัจจุบัน อาจารย์ประจำสำนักวิชาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ท่าศาลา
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80160
โทร. 075-672019, 01-9561364
Email: bnarong@wu.ac.th

การศึกษา พ.ม. กระทรวงศึกษาธิการ 13 สิงหาคม 2525
ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2529
สังคมวิทยามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2536
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง .2538
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐศาสตร์) กำลังรออนุมัติ
จากสภามหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการวิจัย

1. เรื่อง “การประเมินผลการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย : ศึกษากรณีภาคใต้”
สนับสนุนโดยสถาบันพระปกเกล้า. 2544

2. เรื่อง **วิถีชีวิตประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง** อันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาของรัฐในระยะแผนพัฒนา ระยะที่ 1-8 ในโครงการศึกษาเรื่องโครงสร้าง และพลวัต วัฒนธรรมภาคใต้กับการพัฒนา งานวิจัยภายใต้การสนับสนุน ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). พ.ศ. 2541-2542

3. เรื่อง **การศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความเป็น ประชาคมตำบล** สนับสนุนโดย สกว. พ.ศ. 2541-2542

4. เรื่อง **คนเลี้ยงกุ้งกุลาดำความชอกช้ำท่ามกลาง โลกาภิวัตน์** ในโครงการพัฒนาระบบสวัสดิการคนจน คนด้อยโอกาสในสังคมไทย สนับสนุนโดย สกว. พ.ศ. 2543-2545

5. เรื่อง **ชาวนายากจนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง** ตาม โครงการพัฒนาระบบสวัสดิการคนจนคนด้อยโอกาสใน สังคมไทย สนับสนุนโดย สกว. พ.ศ. 2543-2545

6. การศึกษา **ลำดับความสำคัญของปัญหาและความ ต้องการของประชาชนเพื่อการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำ ปากพนัง** สนับสนุนโดย สกว. พ.ศ. 2547

7. เรื่อง **“เครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อบริหารจัดการ ท้องเที่ยวเชิงนิเวศน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช”** สนับสนุน โดย สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.). พ.ศ. 2547-2548